

Den Europæiske Unions Tidende

C 182

Dansk udgave

Meddelelser og oplysninger

52. årgang
4. august 2009

<u>Informationsnummer</u>	Indhold	Side
	I <i>Beslutninger og resolutioner, henstillinger og udtalelser</i>	
	UDTALELSER	
	450. plenarforsamling den 14. 15. Januar 2009	
2009/C 182/01	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs Udtalelse om Det indre markeds sociale og miljømæssige dimension	1
2009/C 182/02	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs Udtalelse om Den eksterne dimension af EU's energipolitik	8
2009/C 182/03	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs Udtalelse om Det europæiske instrument for demokrati og menneskerettigheder (EIDHR)	13
2009/C 182/04	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Rådets direktiv om gennemførelse af princippet om ligebehandling af alle uanset religion eller tro, handicap, alder eller seksuel orientering	19
	III <i>Forberedende retsakter</i>	
	DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG	
	450. plenarforsamling den 14. 15. Januar 2009	
2009/C 182/05	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs Udtalelse om Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om krav til typegodkendelse af motorkøretøjers generelle sikkerhed	24

DA

Pris: 18 EUR

(Fortsættes på omslagets anden side)

<u>Informationsnummer</u>	Indhold <i>(fortsat)</i>	Side
2009/C 182/06	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs Udtalelse om Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget: »Tænk småt først« En »Small Business Act« for Europa	30
2009/C 182/07	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs Udtalelse om Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2006/116/EF om beskyttelsestiden for ophavsret og visse beslægtede rettigheder	36
2009/C 182/08	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Rådets forordning om EF-rammebestemmelser for en europæisk forskningsinfrastruktur (ERI)	40
2009/C 182/09	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs Udtalelse om Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om pesticidudbringningsudstyr og om ændring af direktiv 2006/42/EF af 17. maj 2006 om maskiner	44
2009/C 182/10	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs Udtalelse om Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om industrielle emissioner (integreret forebyggelse og bekæmpelse af forurening) (Omarbejdning)	46
2009/C 182/11	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EF) nr. 549/2004, (EF) nr. 550/2004, (EF) nr. 551/2004 og (EF) nr. 552/2004 for at forbedre det europæiske luftfartssystems præstationer og bæredygtighed	50
2009/C 182/12	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs Udtalelse om »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EF) nr. 717/2007 om roaming på offentlige mobiltelefonnet i Fællesskabet og af direktiv 2002/21/EF om fælles rammebestemmelser for elektroniske kommunikationsnet og -tjenester«	56
2009/C 182/13	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgsom Håndtering af udfordringerne knyttet til olie	60
2009/C 182/14	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs Udtalelse om Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — Den nye sociale dagsorden: Muligheder, adgang og solidaritet i det 21. århundredes Europa	65
2009/C 182/15	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs Udtalelse om Meddelelse fra Kommissionen til Det Europæiske Råd »En europæisk økonomisk genopretningsplan«	71
2009/C 182/16	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs Udtalelse om Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 98/8/EF om markedsføring af biocidholdige produkter for så vidt angår forlængelse af visse tidsfrister	75
2009/C 182/17	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs Udtalelse om Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om visse dele af og specifikationer for landbrugs- og skovbrugstraktorer (Kodificeret udgave)	76
2009/C 182/18	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs »Udtalelse om Forslag til Rådets direktiv om en fælles beskatningsordning for moder- og datterselskaber fra forskellige medlemsstater (kodificeret udgave)«	77

I

(Beslutninger og resolutioner, henstillinger og udtalelser)

UDTALELSER

450. PLENARFORSAMLING DEN 14. 15. JANUAR 2009

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs Udtalelse om Det indre markeds sociale og miljømæssige dimension

(2009/C 182/01)

Ordfører: **Andrzej ADAMCZYK**

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 17. januar 2008 under henvisning til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, at udarbejde en initiativudtalelse om:

Det indre markeds sociale og miljømæssige dimension.

Det forberedende arbejde henvistes til EØSU's Sektion for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug, som udpegede **Andrzej ADAMCZYK** til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 6. januar 2009.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 450. plenarforsamling, mødet den 14. januar 2009, følgende udtalelse med 94 stemmer for, 29 imod og 15 hverken for eller imod:

1. Konklusioner

1.1 Skønt det ikke er et mål i sig selv, er det indre marked et redskab, som er med til at forbedre EU-borgernes velfærd, øge deres velstand, sikre dem adgang til varer og tjenesteydelser og forbedre deres jobs kvalitet og sikkerhed og give dem muligheder for at rejse, bo, arbejde og studere overalt inden for EU's grænser.

1.2 Disse fremskridt er koblet sammen med de store muligheder, det indre marked tilbyder både erhvervslivet — takket være udvidelsen af markedet for varer, tjenesteydelser, investeringsfrihed — og arbejdstagerne, idet de får enestående muligheder for at søge beskæftigelse i et EU-land efter eget valg.

1.3 Hvis EU skal forblive konkurrencedygtig på lang sigt, er det indre marked nødt til at sikre en bæredygtig og langsigtet vækst, hvilket indebærer, at der også skal tages højde for miljødimensionen. Der skal derfor tages hensyn til denne udfordring i nye normer, regler, produkter og idéer, selv om det kan føre til

uundgåelige spændinger inden for visse sektorer, især da alt dette kun giver mening, hvis den europæiske økonomi får en chance for at overleve, dvs. hvis den kortsigtede konkurrenceevne ikke undermineres.

1.4 Slutmålet er at sørge for, at det indre marked i en social markedsøkonomi kan fungere væsentligt bedre ved at skabe lige markedsvilkår for alle interesseparter og sikre, at de agerer inden for samme lovrammer. Dette er afgørende for at skabe betingelserne for fair konkurrence og skabe flere og bedre arbejdspladser gennem indarbejdning af den sociale og miljømæssige dimension i det indre marked for at styrke den europæiske konkurrenceevne.

1.5 I deres tilgang til uddybningen af det indre marked skal EU-institutionerne tage hensyn til erhvervslivets legitime interesser og behovet for at respektere grundlæggende sociale rettigheder, som er anerkendt af EU-lovgivningen, internationale

arbejdsretlige normer og de enkelte medlemsstaters lovgivning, herunder retten til at føre kollektive overenskomstforhandlinger.

1.6 Før det indre marked kan fungere ordentligt, må visse uklarheder vedrørende EU-lovgivningens anvendelse være løst. Enkle og forudsigelige lovrammer er en forudsætning for at videreudvikle og uddybe det indre marked.

1.7 Mere specifikt forekommer uenigheden i kølvandet af EU-domstolens nylige domme om den juridiske fortolkning af direktivet om udstationering af arbejdstagere at berettige kravet om, at direktivet tages op til fornyet vurdering, eller at der skal indgås en tillægsaftale mellem arbejdsmarkedets parter.

1.8 I den sammenhæng kan SOLVIT-netværket som bindeled mellem institutionerne og offentligheden potentielt spille en vigtig rolle. Netværket er imidlertid alvorligt underfinansieret og underbemandet, og dets opgave og aktiviteter må tages op til fornyet overvejelse.

2. Indledning

2.1 Selv om det indre marked fortsat er under udvikling, har det allerede bragt EU's borgere en lang række konkrete fordele og udgør selv det vigtigste resultat af den europæiske integrationsproces ⁽¹⁾. Den gradvise åbning af markeder og fjernelse af hindringer har imidlertid skabt en række vanskeligheder og problemer, som skal klares, hvis der skal opnås støtte til en yderligere uddybning af det indre marked.

2.2 Det er vigtigt at huske, at udviklingen af det indre marked ikke er et mål i sig selv, men snarere et middel til at hæve levestandarden for EU's borgere og øge deres velstand, sikre adgangen til varer og tjenesteydelser, forbedre deres jobs kvalitet og sikkerhed og give dem mulighed for at rejse, bo, arbejde og studere overalt inden for EU's grænser ⁽²⁾. Disse fordele er uløseligt knyttet til virksomhedernes øgede frihed til at gøre forretninger, f.eks. gennem udvidelsen af markedet for varer og tjenesteydelser, og friheden til at investere.

2.3 Den gradvise fjernelse af hindringer på områder, der er direkte forbundet med de fire friheder, kan føre til problemer og spændinger på områder, der fortsat er præget af store forskelle mellem de forskellige lande. Det gælder især spørgsmål som f.eks. løn, social sikkerhed, arbejdsmarkedslovgivning og arbejdsmarkedsparternes rettigheder. Sådanne spændinger kan fjernes og er i et vist omfang allerede blevet fjernet ved hjælp af yderligere lovgivning, hvis formål er at

— rydde op i den juridiske forvirring som følge af anvendelsen af forskellige landes lovgivning,

— bekæmpe social dumping og unfair konkurrence,

— beskytte forbrugernes rettigheder ⁽³⁾,

— sikre, at producenter og vareleverandører samt tjenesteudbydere i praksis har adgang til EU's indre marked,

— sikre, at alle varer og tjenesteydelser er tilgængelige, især forsyningspligtigheder, via politikker, der er »udformet for alle« ⁽⁴⁾,

— fremme af aktive politikker for at sikre ligestilling og bekæmpe alle former for diskrimination.

2.4 For at sikre, at det indre marked fungerer efter hensigten, er det nødvendigt at afklare de forskellige uklarheder vedrørende EU-lovgivningens anvendelse. Det er fuldstændig uacceptabelt, at arbejdsmarkedets parter i forbindelse med sager, der er af central betydning for dem, er nødt til at føre sag ved EF-domstolen, hvis beslutninger til tider kan være ubegribelige eller kontroversielle.

2.5 I den forbindelse må man påskønne Kommissionens beslutning om at indbyde arbejdsmarkedets parter og medlemsstaterne til at drøfte de spørgsmål, som nylige EU-domme har rejst, og afholde et forum for at diskutere, hvordan sociale rettigheder kan opretholdes i lyset af den øgede arbejdstagermobilitet ⁽⁵⁾.

3. Det indre marked: Fordele og udfordringer

3.1 Det indre marked har medført en lang række fordele. Heri indgår fordele for virksomheder, arbejdstagere samt for borgerne som helhed, der har gavn af, at det indre marked fungerer upåklageligt på mange forskellige områder. Blandt det indre markeds ubestridelige resultater kan nævnes den voksende velstand relateret til den voksende BNP, friheden til at rejse, slå sig ned, arbejde og studere i et hvilket som helst EU-land, betydelig større adgang til varer og tjenesteydelser af høj kvalitet, ofte til lavere priser, hvilket hænger sammen med producenters, handelsvirksomheders og tjenesteudbydere bedre adgang til det indre marked og sidst men ikke mindst udvidelsen af forbrugerrettigheder, som nu omfatter hele EU's område, uanset hvilket land varen er købt i.

3.2 De begrænsninger, som en række medlemsstater har pålagt personers fri bevægelighed, i form af »overgangsperioder«, bliver ved med at skabe kontroverser trods deres begrænsede tidsramme. Det bør imidlertid bemærkes, at beskyttelsen af arbejdsmarkedet har vist sig vanskeligere end forventet i de lande, som har indført overgangsperioder. Ligeledes udgør udvandringen af faglærte arbejdssøgende arbejdstagere et reelt problem for deres oprindelseslande.

⁽¹⁾ KOM(2007) 724 endelig.

⁽²⁾ EUT C 93 af 27.4.2007, s. 25.

⁽³⁾ EUT C 175 af 27.7.2007, s. 14.

⁽⁴⁾ EUT C 175 af 27.7.2007, s. 14.

⁽⁵⁾ KOM(2008) 412.

3.3 EØSU mener ⁽⁶⁾ imidlertid, at integration på arbejdsmarkedet er den bedste garanti mod social udstødelse. Kommissionen bør arbejde sammen med arbejdsmarkedets parter om at gøre bedre brug af EU's arbejdskraftpotentiale i vore samfund, der er under hastig forandring. Et problem, som fortsat mangler at blive løst, er den gensidige anerkendelse af kvalifikationer ⁽⁷⁾.

3.4 For virksomhederne omfatter fordelene bl.a. adgang til et stort marked med en befolkning på næsten 500 millioner, lettere grænseoverskridende handel og etableringsprocedurer for nye virksomheder, bredere anvendelse af europæiske standarder og mærkning samt bedre samarbejde over grænserne og teknologi-overførsel. En anden fordel er den lette adgang til kapitalmarkederne, selv om de finansielle tjenesteydelsers funktion skal forbedres yderligere. Alle disse resultater af dette indre marked har, uanset om de berører virksomheder eller offentligheden direkte, deres egne sociale konsekvenser og egne udfordringer.

3.5 Skønt det kan synes indlysende, at indførelsen af det indre marked har skabt hidtil uset økonomisk vækst, der også har haft en positiv effekt på den offentlige sociale velfærd, er der fortsat megen debat om, hvorvidt graden af liberalisering og reguleringens omfang på specifikke områder er socialt ønskeligt eller acceptabelt. Kontroverserne i forbindelse med nylige domme fra EF-domstolen (Viking ⁽⁸⁾, Laval ⁽⁹⁾, Rüffert ⁽¹⁰⁾), Kommissionen kontra Luxembourg ⁽¹¹⁾), den tidligere debat om tjenesteydelsesdirektivet samt problemerne vedrørende åbningen af arbejdsmarkedet, social dumping, unfair konkurrence og det indre markedes indvirkning på den europæiske sociale models funktion kræver bestemt en analyse og eventuelt beslutninger om ny lovgivning eller samregulering.

3.6 Det indre marked har medført lavere priser for mange produkter, hvilket både er godt for forbrugeren og for den europæiske økonomis konkurrenceevne. Dette prisfald sker imidlertid ofte på bekostning af arbejdstagerne, som afskediges som følge af virksomhedsomstrukturering eller udflytning af arbejdspladser. Fra et arbejdsmarkedsperspektiv er det derfor nødvendigt at forlige forbrugernes interesser (lave priser) med arbejdstagernes interesser, dvs. jobsikkerhed, arbejdsretlige normer og arbejds- og lønvilkår.

3.7 Økonomisk vækst som følge af det indre marked har også bidraget til skabelsen af nye arbejdspladser. Det ville være et særdeles positivt fænomen, hvis det ikke var, fordi sådanne job ofte er ringe betalt på grund af behovet for at forblive konkurrencedygtig.

3.8 Det skal i den sammenhæng understreges, at Europa har opnået sin høje konkurrenceevne hovedsagelig via investeringer i ny teknologi, uddannelse af arbejdstagere, bedre tilrettelæggelse af arbejdet, bedre sundheds- og sikkerhedsvilkår på arbejdspladsen samt aktiv fremme af social dialog og partnerskab. Da arbejdstagere også er forbrugere, kan en styrkelse af en økonomis konkurrenceevne ved at begrænse arbejdskraftomkostningerne imidlertid i praksis føre til faldende købekraft eller med andre ord til lavere forbrug og reduceret vækst.

3.9 Den gradvise åbning af arbejdsmarkedet for økonomiske migranter rummer sine egne specifikke problemer. Visse medlemsstater har i praksis ikke kunnet integrere økonomiske migranter i deres kollektive overenskomster og/eller andre regler, lovbestemmelser eller praksis, hvilket har ført til en underminering af de lokale arbejdsnormer og en udvidelse af undergrundsøkonomien. Det fører til forringede arbejdsvilkår og en nedbrydning af den sociale dialog, hvilket resulterer i social dumping og unfair konkurrence. En sådan udvikling må ihærdigt imødegås af både fagforeninger og arbejdsgiverorganisationer.

3.10 Visse interessenter, som har udstationerede arbejdstagere ansat, praktiserer, hvad er blevet beskrevet som social dumping og unfair konkurrence. I sine domme i sagerne Viking, Laval, Rüffert og Kommissionen mod Luxembourg har EF-domstolen ydermere afsagt kendelse om, at denne praksis var lovlig og forenelig med direktivet om udstationering af arbejdstagere, som skabte stor uenighed, især da dommene klart var i modstrid med direktivets erklærede mål. Fremme af det grænseoverskridende tjenesteudbud kræver fair konkurrence og garantier for arbejdstagernes rettigheder. Det ser derfor ud som om, at sikring af lige muligheder, fair konkurrence og overholdelse af arbejdstagernes rettigheder vil kræve nye lovinitiativer og tillægsforhandlinger mellem arbejdsmarkedets parter, især om spørgsmålet om udstationerede arbejdstagere.

3.11 Inden ny lovgivning udarbejdes, mener EØSU ⁽¹²⁾ imidlertid, at der er et presserende behov for at tage skridt til at sikre en ordentlig gennemførelse af direktiv 96/71/EF, især da dets målsætninger selv 10 år efter vedtagelsen ikke er blevet gennemført fuldt ud.

3.12 Spørgsmålet om liberalisering af markedet for tjenesteydelser og problemerne vedrørende forsyningspligtigheder, som bl.a. omfattes af det nyligt vedtagne tjenesteydelsesdirektiv, forbliver et særskilt anliggende. Direktivet gennemføres i øjeblikket, og dets effekt kan derfor endnu ikke overskues. Det er imidlertid klart, at de grundlæggende tjenesteydelsers sociale og arbejdsmarkedsmæssige dimension omfatter langt mere end blot arbejdstager-spørgsmål og social dialog, og at det er lige så vigtigt at sikre, at alle har adgang til disse tjenesteydelser ⁽¹³⁾.

⁽⁶⁾ EUT C 77 af 31.3.2009, s. 15.

⁽⁷⁾ EUT C 224 af 30.8.2008, s. 100.

⁽⁸⁾ EUT C 51 af 23.2.2008, sag C-438/05.

⁽⁹⁾ EUT C 51 af 23.2.2008, sag C-341/05.

⁽¹⁰⁾ EUT C 128 af 24.5.2008, sag C-346/06.

⁽¹¹⁾ EUT C 209 af 15.8.2008, sag C-319/06.

⁽¹²⁾ EUT C 151 af 17.6.2008, s. 45.

⁽¹³⁾ CESE 426/2007, EUT C 161 af 13.7.2007, s. 80.

3.13 I lyset af de nylige prisstigninger i Europa hænger spørgsmålet om forsyningspligtjenesternes tilgængelighed tæt sammen med spørgsmålet om en overkommelig pris, især hvad energi angår. Det er imidlertid ikke nok at tage hensyn til energiforsyningsproblemet i forbindelse med nylige og sandsynligvis også fremtidige prisstigninger. Også energiforbrugets miljøaspekter må tages i betragtning.

4. Nylige dommes indvirkning på det indre marked

4.1 Det indre marked har brug for et klart regelsæt, hvis det skal fungere ordentligt. Yderligere integration vil kraftigt afhænge af, i hvilket omfang der kan findes en acceptabel balance mellem dets økonomiske, sociale og miljømæssige dimensioner inden for en enkel og forudsigelig lovramme.

4.2 Nylige domme fra EF-domstolen har skabt uenighed i erhvervskredse i hele Europa. Klare løsninger på problemer, som forbliver kontroversielle, afgørende, hvis man skal genetablere et yderst tiltrængt fælles grundlag for offentlighedens tillid.

4.2.1 I Viking-sagen truede den internationale transportarbejdersammenslutning (ITF) og det finske sømandsforbund med arbejdsnedlæggelse som følge af Viking Line's planer om at lade et af de finske fartøjer til Estland sejle under nyt flag og erstatte besætningen med billigere arbejdskraft fra det pågældende land. Ifølge Domstolens kendelse kunne en strejketrussel for at tvinge en arbejdsgiver til at indgå en kollektivaftale i dette tilfælde begrænse etableringsfriheden.

4.2.2 Laval-sagen gjaldt en lettisk virksomhed, der udstationerede arbejdstagere i Sverige på lettiske vilkår og betingelser, langt under de kollektivt forhandlede vilkår og betingelser i Sverige. De svenske fagforeninger svarede igen ved at nedlægge arbejdet og arrangere en boykot af forsyninger til arbejdspladsen i Vaxholm. Domstolen indtog det standpunkt, at på områder, hvor direktivet for udstationering af arbejdstagere finder anvendelse, er det ulovligt for fagforeningerne at gennemføre arbejdsnedlæggelse med henblik på vilkår og betingelser, der ligger over de obligatoriske regler for minimumsbeskyttelse i direktivet.

4.2.3 I Rüffert-sagen vandt en tysk virksomhed en licitation med delstaten Nedre Sachsen, hvori indgik byggearbejde i et fængsel. Den tyske virksomhed fik arbejdet udført i underentreprise af en polsk virksomhed, som kun betalte arbejdstagerne 47 % af minimumssatsen fastsat i den regionale sektors kollektive aftale. Delstaten Niedersachsen annullerede derfor kontrakten, men efter EF-domstolens opfattelse er den lokale lov, der forpligter offentlige byggeentreprenører til at overholde kollektivaftaler, uforenelig med direktivet om udstationering af arbejdstagere, medmindre aftalen erklæres universelt bindende.

4.2.4 I Luxembourg-sagen støttede EF-domstolen Kommissionens klage ved at afsige kendelse om, at Luxembourg var gået for vidt med gennemførelsen af direktivet om udstationering af arbejdstagere, for så vidt angik de gældende krav i dette land til egne virksomheder om bl.a. maksimale arbejdsperioder og minimale hvileperioder, automatisk lønindeksring og overholdelse af kollektivaftaler.

4.3 Dommene i ovenstående sager vakte også bekymring om, hvordan EF-domstolen tolkede EU-direktivet om udstationerede arbejdstagere. Disse sager var yderst kontroversielle og blev af mange aktører opfattet som fremme af løndumping. I de sager omgik udenlandske virksomheder kollektivaftaler, lovbestemmelser eller gængs praksis og gældende bestemmelser i det land, de virkede i, til skade for lokale virksomheder og på bekostning af arbejdstagerne.

4.4 Det indre marked er nødt til at være en kilde til retssikkerhed, ikke tvetydighed. Det er derfor særdeles vigtigt at enes om de principper, som bør tages op til genbehandling i henhold til både lovens bogstav og tolkning, og nå frem til et klart fælles grundlag.

5. Mekanismer og instrumenter til at forbedre det indre markeds funktion

5.1 Det indre markeds funktion er gradvist blevet suppleret af en række mekanismer, som har forbedret dets virkemåde. Disse mekanismer kan være nyttige for at vurdere kanalerne til at forbedre integrationen af både arbejdsmarkeds- og miljødimensioner i det indre marked.

5.2 Debatter om harmonisering og gensidig anerkendelse er vendt tilbage i de senere år i lyset af den seneste udvidelse. Der er bred enighed om, at harmoniseringen bør fokusere på, hvad der virkelig er nødvendigt, og at det ikke er realistisk at sigte efter for megen harmonisering i et EU med 27 stater. Gensidig anerkendelse bliver på den anden side i vidt omfang overset, skønt det er en af det indre markeds søjler. Harmonisering kan være nyttigt for opbygningen af den europæiske sociale model, men den sociale og arbejdsmarkedsdimension forbliver imidlertid i vid udstrækning et nationalt anliggende i de 27 medlemsstater, i de fleste tilfælde med fuld opbakning fra arbejdsmarkedets parter og i overensstemmelse med subsidiaritetsprincippet. Det kunne imidlertid tjene et godt formål på miljøområdet at fastlægge regler for produkter og procedurer i henhold til de ambitiøse mål, EU selv har fastsat.

5.3 Som bindeled mellem institutionerne og offentligheden kan SOLVIT-netværket være af enorm betydning i denne henseende. Det har ansvaret for at informere og rådgive om og evaluere spørgsmål vedrørende det indre marked, som berører virksomheder,

forbrugere, arbejdstagere osv. i medlemsstaterne. Det indsamler en enorm mængde data og knowhow. Generelt set er netværket imidlertid alvorligt underfinansieret og underbemandet, og dets rolle og aktiviteter må tages op til fornyet overvejelse.

5.4 Den »nye tilgang« har ført til, at EU-lovgiverne holder en lav profil, idet de fastlægger de grundlæggende krav, men uddelegerer de tekniske aspekter til standardiseringsorganer. Selv om dette næppe kan kopieres, hvad angår den sociale og arbejdsmarkeds-mæssige dimension, kan det have — og har faktisk allerede — en fundamental betydning på miljøområdet (kvalitetsstandarder osv. — det ville være nyttigt, hvis Kommissionen opdaterer en række relevante områder).

5.5 Princippet om oprindelsesland er fortsat et omstridt emne, hvilket også kan ses af det faktum, at forbrugerorganisationerne ikke er tilfredse med det. Princippet fastslår, at når en handling eller en tjenesteydelse udføres i ét land, men modtages i et andet, er det loven i det land, hvor handlingen eller tjenesteydelsen udføres, der finder anvendelse. Formålet med princippet er at stimulere den fri bevægelighed af varer og tjenesteydelser og tilskynde til grænseoverskridende konkurrence. Det blev imidlertid forkastet under debatten om tjenesteydelsesdirektivet, da det i praksis ville pålægge stater at anvende forskellige love på virksomheder og personer afhængig af deres oprindelsesland.

5.6 Lamfalussy-sagen var et godt eksempel på, hvordan fælles-europæiske lovanligger kan forbedres, da den gav en mere sammenhængende tolkning og sikrede en mere enkel konvergens af national praksis og nationale traditioner vedrørende specifikke lovs spørgsmål. Ud over eksemplet med finansielle tjenesteydelser er Lamfalussy-sagen et referencepunkt for skabelsen af et system, der sikrer kvalitet og forenkling. Det vil vise sig, om det er i stand til at tilvejebringe en mere effektiv mekanisme for lovgivning på andre områder, især miljøet.

5.7 Monti-klausulen henviser — vedrørende varers frie bevægelighed — til, at direktivet ikke bør fortolkes som om, at det på nogen måde påvirker udøvelsen af grundlæggende EU-rettigheder, herunder retten til faglige aktioner. Nylige domme fra EU-domstolen har sat spørgsmålstejn ved gyldigheden af Monti-klausulen, og det er vigtigt at præcisere, hvad dens begrænsninger er, og hvorfor.

6. En bedre ramme for integration af miljøet i det indre marked

6.1 Både energi og miljø er blevet — og vil i en overskuelig fremtid forblive — topprioriteter for myndigheder og borgere i Europa. Desværre bliver beskyttelse af miljøet ofte betragtet som en byrde for markedet, et nyt sæt negative betingelser, som nødvendigvis må påvirke virksomhedernes konkurrenceevne.

6.2 Der hersker imidlertid i dag bred enighed om, at en af de mest effektive måder at sikre EU's fremtidige konkurrenceevne på er ved at gå langt videre med udviklingen af idéer, produkter og normer, der imødegår en af de allervigtigste udfordringer, som menneskeheden i dag står over for, og derfor udviklingen af et indre marked, som virkelig tager hensyn til miljødimensionen, der udgør et centralt element i denne målsætning. Det betyder imidlertid ikke, at ny lovgivning på dette område uvilkårligt vil forårsage spændinger inden for visse sektorer, især da også den kortsigtede konkurrenceevne fortsat er afgørende.

6.3 Amsterdam-traktaten forstærkede idéen om, at nøglen til fremme af bæredygtig udvikling bestod i at integrere miljødimensionen inden for andre politikområder. Kommissionen har undersøgt, hvordan man kan forbedre synergiene mellem det indre marked og miljøspørgsmål ved at inddrage foranstaltninger som f.eks. offentlige indkøb, effektiv konsekvensanalyse, standardisering, regnskabsaflæggelse eller økonomiske instrumenter, f.eks. miljøafgifter, osv. Kommissionen har også forhørt sig om, hvilke nye sektorer og problemer som muligvis har brug for harmoniseringsforanstaltninger.

6.4 Hidtil har integrationen af miljøanligger i det indre marked — i lyset af de meget forskellige sektorer og arbejdsmetoder, der findes på området for bæredygtig udvikling — ikke været nogen let sag. Det påvirker vigtige politikområder som f.eks. energi og transport, mens andre spørgsmål, som oprindeligt var begrænset til varers fri bevægelighed, er blevet udvidet til at omfatte andre spørgsmål. Derfor er det med miljøets store betydning in mente på den politiske dagsorden i dag nødvendigt at gøre langt flere fremskridt med de specifikke spørgsmål, som kan forbedres, og udpege, hvilke redskaber på det indre marked som egner sig bedst til at opfylde disse mål.

7. Afsluttende bemærkninger

7.1 Det indre marked er et uafsluttet arbejde. Slutmålet er at opbygge et indre marked uden hindringer. Et færdigudviklet indre marked indebærer, at alle aktører har lige adgang til alle nationale markeder. Og endelig indebærer lige adgang til markederne i alle medlemsstater også, at erhvervsliv, arbejdstagere og tjenesteudbydere er omfattet af samme lovramme, hvilket sikrer lige markedsvilkår og forhindrer unfair konkurrence inden for EU's grænser samt underminering af det indre markeds konkurrenceevne som helhed.

7.2 EØSU gav udtryk for den opfattelse⁽¹⁴⁾, at det indre markeds succes er EU's og medlemsstaternes fælles ansvar, som sidstnævnte bør tage et større medansvar for. Den rolle, som arbejdsmarkedets parter spiller i dets opbygning og konsolidering, bør også understreges.

(14) EUT C 77 af 31.3.2009, s. 15.

7.3 Den aktuelle debat om den europæiske integrations begrænsninger, herunder den nylige diskussion om tjenesteydelsesdirektivet, viser netop, hvor vanskeligt det er at forene principperne for det indre marked med behovet for høje arbejdsmarkedsnormer, social beskyttelse, velfungerende og tilgængelige offentlige tjenesteydelser og fair konkurrence. Diskussionerne om det indre marked bør primært fokusere på at formulere et svar på disse berettigede spørgsmål. EU-institutionerne bør i deres svar på disse spørgsmål tage hensyn til både erhvervslivets berettigede interesser og det faktum, at økonomiske friheder er nødt til at være underlagt lovgivning, så man sikrer, at deres udøvelse ikke underminerer de grundlæggende sociale rettigheder, der anerkendes af EU-lovgivningen, internationale arbejdsretlige normer og de enkelte medlemsstaters lovgivning, herunder forhandlingsretten og retten til at indgå og gennemføre kollektivaftaler.

Bruxelles, den 14. januar 2009

*Formand for
Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg
Mario SEPI*

7.4 Den nylige meddelelse fra Kommissionen om den fornyede sociale dagsorden ⁽¹⁵⁾ slår atter fast, at EU kraftigt støtter harmoniske, sammenhængende og velintegrerede samfund, der overholder de grundlæggende rettigheder i sunde, sociale markedsøkonomier. Kommissionen lover også at sikre, at der ikke vil være nogen modsætning mellem traktatens grundlæggende friheder og beskyttelsen af grundlæggende rettigheder.

7.5 Hvordan det indre marked fungerer under Lissabontraktatens bestemmelser, mangler fortsat at blive evalueret. Den første EØSU-analyse af traktatteksten viser imidlertid, at det indre marked, uden at der i øvrigt gennemføres strukturelle ændringer, synes at blive defineret i et mere socialt lys.

⁽¹⁵⁾ KOM(2008) 412.

BILAG

til Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs Udtalelse

Følgende tekst i sektionens udtalelse blev forkastet til fordel for et ændringsforslag vedtaget på plenarforsamlingen, men fik dog tilslutning fra over en fjerdedel af de afgivne stemmer:

1.4 Slutmålet er at fjerne alle hindringer for, at det indre marked kan fungere frit, dvs. sørge for lige markedsvilkår for alle interesseparter og sikre, at de agerer inden for samme lovrammer. Dette er afgørende for at skabe betingelserne for fair konkurrence for alle og styrke EU's økonomis konkurrenceevne.

Afstemningsresultat:	Stemmer for: 79	Stemmer imod: 46	Hverken for eller imod: 11
-----------------------------	-----------------	------------------	----------------------------

Følgende ændringsforslag blev forkastet under afstemningen, men opnåede mere end en fjerdedel af stemmerne:

Punkt 4.3 udgår**Begrundelse**

EØSU har ikke kompetence til at undergrave EF-domstolens kendelser. Det ville skabe en farlig præcedens, der ville føre til en svækkelse af vores prestige.

Afstemningsresultat:	Stemmer for: 44	Stemmer imod: 78	Hverken for eller imod: 14
-----------------------------	-----------------	------------------	----------------------------

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs Udtalelse om Den eksterne dimension af EU's energipolitik

(2009/C 182/02)

Ordfører: **Ulla SIRKEINEN**

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede på sin plenarforsamling den 16. og 17. januar 2008 i henhold til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, at udarbejde en initiativudtalelse om:

Den eksterne dimension af EU's energipolitik.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Eksterne Forbindelser, som udpegede **Ulla SIRKEINEN** til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 11. december 2008.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 450. plenarforsamling den 14-15. januar 2009, mødet den 15. januar, følgende udtalelse med 181 stemmer for, 4 imod og 3 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger: Mod en ekstern energistrategi for EU

1.1 Energi har længe været i centrum for international politik. De andre store aktører på den internationale politiske scene har fastlagt enten åbne eller skjulte energipolitiske dagsordener. Energi anvendes også ofte som et instrument eller endog som våben i internationale tvister.

— Ifølge EØSU er det på høje tid, at EU som den stærkeste økonomiske enhed i verden bekræfter sin rolle på den internationale energiscene.

1.2 EU's borgere er foruroligede over energiforsyningsikkerheden, høje og ustabile energipriser samt over klimaforandringerne og den generelle uholdbare internationale udvikling. EØSU mener, at EU har behov for en klar og vidtrækkende ekstern energistrategi for at imødegå borgernes bekymringer og især udviser politisk vilje og beslutsomhed til at gennemføre den.

— EØSU foreslår en ekstern energipolitik for EU baseret på to søjler:

— Sikring af EU's energiforsyning og

— En aktiv og ansvarlig global energi- og klimapolitik.

1.3 Mange elementer i en sådan strategi er allerede på plads. Energiforsyningen blev behandlet i Det Europæiske Råds konklusioner den 15.-16. oktober 2008, og den 13. november 2008 ⁽¹⁾ fremsatte Kommissionen yderligere forslag i sin anden strategiske energiredegørelse, som EØSU vil behandle mere dybtgående i en senere udtalelse.

⁽¹⁾ »Meddelelse fra Europa-Kommissionen:« Anden strategiske revision af energipolitikken — En EU-handlingsplan for energisikkerhed og –solidaritet; SEK(2008) 2794, SEK(2008) 2795.

— EØSU er af den opfattelse, at EU har behov for en veludviklet ekstern energipolitik samt en praktisk handlingsplan, hvor der blandt andet tages hensyn til kommentarerne i denne udtalelse.

— Udvalget erkender den gensidige afhængighed mellem energidistributører og –forbrugere og tilskynder derfor især til lige adgang med hensyn til netværk og investeringsvilkår herunder også adgang til investeringer i tidligere led.

— Flere rørledningsprojekter er under udvikling mellem Europa, Kaukasusområdet, Asien og Rusland. Disse er af allerstørste betydning, men er måske end ikke tilstrækkeligt for Europa på mellemlang sigt.

1.4 EU's energipolitik har hidtil været koncentreret om at skabe et indre marked for energi, især for el og gas.

— EØSU støtter den opfattelse, at for at en ekstern strategi kan være effektiv og give resultater skal den nødvendigvis basere sig på en klar intern fælles politik og et velfungerende indre energimarked.

— EØSU understreger, at interne energipolitiske foranstaltninger kan mindske afhængigheden af energi udefra afgørende og forbedre energisikkerheden, især når det gælder energieffektiviteten, en varieret energimix, tilstrækkelige investeringer i infrastruktur samt kriseforebyggende foranstaltninger som f.eks. tidlig varsling, informationsudveksling og lagerbeholdning/energisubstitution.

1.5 Europa har ikke blot muligheden, men også ansvaret for at afstedkomme en gennemgribende ændring i energiforbrugskulturen — den tredje industrielle revolution.

— EU bør fastholde sin ledende rolle i den internationale klimaændringspolitik og med alle tilgængelige midler tilstræbe en bæredygtig energifremtid i udviklingslandene.

1.6 Ny og bedre teknologi er af afgørende betydning for at imødegå udfordringerne på energiområdet på kort og lang sigt både i EU og på internationalt plan.

- EØSU opfordrer til, at EU, medlemsstaterne og erhvervslivet afsætter tilstrækkelige midler til forskning og udvikling og innovation samt et mere omfattende globalt samarbejde inden for F&U på energiområdet.

1.7 Lissabontraktatens bestemmelser om energipolitik og eksterne forbindelser ville klart styrke EU's muligheder for at handle i fællesskab og således have større indflydelse på den globale energipolitiske scene.

- EØSU opfordrer alle de ansvarlige parter til at gøre deres yderste for hurtigst muligt at finde en løsning, der kan sikre traktatens ikrafttræden.

1.8 Det mest afgørende krav er, at EU virkelig handler i fællesskab. Følgelig skal strategien være baseret på en klar forståelse for de forskellige roller, der tilkommer Unionen, medlemsstaterne og de økonomiske aktører.

1.8.1 På det eksterne, rent politiske plan er det medlemsstaterne, der har beføjelserne. Med hensyn til udfordringen med at tale med én stemme har man på det seneste kunnet konstatere en positiv udvikling specielt i forbindelserne med Rusland.

- EØSU opfordrer medlemsstaterne til på det udenrigspolitiske område at handle i fællesskab samt modvirke, at energi anvendes som et våben i internationale konflikter.

1.8.2 EU har en fælles handelspolitik, som baserer sig på ensartede principper. Kommissionen har ansvaret for at gennemføre handelsforhandlinger efter mandat fra Rådet.

- EØSU henstiller, at mandaterne for multilaterale og bilaterale forhandlinger med lande og regioner er tilstrækkeligt ambitiøse, men dog så realistiske, at de kan levere håndgribelige resultater på energiområdet.

1.8.3 Kontrakter om indkøb, infrastruktur og andre projekt indgås og gennemføres på virksomhedsniveau. Regeringer spiller ofte en betydelig og endog afgørende rolle i kontraktforhandlinger.

- Når det gælder sådanne forhandlinger, henstiller EØSU, at repræsentanterne for medlemsstaternes regeringer gør deres opbakning af kontrakten betinget af, at det pågældende tredjeland håndhæver visse regler på sine markeder som gensidighed, ligebehandling, åbenhed og beskyttelse af investeringer såvel som retsstatsprincipper og respekt for menneskerettigheder, samt at Rådet vedtager en række overordnede principper, som skal finde anvendelse på alle forhandlinger om energikontrakter med tredjelande.

1.9 Målet med den eksterne energistrategi er at imødekomme folks behov og bekymringer i privat- og arbejdslivet.

- EØSU henstiller, at man lytter til og aktivt inddrager arbejdsmarkedets parter, miljøorganisationer og repræsentanter for civilsamfundet i udarbejdelsen af den eksterne energistrategi. Disse parter har mulighed for at støtte den internationale dialog og de internationale forhandlinger bør udnyttes fuldt ud.

1.10 Det organiserede civilsamfund og de økonomiske og sociale råd har indflydelse og deler derfor en del af ansvaret for formuleringen af EU's eksterne energipolitik.

- EØSU tilskynder civilsamfundets organisationer til at opfordre deres nationale regeringer og regionale myndigheder til at arbejde sammen på EU-plan om disse spørgsmål. Solidaritet mellem EU's borgere bør gå forud for snævre lokale eller nationale interesser, da man lettere kan opnå energisikkerhed og international ansvarlighed, hvis man samarbejder.

1.11 Dialogen og forhandlingerne om internationale forbindelser på energiområdet føres i mange forskellige fora på grund af spørgsmålenes geopolitiske og indholdsmæssige mangfoldighed. En åben dialog, som i størst muligt omfang medtager de forskellige aspekter på dette felt, ville bidrage til en større forståelse og aktiv medvirken hos de berørte parter.

- Energispørgsmål bør tages med eller fastholdes som et stående punkt på dagsordenen for EØSU's møder og rundbordsdialoger med internationale partnere.

- EØSU mener, at det kunne spille en rolle ved regelmæssigt at afholde storstilede seminarer om udenrigspolitiske aspekter af EU's energipolitik med deltagelse af især civilsamfundsorganisationer også fra tredjelande og regioner. Den høring, som EØSU's studiegruppe om den eksterne energipolitik afholdt den 1. oktober 2008 i Bruxelles, har allerede vist sig at give resultater.

2. Indledning

2.1 Energi står øverst på den politiske dagsorden verden over. Dette accentueres af politisk og selv militær uro, der hænger klart sammen med energispørgsmålet. Baggrunden er øget efterspørgsel især i udviklingslandene — som følge af den positive udvikling i levestandarden i disse lande — og den forventede mangel på visse fossile brændstoffer. Desuden er olie- og gasforsyningen kendetegnet af en stor afhængighed af nogle få producentlande, og forsyningerne forventes at blive mere koncentreret i fremtiden.

2.2 Den internationale økonomiske turbulens har koblinger til energipriserne. For mindre end to år siden begyndte olie- og derefter gaspriserne at stige kraftigt, hvilket resulterede i høj inflation og betydelige problemer for forbrugerne og samfundet som helhed. I dag er oliepriserne faldet dramatisk, hvilket til gengæld giver anledning til bekymringer om produktionstakten og forsynings-sikkerheden. Midt i denne ustabile situation forventes energipriserne at stige på grund af markedskræfterne og især de politiske foranstaltninger til at bekæmpe klimaændringerne. De svageste i vore samfund trues af energiskabt fattigdom.

2.3 I dag importeres 53 % af den primære energi, der anvendes i EU. Importafhængigheden af fast brændsel er 40 %, af gas 56 % og af olie 82 % (2005 tal). Kommissionens opdaterede referencescenarium (2007) viser en samlet importafhængighed i 2030 på 67 %. Ifølge den anden strategiske energiredagørelse for nylig forventes importen af fossilt brændstof at ligge fast på omkring dagens niveau i 2020, når EU's klima- og energipolitik vil være fuldt gennemført.

2.4 EU importerer mere end 40 % af sin gas og en fjerdedel af sin olie fra Rusland, og især gasandelen vil vokse. De næststørste olieleverandører er Mellempøsten og Norge, og med hensyn til gas er Norge og dernæst Algeriet de næststørste importkilder. Afhængigheden er gensidig — leverandørerne til EU er afhængige af vores efterspørgsel. Det gælder især for Rusland, da mere end halvdelen af landets energiekspport går til EU.

2.5 Denne høje importafhængighed samt dominansen af visse importkilder, som ikke altid respekterer de samme markedsregler og politiske regler som EU, har bragt spørgsmålet om energisikkerhed højt op på EU-dagsordenen. Situationen er yderligere tilspidset efter visse afbrydelser af forsyningen fra Ruslands side samt de seneste militærhandlinger i Georgien.

2.6 Energi er ikke en homogen sektor, når det drejer sig om de internationale eller andre dele af energipolitikken. Olie bruges hovedsagelig til transport og er ikke let at erstatte. EU er en del af det globale oliemarked og har derfor ringe spillerum. Andre energikilder og teknologier har forskellige anvendelsesmuligheder og er i stor udstrækning udskiftelige. Kul og uran handles på det åbne verdensmarked, hvorimod opmærksomheden skal rettes mod gas på grund af den hurtige stigning i efterspørgslen og leverandørernes begrænsede antal og særlige karakteristika.

2.7 EU har i de seneste år taget flere foranstaltninger til at sikre deres eksterne energiforsyning.

2.8 Det Europæiske Råd anmodede den 15.-16. oktober 2008 Kommissionen om at fremlægge relevante forslag og initiativer vedrørende energiforsynings-sikkerhed og fastlægge seks prioriteter. Kommissionen imødekom dette i sin anden strategiske energiredagørelse. EØSU vil udarbejde en separat, detaljeret udtalelse om dette dokument og den medfølgende forslagspakke.

3. Interne elementer i EU's eksterne energipolitik

3.1 Mange politiske foranstaltninger inden for EU kan bane vejen for mindre afhængighed af eksterne energikilder og større energisikkerhed ved, at EU tager klarere stilling til sine eksterne energipolitiske foranstaltninger. Disse foranstaltninger nævnes kun kort her, da de er blevet behandlet indgående i andre EØSU-udtalelser.

3.2 Bedre energieffektivitet er den altafgørende foranstaltning, da det influerer på efterspørgslen efter energi og dermed den eksterne afhængighed.

3.3 En afbalanceret energimix og diversificering af energikilder mod egne kulstoffattige energikilder såsom bio- og vindenergi samt nuklear energi er ligeledes væsentlige foranstaltninger.

3.4 Med hensyn til fossile brændstoffer bør man fremme høj effektivitet, kombineret varme- og kraftproduktion samt kulstofopsamling og -oplagring.

3.5 Konkurrencen inden for handelen med gas skal skærpes ved at fremskynde etableringen af LNG-terminaler og anden infrastruktur.

3.6 Et velfungerende internt energimarked garanterer en effektiv ressourceudnyttelse og en løsning på eventuelle lokale og regionale forsyningsproblemer. Det er nødvendigt med tilstrækkelige investeringer i infrastruktur samt fri adgang til netværk og anden infrastruktur. Effektiv samtrafik kræver et aktivt samarbejde mellem energimyndigheder.

3.7 Der kræves specifikke foranstaltninger for at imødegå de risici, der er forbundet med forsynings-sikkerheden. Der bør skabes en effektiv solidaritet og tidlige varslingsmekanismer, således at man kan handle i fællesskab i tilfælde af energikriser og forsyningsafbrydelser. EØSU vil senere afgive en udtalelse om de forslag, Kommissionen for nylig fremsatte om disse spørgsmål.

3.8 EØSU vil især støtte effektive foranstaltninger for at tilslutte Unionens isolerede dele, specielt de baltiske lande, til det fælles energimarked og sikre en tilfredsstillende og diversificeret energiforsyning.

4. EØSU's generelle bemærkninger til en ekstern EU-energi politik

4.1 EØSU forestiller sig en ekstern energipolitik centreret om følgende to søjler:

- Sikring af EU's energiforsyning og
- en aktiv og ansvarlig global energi- og klimapolitik.

4.2 Sådanne politikker kræver såvel en kortsigtet som en langsigtet tilgang. Da en omfattende erstatning af energikilder og infrastruktur kræver tid, er det på kort sigt nødvendigt at øge energiforsyningen, samtidig med at man træffer alle nødvendige foranstaltninger for umiddelbart at mindske efterspørgslen. På længere sigt, når investeringer i forskning og nye teknologier bærer frugt, kan efterspørgslen efter energi mindskes yderligere, og især knappe og på anden måde problematiske energikilder vil kunne erstattes af alternative energikilder.

4.3 I mellemtiden forudser EØSU, at klimapolitikkerne vil påvirke energilandskabet kraftigt på to niveauer — højere priser og mindre afhængighed af fossile brændstoffer.

4.4 Ny teknologi er det bedste middel til at øge energianvendelsen og erstatte problematiske energikilder. Eftersom Europa indtager en førerposition inden for energi- og klimapolitikken bør vi gribe chancen og udvikle den nødvendige nye teknologi, hjælpe andre med at løse deres problemer og skabe nye arbejdspladser. Med dette for øje er det nødvendigt allerede i dag at investere tilstrækkeligt i energiforskning og teknologisk udvikling.

5. Sikring af EU's energiforsyning

5.1 EU har udfoldet mange bestræbelser på såvel bilateralt som multilateralt at overføre sine regler og deres gennemførelse til resten af verden, især dets energipartnere. Hidtil dog kun med begrænset succes. Der er behov for mere drastiske skridt.

5.2 Der er et presserende behov for at sikre gensidighed i investeringsvilkårene. Mange energiproducerende lande har behov for udenlandske investeringer til at udvikle deres energikilder og infrastrukturer, men dette vil ikke ske, så længe reglerne herfor ikke findes, er uklare og ikke gennemføres systematisk. Bestemmelserne i energicharteret skal fastholdes og lignende tilgange skal indgå i fremtidige bilaterale energitraktater.

5.3 Det samme gælder for andre reguleringsspørgsmål som f.eks. ligebehandling, kontraktuel frihed og overholdelse af kontrakter samt adgang til transitinfrastruktur.

5.4 EU bør aktivt hævde og forsvare europæiske virksomheders rettigheder og muligheder for at investere i udvikling af energikilder og infrastruktur.

5.5 Europa har behov for forsyningsfrihed, mens vore leverandører, især Rusland, påpeger, at de har brug for sikkerhed for efterspørgsel for at kunne foretage de nødvendige investeringer. Langtidskontrakter er ofte nødvendige for at støtte udviklingen af omfattende infrastrukturprojekter. For at gøre styrkeforholdet bedre, skal sådanne kontrakter udarbejdes inden for en europæisk ramme. Dette vil kræve informationsudveksling mellem medlemsstater og et snævert samarbejde med markedsaktørerne.

5.6 EU's prioriterede sammenkoblingsplan omfatter en række store sammenkoblingsprojekter herunder også med omverdenen — Nabucco gasledningen til transport af gas fra det Kaspiske Hav til Centraleuropa. Disse projekter er af allerstørste betydning, men er måske ikke tilstrækkeligt for Europa på mellemlang sigt.

5.7 Det vil kræve flere nye gasledninger ud over Nabucco projektet for at kunne forbinde EU med Kaukasus og med Centralasien. EU bør fremlægge forslag til at koordinere regionale projekter af en betydelig størrelse og mobilisere offentlige og private investeringer.

5.8 EØSU noterer sig de seks prioriterede infrastrukturforanstaltninger, som Kommissionen foreslår i sin anden strategiske energiredegørelse. Udvalget vil tage stilling til disse forslag samt til grønbogen »Et europæisk energinet, der sikrer forsyningerne, bæredygtigheden og konkurrenceevnen«⁽²⁾.

5.9 Dialogen med OPEC og Samarbejdsrådet for Golfstaterne skal udbygges, og endvidere skal aftalerne med Aserbajdsjan og Kasakhstan gennemføres fuldt ud. Der skal knyttes tættere forbindelser med producenter i Centralasien som Turkmenistan og Usbekistan for at lette transporten af energikilder fra det Kaspiske Hav til EU.

5.10 Afrikas betydning som energileverandør er vokset betydeligt. Ethvert udbygget partnerskab med Afrika skal være vidtrækkende og på en afbalanceret måde støtte en bæredygtig udvikling af de afrikanske olie- og gasproducerende økonomier.

5.11 Samarbejdet i Middelhavsområdet, som er i kraftig udvikling, spiller en væsentlig rolle, da det dækker forskellige aspekter af energispørgsmålet: produktion, transit og forbrug.

5.12 Betydningen af den nordlige dimension vil vokse. Olie- og gasfelterne i Det Nordlige Ishav og samarbejdet i de nordlige regioner bør have højere prioritet i EU's eksterne energipolitik. Samarbejdet med Østersøområdet dækker derimod hovedsagelig energibrugerlande og transitlande, hvor forbindelsen til Rusland indtager en central plads.

5.13 Med hensyn til Rusland bør målet være indgåelsen af en solid og global rammeaftale baseret på lighed, gensidig forståelse og gensidighed. Rusland burde tillade transit af gas via de russiske netværk og åbne op for europæiske virksomheders investeringer i udvikling af russiske netværk og energikilder. Det er op til russerne af fjerne tvivl om dets pålidelighed som energileverandør, ligesom dets europæiske partnere formodes at respektere deres kontrakter og forpligtelser.

5.14 EU bør også udvikle samarbejdet med andre energiforbrugere inden for Det Internationale Energiagentur og på anden vis.

(2) Grønbog »Et europæisk energinet, der sikrer forsyningerne, bæredygtigheden og konkurrenceevnen«, KOM(2008) 782 endelig.

6. En aktiv og ansvarlig global energi- og klimapolitik

6.1 Den første industrielle revolution var starten på den nuværende forbrugskultur i Europa og De Forenede Stater. Udviklingslandene forsøger at øge deres levestandard, og mange befinder sig nu i samme fase som Europa for nogle årtier siden. For disse lande indebærer det en hurtig vækst i energiforbruget, hvilket er deres ret og nødvendig for verdenssikkerheden og en fredelig udvikling. Europa har i dag ikke blot ansvaret, men også muligheden for at afstedkomme en gennemgribende ændring i energiforbrugskulturen — den tredje industrielle revolution.

6.2 Omkring 2 milliarder mennesker i udviklingslandene har ikke adgang til elektricitet og må basere sig på træ, gødning og landbrugsaffaldsstoffer, hvilket har gjort indendørs forurening til en af de 10 vigtigste årsager til for tidlig død. Disse menneskers adgang til elnet og produktionskapacitet er nogle af de vigtigste udfordringer for verdenssamfundet. Dette indebærer enorme investeringer og en betydelig stigning i det globale energiforbrug. Disse investeringer skal dog realiseres for at sikre alle menneskelige og anstændige levevilkår og mulighed for en højere levestandard.

6.3 EU indtager med rette en lederrolle i klimapolitikken. Det overordnede mål bør være at nå frem til en reel international aftale, der indbefatter alle lande, for det er uden for Europa, at virkningerne af den globale opvarmning og stigningen i drivhusgasemissionerne vil være størst. Klimakonferencen i København i december 2009 bliver hjørnestenen i de globale forhandlinger, og EU bør satse så kraftigt på den, som man kan. Unilaterale tiltag fra EU's side ville dog lægge en uholdbar byrde på europæisk økonomi.

6.4 EU har udviklet og udvikler fortsat instrumenter til at mindske konsekvenserne af klimaændringen: teknologier, der basere sig på vedvarende energi og lavkulfstofenergi samt energieffektive teknologier. Disse teknologier bør anvendes effektivt i hele verden. Dette kunne ligeledes øge efterspørgslen efter europæisk know-how og produkter og dermed skabe nye arbejdspladser.

6.5 EØSU støtter kraftigt ideen om en international aftale om energieffektivitet mellem de vigtigste energiforbrugende lande (USA, Canada, Japan, Australien, Indien og Kina). Det forum, man blev enig om på G8-mødet i Japan i juli 2008, er et skridt i denne retning. Men man skal dog sikre sig, at alle disse væsentlige forbrugere deltager aktivt i aftalen og yder deres rimelige bidrag. Aftalen skal ikke blot fremme energieffektive politikker samt udvikle og sprede vedvarende energiteknologier, men ligeledes søge at undgå et dobbelt prissystem, dvs. statsstøttede energipriser til nationale brugere. Dette resulterer i et betydeligt energispild.

6.6 EU bør ligeledes aktivt støtte energieffektiviteten i udviklingslandene. Her bør man undgå investeringer i energiintensiv produktion og forbrug. EU's udviklingspolitik bør udnyttes bedre i dette øjemed.

6.7 Det vigtigste redskab i energisamarbejdet med udviklingslandene bør være støtte til almen og faglig uddannelse.

6.8 EØSU understreger, at al samarbejde specielt med udviklingslande bør tage hensyn til målet om bæredygtig udvikling i disse lande herunder også den demokratiske udvikling og respekten for menneskerettighederne.

Bruxelles, den 14. januar 2009

Mario SEPI

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs Udtalelse om Det europæiske instrument for demokrati og menneskerettigheder (EIDHR)

(2009/C 182/03)

Ordfører: **Giuseppe Antonio Maria IULIANO**

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 10. juli 2008 under henvisning til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, at udarbejde en initiativudtalelse om:

Det europæiske instrument for demokrati og menneskerettigheder (EIDHR).

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Eksterne Forbindelser, som udpegede Giuseppe Antonio Maria IULIANO til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 11. december 2008.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 450. plenarforsamling den 14.-15. januar 2009, mødet den 15. januar, følgende udtalelse med 115 stemmer for og 4 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og henstillinger

1.1 Styrkelse af økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder

EØSU opfordrer til, at økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder ⁽¹⁾ gøres til centrale elementer i EU's politikker gennem anvendelse af de geografiske og tematiske instrumenter, der er til rådighed, herunder det europæiske instrument for demokrati og menneskerettigheder (EIDHR), der fungerer som et supplement til de øvrige.

I kølvandet på den nylige vedtagelse af den valgfrie protokol til FN's konvention om økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder anmoder EØSU EU om at opfordre til generel ratifikation og gennemførelse af den ovennævnte konvention og protokol (se bilag 1).

1.2 »Social dialog og «værdigt arbejde» blandt EIDHR's prioriteter

For at styrke de økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder fremhæver EØSU vigtigheden af at beskytte alle aspekter af

(1) I artikel 6-15 i konventionen om økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder anerkendes: mænds og kvinders lige ret til at nyde alle menneskerettigheder, og de deltagende stater pålægges at opretholde dette princip (artikel 3);

- retten til arbejde;
- retten til retfærdige og gunstige arbejdsvilkår;
- retten til at oprette og være medlem af en fagforening;
- retten til social tryghed, herunder socialforsikring;
- retten til størst mulig beskyttelse og bistand til familien, mødre, børn og unge;
- retten til en passende levestandard;
- retten til den højst opnåelige fysiske og psykiske sundhed;
- retten til uddannelse og
- retten til at deltage i kulturlivet.

arbejde (arbejde so bestemmende for den sociale identitet og som almen borgerret ⁽²⁾) som en af de betingelser, der er helt afgørende for opretholdelse af fred og den demokratiske udvikling i landene. EØSU gør opmærksom på forbindelsen mellem beskyttelse af arbejdstagere og alle de dertil knyttede rettigheder, som de er anført i de væsentligste internationale konventioner fra Den Internationale Arbejdsorganisation (ILO) (ret til arbejde, ret til at organisere sig og til kollektive forhandlinger, ikke-forskelsbehandling på arbejdet, forbud mod børne- og tvangsarbejde), hvori de tillige anerkendes som grundlæggende menneskerettigheder. Derfor skal værdigt arbejde (som det defineres af ILO) og social dialog, der er en afgørende forudsætning for styrkelse og beskyttelse af arbejdstagerrettigheder, anerkendes og indgå som prioriteter under EIDHR.

1.3 Støtte til arbejdsmarkedets parter

Det er arbejdsmarkedets parter (arbejdstager- og arbejdsgiverforbund), der deltager i den sociale dialog, og de skal derfor betragtes som helt uundværligere aktører og partnere for EU i denne sammenhæng. Arbejdsmarkedets parter bør inddrages fuldt ud i den politiske dialog og bør kunne regne med direkte støtte.

1.4 Styrkelse af civilsamfundets rolle i forbindelse med høringer om menneskerettigheder

Overordnet opfordrer EØSU til, at målene om fremme af demokrati og menneskerettigheder altid gives en central rolle i EU's politikker på det udenrigspolitiske område, og at de tematiske programmer og instrumenter først og fremmest rettes mod det organiserede civilsamfund, hvor dette er muligt.

EØSU opfordrer derfor til, at man tager fat på en institutionel debat om, hvilken rolle civilsamfundet kan spille i EU's udenrigspolitik, når det gælder menneskerettigheder, og om mulighederne

(2) Artikel 23 om værdigt arbejde i verdenserklæringen om menneskerettigheder og gentaget i artikel 6, 7 og 8 i konventionen om økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder fra 1966.

for en mere direkte inddragelse af civilsamfundet i udformningen og gennemførelsen af denne politik. Det organiserede civilsamfund bør automatisk høres inden udarbejdelsen af strategipapirer, herunder landespecifikke strategipapirer.

1.5 EØSU's rolle: retning, overvågning og evaluering

EØSU beder om at blive formelt inddraget i den interne høringsproces inden den flerårige og årlige strategiske programmering af EIDHR. På den måde kan der i programmeringen drages nytte af resultaterne af udvalgets arbejde med civilsamfundspartnerne i de tredjelande, som det har privilegerede forbindelser med (rundbordsdialog med Indien, Middelhavsområdet, AVS-landene osv.). Udvalget beder endvidere om at blive hørt i forbindelse med midtvejsevalueringen og regnskabskontrollen af EIDHR.

EØSU ønsker at spille en aktiv rolle i denne proces med udgangspunkt i egne erfaringer og »referencenetværk« (økonomiske og sociale partnere, økonomiske og sociale råd).

EØSU foreslår, at man overvejer at oprette »kontaktpunkter«, der skal støtte menneskerettighedsforkæmpere og gøre det muligt at skabe netværk, hvorigennem EU's institutioner og organer hver især kan arbejde inden for egne kompetenceområder.

Derudover kan EØSU spille en vigtig rolle i forhold til civilsamfundet, når det gælder valgopfølgning og konsolidering af de demokratiske systemer.

EØSU foreslår, at der som i Europa-Parlamentet oprettes et EIDHR-overvågningsudvalg, der skal have til opgave dels at imødekomme hasteanmodninger om høring inden for rammerne af de nye procedurer iværksat for de finansielle instrumenter, dels sikre, at der følges op på programmeringen og gennemførelsen af EIDHR.

2. Den Europæiske Union og menneskerettigheder

2.1 Beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende friheder er et af de væsentligste mål for EU såvel inden for dets grænser som i forholdet til tredjelande. I artikel 6 i Traktaten om Den Europæiske Union fra 1999 hedder det, at »Unionen bygger på principperne om frihed, demokrati og respekt for menneskerettighederne og de grundlæggende frihedsrettigheder samt retsstatsprincippet, som medlemsstaterne har til fælles«. Derudover fastlægges der i artikel 7 i Amsterdamtraktaten sanktionsmekanismer i tilfælde af alvorlige og vedvarende overtrædelser af disse rettigheder fra medlemsstaternes side.

2.2 Traktatens artikel 11 omhandler desuden EU's eksterne dimension med hensyn til beskyttelse af menneskerettighederne. Med Nicetraktaten, der blev vedtaget i 2000, udvides målet om

beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende friheder yderligere, idet det knyttes sammen med foranstaltninger vedrørende udviklingssamarbejde og alle andre former for samarbejde med tredjelande (artikel 181 og 181 A i EF-traktaten eller EFT). Endelig er EU's charter om grundlæggende rettigheder, der blev vedtaget på topmødet i Nice i 2000, referencen for menneskerettigheder i såvel EU's interne som eksterne dimension (3).

2.3 I de sidste årtier, hvor globaliseringen er sket med rivende fart, har spørgsmålet om beskyttelse af menneskerettigheder fået stadig større betydning for EU, særligt i forholdet til udviklingslandene. Med tilslutning fra Europa-Parlamentet har Kommissionen og Rådet (4) længe understreget forbindelsen mellem udvikling (bekæmpelse af fattigdom) og beskyttelse af menneskerettigheder, eftersom det er disse sidstnævnte rettigheder, der skaber betingelserne for et lands reelle og stabile socioøkonomiske udvikling og bidrager til millennium-udviklingsmålene.

2.4 »EU [er desuden] en økonomisk og politisk aktør med verdensomspændende diplomatisk rækkevidde og et omfattende budget for den eksterne bistand. Dette giver EU en indflydelse og betydning, som den kan anvende til at fremme demokratisering og menneskerettigheder« (5). Som det er nu, udøver EU sin indflydelse via politiske dialoger om menneskerettigheder med de lande, som det har forbindelser til. Som eksempler kan nævnes den strukturerede dialog, der udelukkende drejer sig om menneskerettigheder (Kina), og også de strukturerede dialoger, der foregår på regionalt niveau eller bilateralt inden for rammerne af partnerskabs- og samarbejdsaftalerne og associeringsaftalerne med henholdsvis udviklingslande, EU's nye nabolande og kandidatlandene.

2.5 Et særligt eksempel er den *menneskerettighedsklausul*, som EU har indført i de bilaterale aftaler med tredjelande, hvori det slås fast, at overholdelse af menneskerettighederne og demokrati er »væsentlige elementer« i aftalen. Klausulen findes i de bilaterale aftaler, som EU har indgået siden 1992, og gælder på nuværende tidspunkt for mere end 100 lande (6). Hvis der sker overtrædelse af et væsentligt element, kan der træffes forskellige foranstaltninger på forskellige niveauer, f.eks. afbrydelse af de politiske kontakter eller ændringer af samarbejdsprogrammerne. Derudover

(3) Man må ikke glemme den europæiske socialpagt fra 1961, hvori de økonomiske og sociale rettigheder for første gang blev kodificeret i et juridisk dokument på europæisk niveau. Pagten trådte i kraft i 1965, blev revideret i 1996 og fik sin nuværende form i 1999. Endelig gøres der opmærksom på fællesskabspagten om arbejdstageres grundlæggende arbejdsmarkedsmæssige og sociale rettigheder fra 1989

(4) Fælles erklæring fra Rådet og Kommissionen om Den Europæiske Unions udviklingspolitik af 10. november 2000, findes på: http://europa.eu.int/comm/development/lex/en/council20001110_en.htm (<http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/00/st13/13458en0.pdf>) Den Europæiske Unions udviklingspolitik »Den europæiske konsensus« (KOM(2005) 311 endelig).

(5) Meddelelse fra Kommissionen til Rådet og Europa-Parlamentet: Hvordan Den Europæiske Union kan medvirke til at fremme menneskerettigheder og demokratisering i tredjelande (KOM(2001) 252 endelig).

(6) Meddelelse fra Kommissionen om hvorledes overholdelsen af de demokratiske principper og menneskerettigheder indgår i aftalerne mellem Fællesskabet og tredjelande (KOM(1995) 216 endelig).

har EU endnu et instrument, nemlig *den sociale ansporende bestemmelse* under den generelle præferenceordning (GSP og GSP +), som åbner mulighed for tillægspræferencer til lande, der overholder visse af Den Internationale Arbejdsorganisations (ILO) normer (7).

2.6 Alligevel er der i EU's politikker stadig visse mangler og selvmodsigelser, når det gælder menneskerettigheder. Europa-Parlamentet vedtog i 2005 en beslutning (8), hvori det understreges, at menneskerettighedsklausulen endnu ikke er medtaget i mange af EU's sektoraftaler (tekstil, fiskeri, landbrug osv.). På det overordnede plan beklager Europa-Parlamentet, at den terminologi og de procedurer, der er anvendt i de eksisterende aftaler, er så vage, at det ikke er muligt effektivt at håndhæve klausulen. Mere specifikt betoner det den indskrænkede rolle, som det har i forhandlingerne om aftalernes indgåelse (overvågning og suspension), hvilket giver Rådet og Kommissionen maksimal beslutningsmargen.

2.7 I de økonomiske partnerskabsaftaler (9) med landene i Afrika, Vestindien og Stillehavsområdet (AVS) og i frihandelsaftalerne for Middelhavet er der en tendens til, at EU først og fremmest fokuserer på de handelsrelaterede aspekter. Man risikerer derfor, at EU's udviklingsbistand opfattes som et pressionsmiddel over for partnerne i syd, og at aftalerne ender med ikke at fremme udviklingen (og derfor heller ikke beskyttede menneskerettighederne) i modtagerlandene.

2.8 EØSU understreger endnu engang behovet for **sammenhængende EU-politikker, der supplerer hinanden** og fremmer menneskerettigheder og demokrati og sikrer, at de prioriteres lige højt inden for alle områder af udenrigs-, handels- og udviklingspolitikken. Derudover synes der at være behov for en mere omfattende **høring af civilsamfundet** for at sikre, at der reelt opnås en sådan sammenhæng. Civilsamfundsorganisationer kunne rent faktisk yde et væsentligt bidrag i de forskellige faser, fra aftaleforhandlingerne til overvågningen, evalueringen og kontrollen i gennemførelsesfasen.

3. Præsentation af det europæiske instrument for demokrati og menneskerettigheder (EIDHR: European Instrument for Democracy and Human Rights)

3.1 EIDHR er EU's finansieringsinstrument for støtte til initiativer, der fremmer menneskerettigheder og demokrati i tredjelande. I den forstand skal EIDHR ses som et instrument, der supplerer de

andre oven for nævnte redskaber til gennemførelse af politikker vedrørende demokrati og menneskerettigheder: politiske dialoger, diplomatiske initiativer, handelsaftaler, geografiske og tematiske samarbejdsinstrumenter og -programmer.

3.2 Instrumentet blev oprettet inden for rammerne af EU's finansielle overslag for 2007-2013, hvor man tog fat på en længevarende omorganisering af EU's finansieringsprogrammer for eksternt bistand. Den nye ramme omfatter således nu de geografiske instrumenter **IPA** (et førtiltrædelsesinstrument for kandidat- og potentielle kandidatlande), **ENPI** (et naboskabsinstrument for landene i Kaukasus, Centraleuropa og Middelhavsområdet), **DCI** (instrument for udviklingssamarbejde), **ICI** (for samarbejde med industrilande) tillige med de tematiske instrumenter **EIDHR** (menneskerettigheder), **SI** (stabiliseringsinstrument) og **INSC** (atomsikkerhed). De tematiske instrumenter kan iværksættes, uden at der skal indgås aftale med myndighederne i tredjelandene.

3.3 Med EIDHR-forordningen (10), der trådte i kraft den 1. januar 2007, blev der oprettet et instrument med eget budget. Instrumentet har ikke haft nogen let fødsel, eftersom menneskerettigheder og demokrati i de første forslag indgik som tematiske budgetposter under DCI-instrumentet, hvilket bevirkede, at det sammenlignet med andre aktioner vedrørende udviklingssamarbejde havde mindre autonomi. Men bl.a. efter pres fra Europa-Parlamentet og **civilsamfundsorganisationerne** blev det til sidst muligt at vedtage en særlig forordning om menneskerettigheder og demokrati.

3.4 Det nye instrument træder i stedet for det europæiske initiativ om menneskerettigheder, dvs. det program, der var i kraft fra 2000 til 2006. Det er en udløber af den kritik, der blev rejst mod det europæiske initiativ, der blev betragtet som værende for usmidigt på det administrative og finansielle plan og ikke særlig velegnet for civilsamfundene i lande, hvor demokrati og menneskerettigheder har vanskelige vilkår.

3.5 Der er flere faser forbundet med anvendelsen af instrumentet: (1) den *flerårige strategiske programmering*, som opstiller rammerne for EU's bistand ved at fastlægge prioriteter og vejledende budgetbevillinger. Det dertil knyttede strategipapir udarbejdes af Kommissionens generaldirektorat for eksterne forbindelser efter høring af de øvrige relevante parter, herunder repræsentanter for civilsamfundet; (2) *den årlige handlingsplan* er derimod baseret på strategipapiret og fastlægger mål, indsatsområder, forvaltningsprocedurer og støttebeløb i nærmere detaljer. Denne handlingsplan udarbejdes af EuropeAid.

(7) Rådets forordning (EF) nr. 2820/98 om anvendelse af et flerårigt arrangement med generelle toldpræferencer for perioden 1. juli 1999 til 31. december 2001 (EFT L 357 af 30.12.1998, s. 1-112).

(8) Europa-Parlamentets beslutning om menneskerettigheds- og demokratiklausulen i EU-aftaler (2005/2057 INI).

(9) Med udgangspunkt i Cotonou-aftalen (2000) indledtes der i 2002 forhandlingerne om indgåelse af disse aftaler. Aftalerne fastlægger bestemmelser om et frihandelsområde mellem EU og AVS-partnerne.

(10) Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1889/2006 af 20. december 2006 om oprettelse af et finansieringsinstrument til fremme af demokrati og menneskerettigheder på verdensplan (EUT L 386 af 29.12.2006, s. 1).

3.6 Det er værd at bemærke, at Europa-Parlamentet har fået mulighed for at foretage en juridisk gennemgang af strategipapirer udarbejdet af Kommissionen og vedtaget af medlemsstaterne. Kommissionen skal tage hensyn til Europa-Parlamentets bemærkninger ved gennemførelsen af politikker.

3.7 EIDHR har for øjeblikket fem mål ⁽¹⁾:

- *mål 1: øge respekten for menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, hvor de er mest truet;*
- *mål 2: styrkelse af civilsamfundets rolle med hensyn til at fremme menneskerettigheder og demokratisk reform ved at støtte en fredelig forsoning af gruppeinteresser og ved at konsolidere politisk deltagelse og repræsentation;*
- *mål 3: støtte til foranstaltninger vedrørende menneskerettigheder og demokrati på områder, som er omfattet af EU-retningslinjer, bl.a. vedrørende menneskerettighedsdialoger, menneskerettighedsforkæmpere, dødsstraf, tortur samt børn og væbnede konflikter;*
- *mål 4: støtte til og styrkelse af de internationale og regionale rammer til beskyttelse af menneskerettigheder, retfærdighed, retsstatsprincippet og fremme af demokrati;*
- *mål 5: opbygning af tillid til og forbedring af troværdigheden og gennemsigtigheden af de demokratiske valgprocesser, ikke mindst gennem valgobservation.*

3.8 EIDHR er af afgørende betydning for den praktiske gennemførelse af konkrete tiltag til fremme af menneskerettigheder. Det er især et vigtigt instrument for civilsamfundsorganisationerne, som kan anvende det til lancering af deres initiativer.

4. Generelle bemærkninger

4.1 Overordnet set bifalder EØSU det nye EIDHR-instrument, som man ikke kan komme uden om er en vigtig støtte for EU's menneskerettighedspolitik i verden. Udvalget ser også positivt på forhøjelsen af de finansielle midler til dette instrument. EØSU er på baggrund af sine særlige erfaringer parat til i tredjelandene at støtte civilsamfundet, som fortsat bør være hovedmodtager af midlerne under dette instrument. EØSU mener endelig, at der er stor overensstemmelse mellem instrumentets emnekreds og de strategiske prioriteter, udvalgets eget REX-underudvalg har opstillet.

4.2 EØSU ønsker imidlertid at understrege to generelle krav: 1) Der bør i EIDHR's overordnede struktur lægges større vægt på betydningen af at sikre **de økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder** navnlig i den internationale arbejdslovgivning (de

økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder kan nemlig bruges som udgangspunkt for efterfølgende at styrke de civile og politiske rettigheder, især når der er tale om »vanskelige« lande) og 2) **EØSU og det organiserede civilsamfund bør** i forbindelse med menneskerettigheder ⁽¹²⁾ **tildeles en mere aktiv rolle** i de forskellige høringsprocesser med EU-institutionerne.

4.3 Som det også siges i EIDHR-forordningen, kan man i »indsatsen for at opbygge og opretholde en kultur med menneskerettigheder og få demokratiet til at fungere« ikke se bort fra fuld overholdelse af de økonomiske og sociale rettigheder. **Beskyttelse af arbejde og de dertil knyttede rettigheder**, som er knæsat i ILO's konventioner, udgør i dag et centralt aspekt i tredjelandenes udvikling. Kommissionen siger selv, at »det er EU's opfattelse, at overholdelsen af sociale rettigheder og arbejdsnormer fører til en bæredygtig og retfærdig social og økonomisk udvikling«, og at »arbejdsmarkedets parter (virksomheder og fagforeninger) og civilsamfundsorganisationer derfor er nøglespillere. Fagforeninger er ofte de organisationer i partnerlandene, der har de største medlemstal, og som overvåger, at de internationale arbejdsnormer, bl.a. foreningsfriheden, overholdes« ⁽¹³⁾.

4.4 Det er allerede tidligere påpeget, at det organiserede civilsamfund i højere grad kan inddrages i forhandlingerne af aftalerne mellem EU og tredjelandene. Men ikke nok med det. Det virker også som en god idé i højere grad at inddrage det organiserede civilsamfund i beslutningsprocessen omkring den strategiske planlægning og den årlige planlægning af ekstern bistand. Selvom Kommissionen i praksis allerede på nuværende tidspunkt har planlagt høringer af civilsamfundsorganisationerne om menneskerettigheder, bør denne procedure være mere gennemsigtig og offentliggøres via de institutionelle dagsordener.

4.5 Navnlig forekommer høring af EU-delegationerne i de støttemodtagende lande at være afgørende for at kunne garantere, at støtten i praksis stemmer overens med det pågældende samfunds reelle behov ⁽¹⁴⁾.

4.6 EØSU understreger, at også automatisk høring af civilsamfundet internt i medlemsstaterne og på lokalt og regionalt niveau

⁽¹²⁾ EØSU minder om, at høringen af det organiserede civilsamfund er relevant ikke alene i forbindelse med EIDHR-instrumentet, men også alle de øvrige instrumenter, der vedrører EU's eksterne bistand. EØSU opfordrer f.eks. til, at temaprogrammet »asyl og migration«, som indgår i udviklings- og samarbejdsinstrumentet, DCI, primært bruges til at støtte civilsamfundsinitiativer til fremme af migranternes økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder, i overensstemmelse med de prioriteter, udvalget har opstillet i sine udtalelser om EU's migrationspolitik, som blev vedtaget i juli 2008. Se *Migration og udvikling: Muligheder og udfordringer* – Ordfører: Sukhdev Sharma, EUT C 120 af 16.5.2008, s. 82.

⁽¹³⁾ Meddelelse fra Kommissionen til Rådet og Europa-Parlamentet: Hvordan Den Europæiske Union kan medvirke til at fremme menneskerettigheder og demokratisering i tredjelande (KOM(2001) 252 endelig).

⁽¹⁴⁾ Det er navnlig vigtigt at sikre en vis sammenhæng i fordelingen af finansielle ressourcer mellem de enkelte lande og geografiske områder, under hensyntagen til de objektive betingelser og det reelle behov.

⁽¹⁾ EIDHR-strategipapir 2007-2010, GD RELEX/B/1 JVK 70618, EuropeAid website.

er vigtig. EØSU opfordrer derfor repræsentanter på alle niveauer til at inddrage civilsamfundet i alle politiske beslutninger, inden der udarbejdes strategipapirer eller træffes strategiske beslutninger. Eftersom der ikke foretages benchmarking på området og for at styrke høringsprocessen med civilsamfundet, foreslår EØSU, at disse høringer regelmæssigt overvåges og evalueres, og at der på grundlag af de konstaterede fakta udarbejdes en vurdering af de godkendte metoder.

4.7 EØSU understreger i den forbindelse, at det er nødvendigt at iværksætte en ægte *dialog* mellem det organiserede civilsamfund og EU-delegationerne. EØSU ser derfor gerne, at alle EU-delegationerne i højere grad inddrages i gennemførelsen af projekter og bemandes med specialister til at tage sig af den opgave, sådan som det er tilfældet med de civilsamfundsansvarlige tjenestemænd, de såkaldte »Civil Society Officers«, som der allerede findes nogle af.

4.8 EØSU opfordrer til, at allokeringen af menneskelige og finansielle ressourcer til gennemførelsen af EIDHR står mål med den specifikke karakter af de projekter, der gennemføres med civilsamfundet, og de begrænsninger, projekterne er underlagt i form af tid, personale og finansielt risiko, i såvel Kommissionens delegationer i tredjelande som i Kommissionens hovedsæde⁽¹⁵⁾. Dette kræver, at der i forlængelse af Kommissionens positive tiltag gøres en særlig indsats for at udvælge og uddanne personale.

4.9 EØSU opfordrer navnlig til at analysere, hvor mange ressourcer EU reelt kan afsætte til at støtte kapacitetsopbygningsinitiativer til fordel for organisationer i det organiserede civilsamfund, som allerede er inddraget, og mindre selvstændige og uformelle civilsamfundsorganisationer, da det er nødvendigt i særlige tilfælde at kunne yde sidstnævnte direkte støtte (*core funding*), ofte i form af mindre beløb.

5. Særlige bemærkninger

5.1 Mål 1:

EØSU bifalder, at **foreningsfriheden og retten til at oprette eller være medlem af en fagforening** specifikt er medtaget som grundlag for prioriteret indgreb under dette mål.

Imidlertid bør også specifikt nævnes **retten til kollektive forhandlinger**, som komplementerer foreningsfriheden og desuden er knæsat i Den Internationale Arbejdsorganisation ILO's konventioner.

⁽¹⁵⁾ På nuværende tidspunkt udgør de afsatte midler til EIDHR cirka 10 % af de samlede disponible midler til samarbejdsprogrammerne. De resterende midler udbetales via bilaterale aftaler og aftaler om budgetstøtte til modtagerlandene. Denne fremgangsmåde betyder dels, at de største allokeringer kanaliseres på regeringsniveau, dels at personalet på delegationerne bør være mere opmærksomme på og i højere grad stå til rådighed for programmer, der finansielt set har en højere prioritet.

EØSU minder om, hvor vigtige og afgørende disse emner er for mange lande⁽¹⁶⁾. I de samfund nægtes befolkningen nemlig grundlæggende rettigheder som ytrings- og foreningsfrihed; fagforeningsmedlemmer mister ofte livet i deres kamp som menneskerettighedsforkæmpere. I disse tilfælde er der behov for international solidaritet og hjælp for at støtte de lokale organisationer, og det bør så vidt muligt ske under inddragelse af samtlige arbejdsmarkedsparter⁽¹⁷⁾.

Ikke desto mindre understreger EØSU vigtigheden af retten til at drive forretning, som bidrager til økonomisk udvikling, men som i adskillige lande ofte er hæmmet.

5.2 Mål 2:

Dette mål fokuserer på demokratiske reformer, støtte til en fredelig forsoning af gruppeinteresser og konsolidering af deltagelse og repræsentation. EØSU påpeger, at **den sociale dialog** ikke er nævnt som en af prioriteterne i handlingsplanen.

Selv om foreningsfriheden nævnes igen, bør den sociale dialog eksplicit nævnes som en prioritet, eftersom den er et selvstændigt instrument, når det gælder deltagelse og repræsentation af interessegrupper, som i dette tilfælde netop er arbejdsmarkedets parter (arbejdsgivere og arbejdstagere), samt at forlige deres interesser. Den sociale dialog er et forum, hvor parterne konfronteres med hinandens holdninger og ofte på den baggrund selv når til en aftale. Denne proces er således i sig selv et udtryk for princippet om lige repræsentation og en bekræftelse af de grundlæggende demokratiske principper. Den sociale dialog er dermed et konkret eksempel på ytrings- og foreningsfrihed, der, som det hedder i EIDHR-forordningen, »er *nødvendige forudsætninger for politisk pluralisme og demokratiske processer*«.

Gennemførelse af den sociale dialog, der i EU er den etablerede model for arbejdsmarkedsaftaler, bør også fremmes i tredjelandene, hvor netop den demokratiske dynamik bør udnyttes og styrkes. Man bør ikke glemme, at den sociale dialog takket være sine særlige kendetegn ikke blot er et redskab til løsning men også til forebyggelse af konflikter.

EØSU minder om, at foreningsfriheden og den sociale dialog er afgørende komponenter i gennemførelsen af politikkerne til fremme af *værdigt arbejde*, som både Kommissionen og Rådet vedtog og overtog i 2006⁽¹⁸⁾. Udvalget bemærker endvidere, at strategipapiret om EIDHR eksplicit nævner fremme af anstændige arbejdsvilkår. EØSU håber derfor, at disse bemærkninger kan blive omsat til egentlige målsætninger for Det Europæiske Instrument for Demokrati og Menneskerettigheder.

⁽¹⁶⁾ For referencer se FN's Menneskerettighedsråds hjemmeside (UNCHR — United Nations Human Rights Council)

⁽¹⁷⁾ Se udtalelse CESE om *Foreningsfrihed i Middelhavspartnerlandene*. Ordfører Juan Moreno, EUT C 211 af 19.8.2008, s. 77.

⁽¹⁸⁾ Meddelelse fra Kommissionen til Rådet, Europa-Parlamentet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — Fremme af anstændigt arbejde for alle (KOM(2006) 249 endelig).

5.3 Mål 3: Menneskerettighedsforkæmpere

EØSU opfordrer til, at man i samarbejde med netværk af civilsamlingsorganisationer ⁽¹⁹⁾ udviser større opmærksomhed om dem, der forsvarer arbejdsrettighederne, og foreslår, at man øger støtten til menneskerettighedsforkæmpere, der udsættes for trusler.

EØSU foreslår, at man overvejer at oprette »kontaktpunkter«, der skal støtte menneskerettighedsforkæmpere og gøre det muligt at skabe netværk, hvorigennem EU's institutioner og organer hver især kan arbejde inden for egne kompetenceområder (inklusive Europarådet som allerede har iværksat initiativer i den retning).

Endelig foreslår udvalget et øget samarbejde med og en direkte inddragelse af Regionsudvalget i initiativer om dette emne (se f.eks. »les villes refuges« ⁽²⁰⁾).

Bruxelles, den 15. januar 2009

Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg
Mario SEPI

5.4 EØSU's særlige rolle

EØSU anmoder Kommissionen om at blive regelmæssigt hørt om EIDHR. Som høringsorgan for EU-institutionerne og som repræsentant for arbejdsmarkedets parter og andre civilsamlingsorganisationer, der for deres vedkommende indgår i aktive partnerskaber med civilsamlingsorganisationerne i tredjelandene, kan EØSU nemlig yde et vægtigt bidrag til såvel den strategiske planlægning af instrumentet som evalueringen heraf.

EØSU foreslår, at der som i Europa-Parlamentet oprettes et EIDHR-overvågningsudvalg, der skal have til opgave dels at imødekomme hasteanmodninger om høring inden for rammerne af de nye procedurer iværksat for de finansielle instrumenter, dels sikre, at der følges op på programmeringen og gennemførelsen af EIDHR.

Endelig kan EØSU spille en rolle til støtte for civilsamfundet i såkaldt »vanskelige« lande og i forbindelse med valgopfølgning for at konsolidere de demokratiske systemer (etablering af demokratiske institutioner, herunder især den slags der kan sikre en dialog mellem arbejdsmarkedets parter).

⁽¹⁹⁾ Der tænkes bl.a. på koordinerings- og reaktionsmekanismerne i tilfælde af overtrædelse af menneskerettighederne og organisationsfriheden, som er iværksat af afdelingen for menneskerettigheder og organisationsfrihed under den internationale sammenslutning af fagforeninger (ITUC).

⁽²⁰⁾ Se f.eks. følgende hjemmeside: <http://www.icorn.org/>.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Rådets direktiv om gennemførelse af princippet om ligebehandling af alle uanset religion eller tro, handicap, alder eller seksuel orientering

KOM(2008) 426 endelig (Tillægsudtalelse)

(2009/C 182/04)

Ordfører: **Nicholas CROOK**

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 23. oktober 2008 under henvisning til forretningsordenens gennemførelsesbestemmelser, artikel 29, litra a), at afgive en tillægsudtalelse om

Forslag til Rådets direktiv om gennemførelse af princippet om ligebehandling af alle uanset religion eller tro, handicap, alder eller seksuel orientering.

KOM(2008) 426 endelig (Tillægsudtalelse til initiativudtalelse).

Det forberedende arbejde henvistes til EØSU's Faglige Sektion for Beskæftigelse, Sociale og Arbejdsmarkeds-mæssige Spørgsmål og Borgerrettigheder, som udpegede Nicholas CROOK til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 10. december 2008.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 450. plenarforsamling den 14.-15. januar 2009 (mødet den 14. januar 2009) følgende udtalelse med 183 stemmer for, 7 stemmer imod og 18 hverken for eller imod

1. Konklusioner og henstillinger

1.1 EØSU glæder sig over forslaget til direktiv, der i store træk følger henstillingerne i dets egen initiativudtalelse om foranstaltninger til bekæmpelse af forskelsbehandling på andre områder end beskæftigelse ⁽¹⁾, og som skulle føre til ensartede standarder for beskyttelse mod forskelsbehandling på baggrund af samtlige de faktorer, der er nævnt i EF-traktatens artikel 13.

1.2 EØSU mener dog, at direktivet på visse områder medfører en ringere beskyttelse end den, der allerede er sikret med direktiverne om ligebehandling uanset race og køn.

1.3 Det gælder f.eks. artikel 2, der tillader undtagelser for forbuddet mod forskelsbehandling, navnlig med hensyn til finansielle tjenesteydelser. EØSU anbefaler, at de samme krav til gennemsigtighed, revision og tilsyn, som dem, der allerede gælder for ligestilling mellem kønnene, også bør gælde for alder og handicap.

1.4 EØSU mener, at artikel 3, som fastlægger direktivets anvendelsesområde, vil underminere effektiviteten af direktivet som helhed.

1.5 EØSU mener, at den forpligtelse, vare- og tjenesteleverandører pålægges i artikel 4 til at foregribe handicappedes behov og indføre passende forholdsregler, er for begrænset.

1.6 EØSU bemærker, at de ligebehandlingsorganer, hvis oprettelse er foreskrevet i artikel 12, i modsætning til de organer, der skal oprettes i henhold til direktivet om ligebehandling af mænd og kvinder og direktivet om etnisk ligestilling, ikke dækker beskæftigelse, og anbefaler, at dette spørgsmål behandles i en ny betragtning.

1.7 EØSU beklager, at direktivet ikke tager ordentligt hensyn til spørgsmålet om flerfoldig forskelsbehandling, og opfordrer Kommissionen til at fremsætte en henstilling om dette spørgsmål.

2. Generel oversigt

2.1 EØSU gennemgik for nylig i en initiativudtalelse den eksisterende EU-lovgivning og nationale lovgivning om ikke-forskelsbehandling og konkluderede, at »der nu er behov for ny EU-lovgivning, der forbyder forskelsbehandling på andre områder end beskæftigelse på grund af religion eller tro, handicap, alder og seksuel orientering«.

2.2 Da EØSU havde haft lejlighed til at behandle indholdet i Kommissionens forslag til Rådets direktiv om gennemførelse af princippet om ligebehandling af alle uanset religion eller tro, handicap, alder eller seksuel orientering, hvor det bemærkede, at nogle af de betænkeligheder, det havde givet udtryk for, ikke var blevet behandlet tilstrækkeligt, besluttede det at udarbejde en tillægsudtalelse om forslaget til direktiv.

2.3 EØSU glæder sig over, at mange af bestemmelserne i forslaget til direktiv gentager bestemmelserne i andre direktiver baseret på EF-traktatens artikel 13: definitioner af direkte og indirekte forskelsbehandling og chikane, bestemmelser om håndhævelse

⁽¹⁾ EØSU's udtalelse om *Udvidelse af foranstaltningerne til bekæmpelse af forskelsbehandling til andre områder end beskæftigelse og argumenterne for ét altomfattende direktiv om ikke-forskelsbehandling*, ordfører: Nicholas Crook (EUT C 77 af 31.3.2009, s. 102).

og domstolsprøvelse, herunder en ændring af bevisbyrden, beskyttelse mod overgreb og sanktioner, der skal være effektive, proportionale og afskrækkende. Ligesom direktivet om ligebehandling af alle uanset race ⁽²⁾ omfatter anvendelsesområdet for forslaget til direktiv social beskyttelse, herunder sundhedsydelse, sociale goder, uddannelse, adgang til varer og tjenesteydelser, herunder bolig (dog, som det omtales nedenfor, med nye begrænsninger og undtagelser, der vil kunne begrænse det fulde anvendelsesområde).

2.4 I nedenstående bemærkninger fokuserer EØSU på specifikke bestemmelser, der efter dets mening direkte eller indirekte vil kunne medføre en ringere beskyttelse med hensyn til religion eller tro, handicap, alder eller seksuel orientering end den, der sikres i andre direktiver om ligebehandling uanset race eller etnisk oprindelse eller køn baseret på EF-traktatens artikel 13.

3. Kommentarer til specifikke artikler

3.1 Artikel 2

3.1.1 I artikel 2 beskrives begrebet forskelsbehandling. I artiklens stk. 1 og 4 anvendes de samme definitioner af nøglebegreber som i andre direktiver baseret på EF-traktatens artikel 13. Artikel 2, stk. 5, gør »manglende tilpasninger i rimeligt omfang« til forbudt forskelsbehandling i henhold til artikel 4, stk. 1, litra b).

3.1.1.1 For at sikre, at direktivet omsættes nøjagtigt til national lovgivning og under hensyntagen til EF-domstolens dom i sagen *Coleman mod Attridge Law*, som bekræftede, at forbud mod forskelsbehandling på grund af handicap i direktiv 2000/78/EF finder anvendelse på en person, som står nær en handicappet ⁽³⁾, anbefaler EØSU, at direktivet præciserer, at forskelsbehandling af grunde, der er omfattet af direktivet, også gælder forskelsbehandling på grund af forbindelser med personer med en bestemt religion eller tro, et bestemt handicap, i en bestemt alder eller med en bestemt seksuel orientering.

3.1.2 I henhold til direktivets artikel 2, stk. 6, kan medlemsstaterne bestemme, at ulige behandling på grund af alder i visse situationer ikke udgør forskelsbehandling, hvis »den er objektivt begrundet i et legitimt formål, og hvis midlerne til at opfylde det pågældende formål er hensigtsmæssige og nødvendige«.

3.1.2.1 EØSU har anbefalet ⁽⁴⁾, at muligheden for at yde positiv særbehandling også bør gælde handicappede, forudsat at begrundelsen afprøves på samme måde. Dette bør ske som supplement til foranstaltninger til at sikre en reel adgang i henhold til artikel 4.

3.1.2.2 Det bør nævnes, at for at være »legitimt« i denne henseende skal et formål være foreneligt med princippet om ligebehandling, f.eks. at hjælpe den pågældende gruppe til at deltage i samfundslivet på lige vilkår.

⁽²⁾ Rådets direktiv 2000/43/EF, artikel 3.

⁽³⁾ [2008] sag C-303/06 af 17. juli 2008. I dette tilfælde forskelsbehandling mod en ikke-handicappet mor til og hovedforsørger af et handicappet barn.

⁽⁴⁾ Fodnote 1, punkt 8.10.5.

3.1.3 Artikel 2, stk. 7, ville give medlemsstaterne mulighed for at tillade leverandører af finansielle tjenester at udøve en »forholdsmæssigt afpasset forskelsbehandling«, »hvis anvendelsen af alder eller handicap i forbindelse med det pågældende produkt er en afgørende faktor ved en risikovurdering baseret på relevante og nøjagtige aktuarmæssige eller statistiske data«.

3.1.3.1 EØSU er bekymret for, at denne brede undtagelsesbestemmelse vil betyde en fortsættelse af den veldokumenterede forskelsbehandling af unge, ældre og handicappede i forhold til banksektoren og en række forsikringsprodukter.

3.1.3.2 Dette er i klar modstrid med direktivet om ligebehandling af mænd og kvinder i forbindelse med varer og tjenesteydelser ⁽⁵⁾, i henhold til hvilket medlemsstaterne kan beslutte at tillade differentierede forsikringspræmier og fordele for kvinder og mænd, men kun hvis det underbygges af nøjagtige aktuarmæssige data, der indsamles, offentliggøres og ajourføres regelmæssigt. Medlemsstaterne skal revidere denne bestemmelse efter fem år.

3.1.3.3 EØSU accepterer, at der for nogle aktiviteter kan være større risici for mennesker i bestemte aldersgrupper eller mennesker med forskellige former for handicap. Artikel 2, stk. 7, tillader imidlertid et for bredt anvendelsesområde for differentierede præmier uden at kræve, at forsikringsselskaberne fremlægger aktuarmæssige data. Eventuelle kunder kan ikke vide, om de differentierede satser er begrundede, og konkurrenter vil ikke have noget incitament til at tilbyde mere rimelige priser.

3.1.3.4 Selv hvis de differentierede satser er begrundede, er det nødvendigt at offentliggøre aktuarmæssige eller statistiske data for at sikre den proportionalitet, der kræves i artikel 2, stk. 7.

3.1.3.5 EØSU anbefaler, at der skal gælde de samme krav til gennemskuelighed, revision og medlemsstaternes tilsyn i forbindelse med alder og handicap, som der gælder for køn. Det foreslåede direktiv bør kun give medlemsstaterne mulighed for at tillade forskelsbehandling, hvis de kræver af leverandørerne af finansielle tjenester, at de offentliggør ajourførte aktuarmæssige eller statistiske data, der er relevante for den pågældende »risiko«-aktivitet, f.eks. bilkørsel, rejser, tilbagebetaling af realkreditlån, og for den pågældende aldersgruppe eller det bestemte handicap. Disse data bør regelmæssigt revideres, så de tager højde for eventuelle ændringer i risici, og der bør være krav om, at medlemsstaterne efter en bestemt periode skal se på beviserne for differentieret behandling og overveje en gradvis deling af risiciene og udligning af præmierne.

⁽⁵⁾ Rådets direktiv 2004/113/EF, artikel 5.

3.2 Artikel 3

3.2.1 I artikel 3 fastsættes anvendelsesområdet for det foreslåede direktiv, dvs. de aktivitetsområder, på hvilke forbuddet mod forskelsbehandling på grundlag af religion eller tro, handicap, alder og seksuel orientering finder anvendelse.

3.2.1.1 EØSU glæder sig over, at artikel 3, stk. 1, litra a)-d), som det havde anbefalet ⁽⁶⁾ afspejler anvendelsesområdet for direktivet om ligebehandling uanset race ⁽⁷⁾.

3.2.1.2 I forslaget til direktiv bestemmes det i artikel 3, stk. 1, litra d), at »adgang til og levering af varer og tjenesteydelser, herunder bolig, som er tilgængelige for offentligheden« er områder, hvor forskelsbehandling er forbudt, hvorefter det fastslås, at »Litra d) [kun finder] anvendelse på privatpersoner i det omfang, de udøver faglig eller erhvervmæssig virksomhed«.

3.2.1.3 Denne undtagelse, der også optræder i betragtning 16, findes ikke i direktivet om ligebehandling uanset race. EØSU er bekymret for, at udeladelsen af en definition af »faglig eller erhvervmæssig« vil resultere i manglende klarhed, hvilket vil svække direktivets virkninger. Hvis formålet, som Kommissionen hævder ⁽⁸⁾, er at fritage private transaktioner, gør EØSU gældende, at dette fremgår af den omstændighed, at kun varer og tjenesteydelser, som er tilgængelige for offentligheden, er omfattet. Endvidere fremgår følgende af betragtning 17: »Når man forbyder forskelsbehandling, er det vigtigt at overholde [...] beskyttelse af privat- og familielivet og transaktioner i den forbindelse«.

3.2.2 I artikel 3, stk. 2, bestemmes det, at direktivet ikke finder anvendelse på beskyttelse mod forskelsbehandling baseret på en af de fire årsager, når den berører national ret vedrørende civilstand eller familiemæssig status herunder reproduktive rettigheder.

3.2.2.1 EØSU erkender, at civilstand, familiemæssig status og reproduktive rettigheder er områder, hvor medlemsstaterne har lovgivningskompetence, men EØSU accepterer ikke, at sådanne kompetencer helt skal ophæve retsbeskyttelsen mod forskelsbehandling på EU-plan.

3.2.2.2 *Civilstand.* Med hensyn til de nationale beføjelser i forbindelse med regulering af civilstand har Domstolen for nylig fastslået følgende: »civilstanden og de dertil knyttede ydelser er ganske vist områder, der henhører under medlemsstaternes kompetence, og fællesskabsretten gør ikke indgreb i denne kompetence. Det er imidlertid vigtigt at bemærke, at medlemsstaterne ved udøvelsen af denne kompetence skal overholde fællesskabsretten, herunder bestemmelserne vedrørende princippet om forbud mod forskelsbehandling« ⁽⁹⁾.

⁽⁶⁾ Rådets direktiv 2000/43/EF, artikel 3.

⁽⁷⁾ Jf. fodnote 1, punkt 8.6.

⁽⁸⁾ Jf. kapitel 5 »Nærmere redegørelse for bestemmelserne i forslaget« i KOM(2008) 426 endelig.

⁽⁹⁾ Maruko mod Versorgungsanstalt der deutschen Bühnen, sag C-267/06, 1. april 2008, præmis 59.

3.2.2.3 *Familiemæssig status.* Begrebet »familiemæssig status« er ikke defineret og er derfor for vagt til at kunne anvendes som grundlag for at ophæve beskyttelsen.

3.2.2.4 *Reproduktive rettigheder.* EØSU anser adgang til reproduktive tjenester for at udgøre en integrerende del af sundhedsydelserne, og der bør i denne henseende ikke ske forskelsbehandling med nogen begrundelse i henhold til hverken fællesskabslovgivningen eller den nationale lovgivning. Der er tegn på, at der foregår forskelsbehandling i tilknytning til reproduktive tjenester på grundlag af seksuel orientering, handicap og alder. Da det er kvinder, der søger og gør brug af reproduktive tjenester, kan ophævelse af beskyttelsen mod forskelsbehandling på dette område endvidere føre til forskelsbehandling på grundlag af køn såvel som handicap, alder eller seksuel orientering.

3.2.2.5 EØSU mener derfor, at artikel 3, stk. 2, som helhed bør tages op til fornyet overvejelse, og det bør fremgå af enhver endelig formulering, at nationale love vedrørende civilstatus, familiemæssig status eller reproduktive rettigheder skal gennemføres uden forskelsbehandling med baggrund i de forhold, der er omfattet af direktivet.

3.2.2.6 Det fremgår af artikel 3, stk. 3, at forbuddet mod forskelsbehandling inden for uddannelse gælder med forbehold af »medlemsstaternes ansvar for tilrettelæggelsen af deres uddannelsessystemer og indholdet af og aktiviteter i undervisningen, herunder undervisning for personer med særlige behov«.

3.2.2.7 EØSU er bekymret for, at denne undtagelse, der ikke findes i direktivet om ligebehandling uanset race, og som går videre end den specifikke bestemmelse om uddannelse i EF-traktatens artikel 149 ⁽¹⁰⁾, i urimelig grad vil kunne begrænse dette direktivs virkninger med hensyn til at fjerne forskelsbehandling og chikane i skoler og andre uddannelsesinstitutioner.

3.2.2.8 EØSU bemærker, at det i EF-traktatens artikel 150 i næsten samme vendinger som i artikel 149 bestemmes, at medlemsstaterne har ansvaret for undervisningsindholdet og tilrettelæggelsen af erhvervsuddannelserne, mens erhvervsuddannelse uden begrænsninger har været omfattet af anvendelsesområdet for EU's lovgivning om ikke-forskelsbehandling ⁽¹¹⁾.

3.2.2.9 Tegnene på forskelsbehandling inden for uddannelse over alt i EU på grund af religion eller tro, handicap eller seksuel orientering var den vigtigste drivkraft bag det foreslåede direktiv. EØSU mener, at forbuddet mod forskelsbehandling og fremme af ligebehandling inden for uddannelse er af så grundlæggende betydning for udviklingen af demokratiske og tolerante samfund, for den sociale og økonomiske udvikling og for realiseringen af

⁽¹⁰⁾ Følgende fremgår af EF-traktatens artikel 149, stk. 1: »Fællesskabet bidrager til udviklingen af et højt uddannelsesniveau ved at fremme samarbejdet mellem medlemsstaterne og om nødvendigt at støtte og supplere disses indsats, med fuld respekt for medlemsstaternes ansvar for undervisningsindholdet og opbygningen af uddannelsessystemerne samt deres kulturelle og sproglige mangfoldighed.«

⁽¹¹⁾ F.eks. Rådets direktiv 2000/43/EF, artikel 3, stk. 1, litra b), eller Rådets direktiv 2000/78/EF, artikel 3, stk. 1, litra b).

social samhørighed, at der på dette område er behov for en EU-lovgivning, som er forenelig med subsidiaritetsprincippet og proportionalitetsprincippet i EF-traktatens artikel 5.

3.2.2.10 Det er navnlig vigtigt at fastsætte et højt beskyttelsesniveau inden for specialundervisning for at sikre en retfærdig og ærlig behandling af alle børn uanset religion eller tro, handicap, alder eller seksuel orientering. Dette griber ikke ind i medlemsstaternes politikker vedrørende separat eller integreret uddannelse, men sikrer, at disse politikker gennemføres uden forskelsbehandling. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom i sagen D.H. m.fl. mod Den Tjekkiske Republik illustrerer, hvordan beslutninger om, hvem der skal modtage specialundervisning kan opretholde forskelsbehandlingsmønstre inden for uddannelse ⁽¹²⁾.

3.2.2.11 EØSU mener, at en konsekvent beskyttelse mod forskelsbehandling inden for uddannelse er af særlig betydning på grund af de hyppige overlapninger på dette område mellem forskelsbehandling på grund af race eller etnisk oprindelse og på grund af religion eller tro. Hvis en begrænsning som den, der fremsættes i artikel 3, stk. 3, ikke var nødvendig i direktivet om ligebehandling uanset race, er det uklart, hvorfor den skulle være nødvendig i dette forslag til direktiv.

3.2.2.12 Uanset grænserne for medlemsstaternes ansvar i forhold til uddannelse bør det klart fremgå af direktivet, at alle sådanne funktioner skal udøves uden forskelsbehandling.

3.2.2.13 I artikel 3, stk. 3, andet punktum, åbnes der mulighed for ulige behandling ved adgang til uddannelsesinstitutioner baseret på religion eller tro. EØSU mener, at direktivet skal sikre, at sådanne institutioner ikke kan forskelsbehandle på noget andet grundlag.

3.3 Artikel 4

3.3.1 Artikel 4 vedrører ligebehandling af handicappede.

3.3.1.1 FN's konvention om handicappedes rettigheder ⁽¹³⁾ omfatter en ikke-udtømmende beskrivelse af, hvem der indgår i kategorien »handicappede«. EU-medlemsstaterne bør tage hensyn til denne beskrivelse ved udarbejdelsen af nationale love til beskyttelse og fremme af ligestillingsrettigheder for handicappede. Vejledning herom bør indgå i præambelen til det foreslåede direktiv.

⁽¹²⁾ Domstolens dom (Store afdeling) af 13. november 2007 (nr. 57325/00).

⁽¹³⁾ Artikel 1.

3.3.1.2 EØSU glæder sig over, at der i overensstemmelse med dets anbefalinger ⁽¹⁴⁾ opereres med en todelt fremgangsmåde i artikel 4 for fjernelse af hindringer for adgang til social beskyttelse, sociale goder, sundhedsydelse, uddannelse og adgang til og levering af varer og tjenesteydelser, herunder bolig, som er tilgængelige for offentligheden. Dette indebærer en pligt til at træffe foranstaltninger for at foregribe adgangsbehovene for handicappede (artikel 4, stk. 1, litra a)) og et krav om at indføre tilpasninger i rimeligt omfang for at sikre en ikke diskriminerende adgang i et bestemt tilfælde (artikel 4, stk. 1, litra b)). I henhold til artikel 2, stk. 5, udgør manglende overholdelse af artikel 4, stk. 1, litra b), en form for forbudt forskelsbehandling. EØSU anbefaler, at direktivet præciserer, hvad der forstås ved »reel og lige« adgang.

3.3.1.3 EØSU er bekymret over de tre begrænsninger af de foregribende pligter i artikel 4, stk. 1, litra a), nemlig at de foranstaltninger, der træffes for at opfylde adgangsbehovene, ikke bør

- a) medføre en uforholdsmæssig stor byrde
- b) kræve grundlæggende ændringer inden for social beskyttelse, sociale goder, sundhedsydelse, uddannelse eller varer eller tjenester, eller
- c) kræve, at der stilles alternativer hertil til rådighed.

3.3.1.4 Begrænsningerne i b) og c) er upræcise, og vil sandsynligvis betyde opretholdelse af uberettiget forskelsbehandling. En udbyder af sundhedsydelse, der kun tilbyder sundhedsydelse til ikke-handicappede, vil f.eks. med støtte i b) kunne modstå opfordringer til at ændre sine ydelser. Endvidere vil en lokal myndighed, som i øjeblikket udbyder en busservice til det lokale hospital, og som ikke kan medtage kørestolsbrugere, med støtte i c) kunne modstå opfordringer til at tilbyde en alternativ form for transport. EØSU gør gældende, at det er tilstrækkeligt at kræve, at foregribende foranstaltninger er »rimelige«, hvilket ikke i øjeblikket er et krav i henhold til artikel 4, stk. 1, litra a), og underlægge forpligtelsen i artikel 4, stk. 1, litra a), det ene forbehold, at sådanne foranstaltninger ikke bør medføre en uforholdsmæssig stor byrde.

3.3.1.5 Artikel 4, stk. 2, giver specifikke faktorer, der skal tages i betragtning ved afgørelsen af, om foranstaltningerne i artikel 4, stk. 1, litra a), eller artikel 4, stk. 1, litra b), vil »medføre en uforholdsmæssig stor byrde«, bindende retskraft. I betragtning 19 anføres organisationens størrelse, ressourcer og art som faktorer, som der bør tages hensyn til ved vurderingen af, om byrden er uforholdsmæssig stor. I direktiv 2000/78/EF blev tilsvarende faktorer nævnt i betragtning 21. To yderligere faktorer, »varernes og tjenesternes livscyklus« og »mulige fordele ved forbedret adgang for handicappede«, opstilles i artikel 4, stk. 2. EØSU mener, at begge disse yderligere faktorer, da de bør udgøre en del af enhver vurdering af proportionalitet, er nødvendige og kan afholde udbydere af social beskyttelse, sociale goder, sundhedsydelse, uddannelse og varer og tjenesteydelser, bolig og transport fra at anerkende behovet for at træffe foranstaltninger til at sikre reel adgang for handicappede.

⁽¹⁴⁾ Jf. fodnote 1, punkt 8.10.2.

3.3.1.6 I artikel 15, stk. 2, får medlemsstaterne mulighed for i op til fire år at udskyde den fuldstændige gennemførelse af forpligtelsen til at give reel adgang. Selv om EØSU håber, at alle medlemsstaterne vil bevæge sig i retning af at sikre god adgang for handicappede snarest muligt, er det ikke uenigt i, at medlemsstaterne i en begrænset periode skal have mulighed for at udskyde gennemførelsen af den foregribende forpligtelse i artikel 4, stk. 1, litra a). Det er dog vigtigt, at det klart fremgår af direktivet, at der ikke bør tillades forsinkelser i opfyldelsen af pligten til at stille en passende bolig til rådighed for en bestemt handicappet person i henhold til artikel 4, stk. 1, litra b), efter udløbet af fristen for gennemførelse i national ret.

3.4 Artikel 12

3.4.1 EØSU bifalder kravet til medlemsstaterne om at udpege et eller flere organer, som skal fremme ligebehandling af alle uanset religion eller tro, handicap, alder og seksuel orientering, med kompetencer svarende til dem, der er fastsat for sådanne organer i direktivet om ligebehandling uanset race og direktivet om ligebehandling af mænd og kvinder i forbindelse med varer og tjenesteydelser. EØSU glæder sig endvidere over den klare erklæring i præamblen⁽¹⁵⁾ om, at sådanne organer skal handle i overensstemmelse med FN's Parisprincipper, der navnlig søger at sikre de nationale menneskerettighedsinstitutioners uafhængighed. Som EØSU allerede har fremført, bør disse organer have ansvaret for regelmæssigt at foretage en evaluering af resultaterne af nationale antidiskriminationspolitikker⁽¹⁶⁾. Organerne bør regelmæssigt indgå i en fornuftig dialog med organisationer, der repræsenterer personer, der risikerer at blive udsat for forskelsbehandling på grund af de forhold, der er omfattet af direktivforslaget.

3.4.2 Forslaget i artikel 12 vil dog efterlade et hul, da der stadig ikke vil være noget krav om, at der skal udpeges et eller flere organer til fremme af ligebehandling på disse områder inden for beskæftigelse og erhverv, da rammedirektivet om beskæftigelse (2000/78/EF) ikke kræver et specialiseret ligestillingsorgan. Organer oprettet i henhold til direktivet om ligebehandling uanset race skal omfatte ligebehandling inden for både beskæftigelse og andre områder end beskæftigelse uanset race og etnisk oprindelse, og organer oprettet i henhold til direktivet om ligebehandling af

mænd og kvinder i forbindelse med varer og tjenesteydelser og (det omarbejdede) direktiv om ligebehandling (2006/54/EF) bør omfatte ligestilling mellem kvinder og mænd inden for både beskæftigelse og andre områder end beskæftigelse.

3.4.3 EØSU anbefaler derfor, at der indføres en ny betragtning i præamblen til det foreslåede direktiv, hvori medlemsstaterne opfordres til at give de organer, der udpeges i henhold til artikel 12, ligeværdige kompetencer med hensyn til ligebehandling på grundlag af religion eller tro, handicap, alder og seksuel orientering inden for anvendelsesområdet for rammedirektivet om beskæftigelse.

4. Flerfoldig forskelsbehandling

4.1 EØSU henviste i sin nylige initiativudtalelse til tegn på hyppig forekomst af flerfoldig forskelsbehandling, dvs. forskelsbehandling på baggrund af flere end én af de faktorer, der nævnes i EF-traktatens artikel 13. EØSU anbefalede, at det i et nyt direktiv skulle fastslås, at princippet om ligebehandling omfatter beskyttelse mod flerfoldig forskelsbehandling, så det kunne få virkning i EU-lovgivningen og i de nationale lovgivninger.

4.2 Direktivforslaget anerkender⁽¹⁷⁾, at kvinder ofte er ofre for flerfoldig forskelsbehandling, men behandler ikke flerfoldig forskelsbehandling, der har andre årsager. EØSU anbefaler, at fremskridt i retning af fuld anerkendelse af flerfoldig forskelsbehandling realiseres på to måder:

- a) En ny betragtning i det foreslåede direktiv, hvori medlemsstaterne opfordres til at sikre, at der findes retlige procedurer til håndtering af situationer med flerfoldig forskelsbehandling, idet det navnlig anføres, at de nationale retlige procedurer skal gøre det muligt for en sagsøger at rejse alle aspekter af en påstand om flerfoldig forskelsbehandling i et enkelt retskrav.
- b) En henstilling fra Kommissionen, som fastslår behovet for at tage hensyn til flerfoldig forskelsbehandling ved udarbejdelsen og håndhævelsen af nationale love, og som, selv om den ikke er bindende for medlemsstaterne, skal tages i betragtning af de nationale domstole.

Bruxelles, den 14. januar 2009

Mario SEPI

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽¹⁵⁾ Betragtning 28.

⁽¹⁶⁾ Jf. fodnote 1, punkt 8.10.8.

⁽¹⁷⁾ Betragtning 13.

III

(Forberedende retsakter)

DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

450. PLENARFORSAMLING DEN 14. 15. JANUAR 2009

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs Udtalelse om Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om krav til typegodkendelse af motorkøretøjers generelle sikkerhed

KOM(2008) 316 endelig — 2008/0100 (COD)

(2009/C 182/08)

Ordfører: **Virgilio RANOCCHIARI**

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 9. juni 2008 under henvisning til EF-traktatens artikel 95 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om krav til typegodkendelse af motorkøretøjers generelle sikkerhed

KOM(2008) 316 endelig — 2008/0100 (COD).

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug, som udpegede Virgilio RANOCCHIARI til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 6. januar 2009.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 450. plenarforsamling den 14.-15. januar 2009, mødet den 14. januar, følgende udtalelse med 173 stemmer for, 2 imod og 1 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og henstillinger

1.1 EØSU har altid hilst initiativer, der sigter mod at forenkle lovgivningen, velkommen, særligt inden for følsomme områder som sikkerhed og miljø. Udvalget kan derfor kun glæde sig over, at Kommissionen med sit forslag til forordning forsøger at opnå vigtige resultater på disse tre områder via lovgivning om typegodkendelse af motorkøretøjer og dæk.

1.2 Kommissionens beslutning om at ophæve mere end 150 gældende direktiver og erstatte dem med forslaget til forordning ser umiddelbart meget interessant ud og er helt sikkert på linje med ønsket om forenkling. Men hvis denne løsning ikke er helt rigtigt afvejet og korrekt, er der en risiko for, at der indføres nye procedurer, der ikke altid er forenelige med de eksisterende,

hvilket vil gøre det vanskeligere og dyrere for industrien og myndighederne i medlemsstaterne.

1.3 EØSU sætter navnlig spørgsmålstegn ved, hvordan man kan forene dette forslag med det nylige rammedirektiv om europæisk typegodkendelse (2007/46/EF) og med de FN/ECE-regler, som er under udarbejdelse, og som vil blive behandlet mere indgående senere i udtalelsen.

1.4 EØSU mener således, at den forenkling af godkendelsesprocedurerne og sagsbehandlingen, som ifølge Kommissionen skal ske ved at indføre harmoniserede krav, kan nås ved gradvist at indføje de eksisterende og fremtidige FN/ECE-regulativer i bilag IV til det allerede nævnte direktiv om europæisk typegodkendelse og samtidig foretage de nødvendige tilpasninger af disse krav til den tekniske udvikling.

1.5 Eftersom det ikke er alle de »avancerede sikkerhedsteknologier«, der er omfattet af passende tekniske specifikationer, og disse heller ikke er lige detaljerede, mener EØSU, at det vil være mere hensigtsmæssigt at udarbejde særskilte forslag for hver teknologi, hvori der tages højde for den nyeste viden fra FN/ECE's tekniske grupper i Geneve.

1.6 Endelig finder EØSU med hensyn til kravene til dæk, at industriens forslag er acceptabelt, idet tidsfristerne i Kommissionens forslag overholdes, samtidig med at der er tale om en forenkling i form af gennemførelse i to faser i stedet for de planlagte fem.

1.7 På baggrund af de hidtil fremsatte betæneligheder bifaldt EØSU, at Europa-Parlamentet tog initiativ til en yderligere undersøgelse af emnet i kølvandet på den, der blev udført for Kommissionen, men resultaterne af denne anden undersøgelse har ikke skabt den forventede klarhed.

1.8 EØSU er derfor bange for, at misforholdet mellem omkostninger og fordele ved nogle af de foreslåede løsninger betyder, at de mærkbart større omkostninger for industrien og således også for forbrugerne vil lægge en yderligere dæmper på udskiftningen af den europæiske bilpark, som allerede mærker virkningerne af den aktuelle økonomiske krise.

1.9 Til sidst opfordrer EØSU allerede nu de myndigheder i medlemsstaterne, som beskæftiger sig med typegodkendelse, til at se med fornyet og skærpet opmærksomhed på, om de køretøjer og især dæk, der vil blive indført i Europa efter vedtagelsen af den omhandlede forordning, opfylder kravene til sikkerhed.

2. Indledning

2.1 På trods af betydelige fremskridt i de seneste ti år er det stadig og med rette i høj grad køretøjernes sikkerhed og beskyttelsen af miljøet, der er i fokus i hele EU. Især giver det fortsat anledning til bekymring, at man endnu kun i beskedent omfang har fået nedbragt forureningen fra transport, især CO₂-udledningen, og antallet af trafikofre. I de 27 medlemsstater er der stadig hvert år mere end 44 000 mennesker, som bliver dræbt, og yderligere 1,7 millioner, som kvæstes ved trafikulykker (1).

2.2 Som bekendt fastlægger EU-lovgivningen om typegodkendelse klare regler for fremstillingen af køretøjer, der på den ene side skal garantere størst mulig sikkerhed for fører og passagerer i køretøjer og alle trafikanter og på den anden side sikre, at miljøet beskyttes. Der findes i dag ca. 60 grunddirektiver om typegodkendelse, hvoraf 50 vedrører sikkerheden og ca. 10 miljøet, og hertil kommer i omegnen af 100 ændringsdirektiver.

2.3 Den fortsatte forskning og udvikling inden for bilsektoren gør, at det i dag er lettere at opfylde de to ovennævnte krav, når

(1) Kilde: CARE (*Fællesskabets database om trafikulykker*), der indsamler og bearbejder data vedrørende trafikulykker, som medlemsstaterne indgiver.

det gælder nye biler, men til dels også biler, der allerede kører på vejene, ved hjælp af nye teknologier, der kan nedbringe antallet af ulykker og forureningen.

2.4 Ifølge anbefalingerne i CARS 21 (2) skal også disse alvorlige problemer løses via en integreret strategi for opnåelse af mål, der — som Kommissionens næstformand Günter Verheugen mindede om, da han fremlagde forslaget til forordning — gavner borgerne, miljøet og industrien. For at opfylde EU's mål vedrørende sikkerhed og miljøbeskyttelse er det nødvendigt hele tiden at opdatere de forskellige bestemmelser, der regulerer fremstillingen af nye køretøjer. Derudover er det tillige nødvendigt at reducere mængden af regler, som pålægges industrien, ved at forenkle den gældende lovgivning i det omfang, det er muligt. Med henblik herpå anbefalede det ovenfor nævnte CARS 21-dokument bl.a. anvendelsen af FN/ECE's (3) regler, hvor sådanne findes.

3. Kommissionens forslag

3.1 Hensigten med forslaget til forordning er at ændre den gældende lovgivning om typegodkendelse af køretøjer på tre områder: **forenkling, avancerede sikkerhedssystemer og dæk**.

Forslaget til forordning fastlægger nærmere bestemmelser om:

3.1.1 Ændring af den gældende lovgivning om typegodkendelse af køretøjers og komponenters sikkerhed

Kommissionen har til hensigt at ophæve mere end 150 stadigt gældende direktiver og erstatte dem med én enkelt forordning fra Rådet og Europa-Parlamentet, som finder direkte anvendelse i EU.

3.1.2 Indførelse af følgende sikkerhedskrav

- Fra 2012 obligatorisk montering af **elektronisk stabilitetskontrol** (*Electronic Stability Control* — ESC) i nye serier af personbiler og erhvervskøretøjer. Alle nye køretøjer skal være udstyret med elektronisk stabilitetskontrol senest i 2014. Den elektroniske stabilitetskontrol påvirker bremse- og trækraftsystemet og hjælper føreren med at bevare kontrollen over køretøjet i kritiske situationer (som følge af f.eks. dårlige vejforhold eller for høj fart i kurver).
- Fra 2013 obligatorisk montering af **avancerede nødbremsesystemer** (*Advanced Emergency Braking Systems* — AEBs) i store køretøjer med sensorer, der advarer føreren, når køretøjet er for tæt på det forankørende, og i visse situationer

(2) KOM(2007) 22 endelig af 7. februar 2007 — En konkurrencevenlig lovramme for automobiler i det 21. århundrede.

(3) FN's Økonomiske Kommission for Europa, Geneve. Fremmer samarbejdet og integrationen mellem de 56 medlemslande ved at udvikle fælles standarder og regler bl.a. vedrørende typegodkendelse af motorkøretøjer.

aktiverer nødbremsen for at forhindre eller formindske konsekvenserne af et sammenstød. Alle nye køretøjer skal være udstyret med systemet senest i 2015.

- Fra 2013 obligatorisk montering af **systemer til advarsel om at vognbanen forlades** (*Lane Departure Warning Systems* — LDWS) i store køretøjer, der advarer føreren, når køretøjet ser ud til at forlade vognbanen utilsigtet, især fordi føreren er uopmærksom. Alle nye køretøjer skal være udstyret med systemet senest i 2015 ⁽⁴⁾.

3.1.3 Nye krav til dæk ⁽⁵⁾:

- Fra 2012 er **dæk med lav rullemodstand** (*Low Rolling Resistance Tyres* — LRR) obligatoriske. De nedbringer brændstofforbruget ved at mindske den modstand mod køretøjets bevægelse, der opstår, når dækket ruller, og som først og fremmest skyldes hjul-, dæk- eller vejdeformation.
- Fra 2012 er det obligatorisk med **dæktryksovervågning i personbiler** (*Type Pressure Monitoring Systems* — TPMS), som advarer føreren, når dæktrykket er under det optimale.
- **Nedbringelse af støjniveauet**: Som anført i bilag I til forslaget til forordning.
- **Vejgreb i vådt føre**: Som anført i bilag I til forslaget til forordning.

4. Generelle bemærkninger

4.1 EØSU bifalder Kommissionens forslag om at fastsætte harmoniserede bestemmelser for fremstillingen af motorkøretøjer for at sikre såvel et velfungerende indre marked som et højt sikkerheds- og miljøbeskyttelsesniveau.

⁽⁴⁾ Oversigt over obligatoriske tidsfrister for sikkerhedskrav:

- ESC: 29.10.2012 ny typegodkendelse, 29.10.2014 nyregistreringer.
- AEB: 29.10.2013 ny typegodkendelse, 29.10.2015 nyregistreringer.
- LDWS: 29.10.2013 ny typegodkendelse, 29.10.2015 nyregistreringer.

⁽⁵⁾ For klarhedens skyld opregnes nedenfor de af Kommissionen planlagte frister med hensyn til krav til dæk:

- 2012 ny typegodkendelse for C1-dæk med hensyn til vejgreb i vådt føre og for C1-, C2- og C3-dæk med hensyn til fase 1-rullemodstand og rullestøj.
- 2014 for nyregistreringer er det kun C1-dæk, der skal opfylde kravene om vejgreb i vådt føre, mens såvel C1- som C2-dæk skal opfylde kravene om fase 1-rullemodstand.
- 2016 ny typegodkendelse for alle nye C1-, C2- og C3-dæktyper i overensstemmelse med kravene om fase 2-rullemodstand. Kun C1-, C2- og C3-dæk, der opfylder kravene om rullestøj, kan registreres og bringes i omsætning i EU.
- 2018 kun C1- og C2-dæk, der opfylder kravene om fase 2-rullemodstand, kan registreres i EU.
- 2020 kun C3-dæk, der opfylder kravene om fase 2-rullemodstand, kan bringes i omsætning i EU.

4.2 EØSU mener, at det pågældende forslag til forordning kan være et særdeles velegnet redskab til på den ene side at øge sikkerheden — såvel den aktive som den passive — ved at nedbringe antallet af trafikulykker og på den anden side indføre bestemmelser, der kan reducere CO₂-udslippet, forudsat at de direktiver, der skal ophæves, og konsekvenserne af en sådan ophævelse først undersøges nærmere.

4.3 EØSU erkender, at man med den valgte løsning sigter mod mest mulig forenkling til fordel for især de nationale myndigheder og industrien. Alligevel mener EØSU ikke, at forenklingen af lovgivningen blot bør begrænses til en samling af de eksisterende procedurer i en form for rammeforordning om sikkerhed. Derudover mener EØSU, at man bør tage højde for virkningerne af, at der er indført et nyt rammedirektiv om europæisk typegodkendelse (direktiv 2007/46/EF) ⁽⁶⁾ med henblik på at sikre sammenhængen og undgå, at myndigheder og producenter med tilføjelsen af nye procedurer får pålagt flere byrder i stedet for færre.

4.4 EØSU er enig i det af Kommissionen anførte princip om, at køreplanen for indførelse af specifikke nye krav ved typegodkendelse af køretøjer bør tage hensyn til disse krav tekniske gennemførlighed. Generelt bør kravene i første omgang kun være gældende for nye køretøjer. Eksisterende typer af køretøjer bør have en yderligere frist til opfyldelse af kravene.

4.5 Med hensyn til kravene til dæk må man ikke glemme, at dækket er det eneste, der forbinder køretøjet med vejen, og dets sikkerhedsegenskaber bør prioriteres frem for alle andre mål. EØSU mener derfor, at

- det er nødvendigt med sikkerhed for, at de forventede miljømæssige forbedringer ikke indebærer en forringelse af de lige så vigtige krav til sikkerheden for brugerne af køretøjerne og borgerne;

- man bør forfølge en integreret strategi, hvor dækkenes samlede ydeevne (rullemodstand, vejgreb i vådt føre osv.) ikke forringes med det ene, men dog vigtige formål at mindske rullestøjen.

4.6 EØSU sætter derfor spørgsmålstegn ved, hvor nyttig den for Kommissionen udførte konsekvensanalyse er, og glædede sig over, at Europa-Parlamentet valgte at få foretaget endnu en uafhængig undersøgelse. Faktisk er det EØSU's opfattelse, at de data, der anvendes i konsekvensanalysen, kan have givet misvisende resultater.

⁽⁶⁾ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2007/46/EF af 5. september 2007 om fastlæggelse af en ramme for godkendelse af motorkøretøjer og påhængskøretøjer dertil samt af systemer, komponenter og separate tekniske enheder til sådanne køretøjer.

4.7 Udvalget noterer derfor med beklagelse, at den undersøgelse, som Europa-Parlamentet har ladet gennemføre, og som blev offentliggjort i slutningen af november 2008 (7), ikke besvarer EØSU's spørgsmål eller rydder dets betænkeligheder af vejen hverken med hensyn til de administrative og tekniske aspekter eller en mere nøjagtig vurdering af omkostningerne og fordelene ved Kommissionens forslag.

4.7.1 Den pågældende undersøgelse har udelukkende set på dæk og dæktryksovervågningen i personbiler og slår med hensyn til sidstnævnte — noget diskutabelt — fast, at det dyrere »direkte« system er at foretrække frem for det »indirekte«, hvilket vil blive omtalt senere, mens der ikke tilføjes noget vedrørende de andre avancerede sikkerhedssystemer eller virkningerne af den foreslåede forenkling.

4.8 I denne situation ser det for EØSU ud som om, at de større omkostninger, der må imødeses for industrien og dermed for forbrugerne, hvis forordningen gennemføres i den nuværende form, ikke opvejes af tilstrækkeligt dokumenterede fordele, hvilket indebærer en oplagt risiko for, at udskiftningen af bilparken (med en gennemsnitsalder på mere end otte år) — som allerede mærker virkningerne af den aktuelle økonomiske krise — kommer til at gå endnu langsommere.

4.9 For at garantere at den europæiske industri, som ligger helt i top, når det gælder sikkerhed, kan forblive konkurrencedygtig, mener EØSU endvidere, at der bør vedtages en forordning, hvis samlede virkning ikke giver en konkurrencefordel til fabrikanter uden for Europa, som helt sikkert har færre omkostninger, men ofte også et lavere overordnet sikkerhedsniveau. Det betyder, at importerede køretøjer og navnlig dæk skal kontrolleres for, om de opfylder alle de krav, der er fastlagt i forordningen.

4.10 EØSU mener, at der tillige bør foretages en passende vurdering af, hvordan forordningen vil påvirke hele dækindustrien. Efter en umiddelbar vurdering ser det ud til, at små og mellemstore distributionsvirksomheders økonomiske levedygtighed kan være i farezonen. De overskydende lagre, der må imødeses, hvis forordningen træder i kraft på de af Kommissionen foreslåede datoer, kan skabe problemer for distributionskæden. Bortskaffelse af i nogle tilfælde store lagerbeholdninger synes ikke at være muligt for flertallet af virksomheder i sektoren og slet ikke for de små virksomheder, som ikke kan konkurrere på det internationale marked.

4.11 Selv om der ikke er tale om et område, der hører under Fællesskabets enekompetence, er EØSU enig med Kommissionen, som det finder med rette er opmærksom på at undgå at skabe hindringer for det indre marked og bevidst om de grænseoverskridende virkninger af indholdet af forslaget til forordning, og ikke mener, at målene med forslaget kan nås udelukkende på de enkelte medlemsstaters initiativ, men at der er behov for bindende foranstaltninger, som fastlægges på EU-plan.

(7) Krav til typegodkendelse af motorkøretøjers generelle sikkerhed (IP/A/IMCO/ST/2008-18).

4.12 EØSU kan naturligvis kun støtte forslaget om, at det er medlemsstaterne, der fastsætter sanktionsbestemmelser i tilfælde af overtrædelse af forordningen, og at disse sanktioner skal være effektive, stå i rimeligt forhold til overtrædelsen og have afskrækkende virkning.

4.13 EØSU bifalder endvidere valget af retsakt, dvs. en forordning, der sikrer en tidsmæssig og metodemæssig sikker gennemførelse i samtlige medlemsstater, hvilket er særlig vigtigt for en lovgivning med et meget højt teknisk indhold. Fordi man også denne gang har valgt den todelte fremgangsmåde, kan man i denne forordning fastlægge de grundlæggende bestemmelser ved anvendelse af den fælles beslutningsprocedure, mens de mere tekniske aspekter kan fastlægges i en anden forordning vedtaget efter udvalgsproceduren.

5. Specifikke bemærkninger

5.1 EØSU giver sin opbakning til ethvert forslag, der sigter mod en regelforenkling, men er som understreget ovenfor ikke desto mindre stærkt betænkelig ved måden, hvorpå dette mål nås. Således mener EØSU, at der bør være tale om en reel forenkling forstået på den måde, at den pågældende forordning ikke bør være en sammenfatning af tidligere forordninger, og at man under alle omstændigheder skal undgå at skabe mere arbejde for certificeringskontorerne.

5.2 Navnlig er det EØSU's opfattelse, at den forenkling af godkendelsesprocedurerne og sagsbehandlingen, som ifølge Kommissionen skal ske ved at indføre harmoniserede krav, bør nås ved gradvist at indføre de eksisterende og fremtidige FN/ECE-regulativer i bilag IV til det allerede nævnte direktiv 2007/46/EF (8) (særligt i de tilfælde hvor forordningen fastlægger strengere krav, hvor der medgår en vis tid (*lead-time* (9)), før produktet er tilpasset) og samtidig foretage de nødvendige tilpasninger af disse krav til den tekniske udvikling.

5.2.1 Dette er ikke en mulighed, der er taget højde for i løsningsforslag c) i konsekvensanalysen i forordningen »Udskiftning af alle eksisterende direktiver med den foreslåede forordning«, men derimod i b), der opfordrer til ».. revision af hvert enkelt direktiv, når og hvis dette er tiltrængt, og beslutning om eventuel ophævelse og erstatning«. Derudover synes begrundelsen for at vælge løsningsforslag c) i konsekvensanalysen ikke tilstrækkeligt underbygget (det er den hurtigste vej til forenkling af den eksisterende ordning og i tråd med henstillingerne i CARS 21), og der tages ikke tilstrækkeligt hensyn til andre grundlæggende elementer i CARS 21, herunder bæredygtigheden, henvisningen til FN/ECE og behovet for at sikre en passende overgangsperiode for de dele af industrien, der er omfattet af reglerne.

5.2.2 Ved at vælge løsningsforslag c) vil forordningen få virkning, hvor der ikke findes et tilsvarende FN/ECE-regulativ, eller hvor der er brug for monteringsforskrifter, som ikke er fastlagt i FN/ECE-regulativet, sådan som det for eksempel er tilfældet med dæk.

(8) Direktiv 2007/46/EF — Bilag IV: Liste over krav i forbindelse med EF-typegodkendelse af køretøjer. Bilag IV: Liste over krav i forbindelse med EF-typegodkendelse af køretøjer.

(9) Den tid, det tager industrien at opfylde et hvilket som helst nyt krav, som indebærer ændringer af produktets konstruktion.

5.3 For at sikre at forordningen reelt bliver effektiv, kan EØSU alternativt forestille sig, at der som et muligt kompromis fastlægges en ikrafttrædelsesdato, således at man undgår de problemer, som i dag er knyttet til forslaget til forordning, og fjerner risikoen for, at vedtagelsen af FN/ECE-regulativerne fører til manglende overensstemmelse mellem kravene (eller ikrafttrædelsesdatoerne) i de direktiver, der ophæves.

5.4 Med hensyn til de administrative aspekter foreslår EØSU derfor på baggrund af undersøgelsen af de direktiver, der er opregnet i bilag IV, at man, uanset hvornår forordningen eller dele deraf træder i kraft, bibeholder de ikrafttrædelsesdatoer, der er fastlagt i de direktiver, der vil blive erstattet, og at man tager hensyn til de overgangsbestemmelser, der er fastlagt i FN/ECE-regulativerne, som vil blive indført i stedet.

5.5 Derudover mener EØSU ikke, at de »avancerede sikkerhedsteknologier« bør indgå i en »horizontal« forordning, men i stedet bør behandles i særskilte forslag om nye og/eller ændrede FN/ECE-regulativer, som skal fremlægges og drøftes i de relevante FN/ECE-tekniske grupper i Geneve (GRB, GRRF, GRSP⁽¹⁰⁾), hvor man kan foretage de korrekte tekniske vurderinger af de foreslåede sikkerhedssystemer. En tilsvarende fremgangsmåde bør anvendes i de tilfælde, hvor der som angivet af Kommissionen ikke findes FN/ECE-krav, der svarer til dem, der er fastlagt i EU's direktiver.

5.6 Med hensyn til de avancerede trafikikkerhedssystemer gør EØSU specifikt opmærksom på:

5.6.1 **Elektronisk stabilitetskontrol**, der er blevet behandlet i forbindelse med en tilpasning af forskrifterne i Geneve, og nu er planlagt for kategori M2, N2, M3 og N3⁽¹¹⁾. EØSU mener, at man bør fastholde den tidsplan, der er aftalt for FN/ECE-regulativ nr. 13⁽¹²⁾ og angivet i tabel 12.4.1, hvorefter indførelsen skal ske gradvis fra juli 2009 og være afsluttet i juli 2016 afhængig af typen af køretøj.

⁽¹⁰⁾ FN/ECE's tekniske grupper i Geneve: Working Party on Brakes and Running Gear (GRRF); Working Party on Noise (GRB); Working Party on Lighting and Light-Signalling (GRE); Working Party on General Safety Provisions (GRSG); Working Party on Pollution and Energy (GRPE); og Working Party on Passive Safety (GRSP).

⁽¹¹⁾ Køretøjer i klasse N omfatter køretøjer med mindst 4 hjul, som er beregnet til godstransport. De opdeles i tre grupper: N1, N2 og N3 på baggrund af deres totalvægt: N1 < 3 500 kg; N2 < 12 000 kg; N3 > 12 000 kg; Klasse N1 underinddeles dernæst i tre grupper, NI, NII og NIII, ligeledes på baggrund af vægten. Ved køretøjer i klasse M forstås køretøjer med mindst 4 hjul, som er beregnet til personbefordring. De er opdelt i 3 klasser (M1, M2 og M3) på baggrund af antallet af sæder og totalmassen: M1 < 9 sæder; M2 > 9 sæder og < 5 000 kg; M3 > 9 sæder og > 5 000 kg. Klasse O omfatter køretøjer med påhængskøretøjer.

⁽¹²⁾ FN/ECE-regulativ nr. 13: Heavy vehicles braking.

5.6.2 **Avanceret nødbremsesystem**: Industrien kan kun udvikle obligatoriske systemer, hvis den har adgang til klart definerede tekniske specifikationer, hvilket ifølge de til rådighed værende informationer ikke er tilfældet, når det gælder AEBS. Det er ikke muligt at fastlægge datoer for indførelsen af et system uden tekniske specifikationer, og indførelsen bør først ske, når der er foretaget en passende konsekvensanalyse med en nærmere vurdering af omkostninger og fordele.

5.6.2.1 Definitionen af det avancerede nødbremsesystem i forslagens artikel 3 er meget bred og kan tillige omfatte systemer, som endnu ikke er tilstrækkeligt pålidelige. Sådanne systemer kan i sig selv komme til at udgøre en risiko for sikkerheden, fordi teknologien ikke er færdigudviklet. Der er brug for passende undersøgelser og udvikling på området og en tilstrækkelig lang indførelsesperiode.

5.6.3 AEBS-foranstaltningerne finder anvendelse for køretøjer i klasse M2, M3, N2 og N3. Lette erhvervskøretøjer i klasse N1 findes ofte i versioner, som tilhører en højere klasse (N2, M2 og M3), hvorfor det er nødvendigt at diversificere udvalget for de tungere versioner med relativt lille volumen. Det synes hensigtsmæssigt kun at gøre AEBS obligatorisk i tunge erhvervskøretøjer eller i det mindste i køretøjer med en totalvægt, der overstiger 7,5 ton, og vurdere behovet for at undtage bestemte kategorier, som f.eks. bybusser, renovationsvogne og andre køretøjer, der anvendes til offentlige tjenester og kører med lav hastighed.

5.6.4 **Systemer til advarsel om at vognbanen forlades**: EØSU finder, at de samme betragtninger som ved AEBS kan gøres gældende:

- behov for tekniske specifikationer, som skal defineres af FN/ECE i Geneve;
- teknisk differentiering for de forskellige klasser af køretøjer;
- vurdering af omkostninger/fordele og undtagelse af bestemte kategorier.

5.7 Sammenfattende er det EØSU's opfattelse, at det er for tidligt at indføre AEBS og LDWS, der for øjeblikket kun gælder for tunge køretøjer. Der er brug for en yderligere periode med forskning og afprøvning, der gør det muligt at vurdere de reelle fordele ved systemerne. Derved får man tillige nyttig viden med henblik på den fremtidige anvendelse af systemerne i lette køretøjer.

5.8 **Dæktryksovervågning**: Eftersom de tekniske krav til dette system er under drøftelse i den uformelle arbejdsgruppe GRRF⁽¹³⁾, opfordrer EØSU Kommissionen til at afvente, at arbejdet (som bl.a. skal tage hensyn til de krav, der allerede findes i landene uden for EU) afsluttes, før der træffes beslutninger på

⁽¹³⁾ GRRF: Working party on Brakes and Running Gear.

området. For ikke at gøre biler endnu dyrere ville det være ønskeligt med en grad af fleksibilitet, som tillige tillader anvendelse af det »indirekte« system under hensyntagen til dets mange positive aspekter, først og fremmest at det også virker ved udskiftning af dæk. Det »direkte« system stiller krav om en sensor i hvert dæk, hvorfor det ved udskiftning af dæk også er nødvendigt at udskifte sensorerne eller at afmontere og derefter genmontere dem, hvilket er en dyr og vanskelig proces på grund af den store risiko for at beskadige sensorerne, som ikke kan ses udefra.

5.9 Med hensyn til de tekniske bestemmelser vedrørende dæk bemærker EØSU for så vidt angår:

- **Støj:** De foreslåede niveauer for reduktion af vejstøjen kan medføre en forringelse af sikkerheden for såvel køretøjer som forbrugere, hvorimod man ved at nedsætte hastigheden i områder med tæt trafik og/eller udbedre vejbelægningen ville kunne mindske støjen 3-4 gange mere. Derudover vil det f.eks. i C3-klassen være vanskeligt at opnå en reduktion på 3dB uden at forringe dækkenes vejgreb. Dæk i klasse C3, dvs. dæk med trækegenskaber, skal have »aggressive« slidbaner for at sikre et godt vejgreb på glatte underlag.
- **Rullemodstand:** Det er nødvendigt at revidere ikrafttrædelsesdatoerne for klasse C1 og C2, og for dæk i klasse C3 er det på grund af deres særlige art nødvendigt at foretage nye analyser og som et minimum udsætte indførelsen, indtil der er foretaget endnu en konsekvensanalyse.
- **Vejgreb i vådt føre:** Kommissionens forslag om at indføre obligatoriske bestemmelser på grundlag af FN/ECE-regulativ nr. 117 ⁽¹⁴⁾ bør godkendes på de foreslåede betingelser.

Bruxelles, den 14. januar 2009

5.10 EØSU gør opmærksom på, at der i forslaget til forordning fastlægges bestemmelser om ændringer hvert andet år, hvilket ikke svarer til den tid, som dækproducenterne behøver for at kunne tilpasse deres produkter. Dette er helt sikkert ikke et skridt i retning mod »bedre lovgivning«. EØSU bakker derfor op om den af industrien foreslåede løsning, hvor tidsfristerne i forslaget bibeholdes, samtidig med at det forenkles ved at foretage gennemførelsen i to faser (2012-2016 og 2016-2020) i stedet for de fem, der for øjeblikket er planlagt. Herved banes der vej for en effektiv forvaltning af typegodkendelsesprocedurerne, logistikken og eventuelle lagre.

5.11 Et andet forhold, der skal afklares, er behandlingen af regummierte dæk. Definitionen af denne type dæk (FN/ECE-regulativ nr. 109) knytter sig til produktionsstedet og ikke selve dækket. I en fabrik, der regummiere forskellige typer af dæk, er der indlysende vanskeligheder forbundet med at definere »typen« af dæk i overensstemmelse med de nye krav til f.eks. støj. I lyset af de meget store vanskeligheder, der vil være forbundet med at anvende direktivet inden for denne sektor og de uhyre store omkostninger for virksomhederne, især SMV'er, mener EØSU, at sektoren bør undtages fra forordningen, dog skal alle de fastsatte sikkerhedskrav overholdes.

5.12 Endelig opfordrer EØSU Kommissionen til at overveje at anvende fabriktionsdatoen som skæringsdato for kravene til dæk, da denne dato er let at verificere for videreforskere, forbrugere og nationale myndigheder på grund af den eksisterende forpligtelse til at anføre datoen på alle dæk, der bringes i omsætning på markedet i EU. Denne dato og ikke datoen for indførelsen på markedet eller salg bør gælde som bevis for, at dækkene er i overensstemmelse med de nye krav.

Mario SEPI

Formand

for det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽¹⁴⁾ FN/ECE-regulativ nr. 117: Tyres with regard to rolling sound emissions.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs Udtalelse om Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget: »Tænk småt først« En »Small Business Act« for Europa

KOM(2008) 394 endelig

(2009/C 182/06)

Ordfører: **Henri MALOSSE**

Medordfører: **Claudio CAPPELLINI**

Kommissionen besluttede den 25. juni 2008 under henvisning til artikel 262 i traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget: »Tænk småt først« En »Small Business Act« for Europa

KOM(2008) 394 endelig.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug, som udpegede Henri MALOSSE til ordfører og Claudio CAPPELLINI til medordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 6. januar 2009.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 450. plenarforsamling den 14.-15. januar 2009, mødet den 14. januar, følgende udtalelse med 112 stemmer for, 10 imod og 9 hverken for eller imod.

1. Resumé og konklusioner

1.1 Allerede i sine udtalelser INT/390 og INT/394 ⁽¹⁾ erklærede EØSU sig som tilhænger af en ambitiøs Small Business Act for Europa, der kan stå mål med det vækst- og beskæftigelsespotentiale i EU, som udgøres af de 23 millioner eksisterende små og mellemstore virksomheder, og alle de små og mellemstore virksomheder, som måtte blive oprettet i fremtiden.

1.2 Trods alle Kommissionens forsikringer om sin gode vilje og flere positive forslag (bl.a. forordningen om en statut for et europæisk privat selskab og direktivet om betalingsfrister) mener EØSU ikke, at Kommissionens plan står mål med indsatsen, navnlig set i lyset af de aktuelle økonomiske og finansielle problemer.

1.3 EØSU foreslår derfor en ambitiøs Small Business Act for Europa, som bl.a. indeholder:

— En bindende retsakt for gennemførelsen af princippet »Tænk småt først« med henblik på gennem tvangsforanstaltninger at sikre en effektiv og konkret indførelse af god forvaltnings-skik, både på fællesskabsplan og på nationalt og regionalt plan;

— En køreplan med en tilhørende nøjagtig tidsplan og tilstrækkelige midler til at gennemføre de konkrete og omfattende bestemmelser i en Small Business Act for Europa;

⁽¹⁾ Sonderende udtalelse fra EØSU om »De forskellige politikforanstaltninger, bortset fra en egnet finansiering, som ville støtte små og mellemstore virksomheders vækst og udvikling« (EUT C 27 af 3.2.2009, s. 7) og sonderende udtalelse fra EØSU om »Internationale offentlige indkøb« (EUT C 224 af 30.8.2008, s. 32).

— Et klart tilsagn om at reducere de bureaukratiske byrder, herunder navnlig »only once«-princippet for alle administrative formaliteter;

— En reorganisering af Kommissionens tjenestegrene for at give SMV'erne en decideret partner samt instrumenter til fremme af europæiseringen af virksomhederne;

— EU-redskaber der kan fungere som løftestang for fremme af kapitaldannelse, netværksdannelse, investeringer og livslang læring i de små og mellemstore virksomheder;

— En sammenhængende politisk ramme for alle EU's politikker, således at små og mellemstore virksomheder betragtes som reglen snarere end undtagelsen;

— En omsætning af målene for en Small Business Act for Europa til nationalt niveau, også på det lovgivningsmæssige område;

— En tilbagevendende til løbende høringer af brancheorganisationer og arbejdsmarkedets parter.

2. Indledning

2.1 Det franske EU-formandskab har opfordret EU til at overveje en europæisk udgave af Small Business Act med henvisning til den SMV-venlige lovgivning i USA. Tanken om denne Small Business Act er i øvrigt allerede blevet fremført at EØSU ⁽²⁾ og har også været bragt på bane af Europa-Parlamentet.

⁽²⁾ Jf. EØSU's udtalelse CESE (ordfører: Christine Faes — EUT C 256 af 27.10.2007, s. 8).

2.2 Den nævnte amerikanske lovgivning har som bekendt etableret en administration (Small Business Administration), som har til opgave at bistå de amerikanske SMV'er gennem foranstaltninger til fremme af etablering og udvikling af små virksomheder, navnlig blandt etniske minoriteter, kvinder og unge. Den amerikanske Small Business Act omfatter også foranstaltninger, som skal tilskynde forbundsstaten og de forskellige statsorganer til at tilgodese de amerikanske SMV'er i forbindelse med indgåelse af offentlige indkøbsaftaler.

2.3 Nu hvor EU ligesom resten af verden lider under en alvorlig finansiel og økonomiske krise, er det virksomhederne og især SMV'erne, som er de mest følsomme, men også de vigtigste tandhjul, når det drejer sig om beskæftigelsen og evnen til atter at få gang i maskineriet. Hvis denne Small Business Act for Europa således var langt mere ambitiøs, kunne den være et grundlæggende redskab for en ny langsigtet EU-strategi til fremme af investeringer, vækst og beskæftigelse.

2.4 EØSU har for nylig i to tilfælde udtalt sig herom:

- på anmodning af det slovenske formandskab i en sonderende udtalelse om »De forskellige politikforanstaltninger, bortset fra en egnet finansiering, som ville støtte små og mellemstore virksomheders vækst og udvikling«, hvori der blev fremsat forslag om en effektiv Small Business Act for Europa, som var andet og mere end blot endnu en politisk erklæring ⁽³⁾.
- på anmodning af det franske formandskab i en sonderende udtalelse om »Internationale offentlige indkøb«, som eksplicit refererede til igangværende forhandlinger i forbindelse med ændringen af Verdenshandelsorganisationens (WTO) aftale om offentlige indkøb, og som bl.a. foreslog, at man opstillede en ambitiøs køreplan for iværksættelsen af en Small Business Act for Europa ⁽⁴⁾.

2.5 EØSU hilser rækken af positive initiativer i denne Small Business Act velkommen, men beklager på samme tid den form, Kommissionen har valgt (der er blot tale om en meddelelse), som ikke indebærer nogen forpligtelser, hvad tidsfrister eller foranstaltninger angår, og som ikke indeholder hverken midler eller forslag, som kan sikre en effektiv gennemførelse af princippet »Tænk småt først«.

2.6 EØSU beklager således, at princippet »Tænk småt først« ikke er genstand for en specifik lovgivningsmæssig foranstaltning, som sikrer, at det anvendes systematisk i lovgivningsprocessen, og at det gennemføres. Efter EØSU's opfattelse er det særlig vigtigt, at der fastsættes bindende regler, når det handler om at indføre god forvaltningsskik til fordel for de små virksomheder. Den konkrete

anvendelse og fortolkning af dette princip på alle stadier af lovgivnings- og politikudformningsprocessen på fællesskabs-, nationalt og regionalt niveau bør derfor stadfæstes af en lovtekst eller et andet passende instrument.

2.7 EØSU beklager i høj grad, at udvalgets førnævnte forslag om en bindende »køreplan« er blevet forkastet for så vidt angår arbejdsprogrammet og prioriteterne, som det ikke er nødvendigt at gøre til genstand for lovgivningsprocedurer, eftersom de allerede er en del af de eksisterende programmer eller kan blive det, bl.a. i forbindelse med deres midtvejsjustering. Endvidere er en lang række af de foreslåede foranstaltninger allerede undervejs eller har været planlagt længe. De vigtigste forslag, som f.eks. statuttet for private europæiske selskaber, direktivet om betalingsfrister, reducerede momstakster eller gruppefritagelse på statsstøtteområdet, er et godt bevis på dette.

2.8 En Small Business Act bør skelne klart mellem på den ene side de små lokale familieforetagender eller håndværksvirksomheder, som udgør langt den største andel af SMV'erne, og som ikke ønsker at ekspandere, fordi de vil bevare kontrollen med virksomheden, og på den anden side mellemstore eller små virksomheder med stort udviklingspotentiale, som kan kaldes »frontløberne«. Der bør i den forbindelse rettes en særlig opmærksomhed mod små og mellemstore virksomheder i regioner med strukturelle handicap, navnlig ømråder, bjergområder og tyndtbefolkede områder.

2.9 På denne baggrund er EØSU blevet bedt om at udtale sig om Kommissionens meddelelse. Udvalget afholdt i samarbejde med Assemblée Permanente des Chambres de Métiers (fransk handelsorganisation) en høring den 7. oktober 2008 i Paris med henblik på at forberede et svar.

3. EØSU's anbefaling nr. 1: For en bindende retsakt for gennemførelsen af princippet »Tænk småt først«

3.1 Small Business Act for Europa bør være andet og mere end blot endnu en politisk erkendelse. Den bør omsættes til lovgivning, som gør det bindende at gennemføre den.

3.2 Hvad princippet »Tænk småt først« angår, bekræfter EØSU sin tidligere tilkendegivne holdning (udtalelse INT/390) og kræver, at dette gøres til en bindende regel i en form, som endnu mangler at blive defineret (adfærdskodeks, interinstitutionel aftale, rådsafgørelse), men som vil forpligte Europa-Parlamentet, Kommissionen og Rådet. En interinstitutionel aftale baseret på det samme juridiske grundlag som aftalen om »Bedre lovgivning« fra 2003 synes at være en interessant mulighed, som EØSU sammen med andre muligheder kunne undersøge nærmere. Helt konkret bør denne bindende retsakt sikre:

3.2.1 at retsakterne på samtlige niveauer er udformet således, at bestemmelserne tager hensyn til de forskellige SMV-kategoriers specifikke forhold og særlige behov; de berørte interesseorganisationer, herunder arbejdsmarkedets parter og socialøkonomiske organisationer, skal høres i forbindelse med ny

⁽³⁾ Sonderende udtalelse fra EØSU om »De forskellige politikforanstaltninger, bortset fra en egnet finansiering, som ville støtte små og mellemstore virksomheders vækst og udvikling« (EUT C 27 af 3.2.2009, s. 7).

⁽⁴⁾ EØSU's sonderende udtalelse om »Internationale offentlige indkøb« (EUT C 224 af 30.8.2008, s. 32).

virksomhedslovgivning, og at deskal have en svarfrist på mindst 12 uger (og ikke otte som foreslået af Kommissionen).

3.2.2 at ingen virksomhedslovgivning ændres for ofte (højest hvert sjette år); der kunne også indgå et forslag om, at lovgivning af bindende karakter træder i kraft den 1. januar hvert år, mens lovgivning, som letter eller forenkler byrderne, kan træde i kraft når som helst med øjeblikkelig virkning.

3.2.3 at lovgivning på alle niveauer overholder fire grundlæggende principper:

- Systematiske konsekvensanalyser for SMV'erne bør gøres obligatoriske for al ny lovgivning. Det bør ikke være muligt at vedtage en lovtæst, såfremt den ikke forudgående har været gjort til genstand for en systematisk analyse af konsekvenserne for de forskellige kategorier af virksomheder inden for den berørte sektor.
- Proportionalitetsprincippet finder systematisk anvendelse på forskellige kategorier af virksomheder.
- »Only once«-princippet for alle formaliteter, som afkræves virksomhederne.
- Beskyttelses- eller forsigtighedsprincippet for at beskytte sig mod al yderligere bindende lovgivning.

3.2.4 at der fastsættes en talmæssig forpligtelse til at forenkle de administrative byrder for virksomhederne i det indre marked med afsæt i målet om at nedbringe EU-lovgivningens bureaukratiske byrde med omkring 25 % frem til 2012.

4. EØSU's anbefaling nr. 2: En præcis køreplan indeholdende tidsfrister, midler og finansiering om nødvendigt

4.1 EØSU anbefaler en køreplan, der omfatter prioriterede aktioner, konkrete foranstaltninger, tidsfrister for gennemførelse, og i givet fald midler til finansieringen. Det er vigtigt, at alle foreslåede tiltag bliver gennemført inden 2013 sammen med foranstaltninger til opfølgning og evaluering.

4.2 For så vidt angår den operative del i form af et katalog med 92 tiltag minder EØSU om, at det betragter disse foranstaltninger som gennemførelsen eller fortsættelsen af allerede iværksatte eller vedtagne tiltag på linje med de fire lovgivningsmæssige foranstaltninger; samtidig støtter det disse tiltag, som det ønsker indledt hurtigst muligt i såvel EU som medlemsstaterne. Disse foranstaltninger tager ikke tilstrækkeligt højde for de forskellige SMV'ers behov og forventninger, og EØSU efterlyser derfor en mere ambitiøs plan, der kan stå mål med mindre virksomheders reelle rolle og den globale økonomiske situation. EØSU foreslår derfor Kommissionen, Rådet og Europa-Parlamentet at iværksætte et

egentligt europæisk projekt til fordel for SMV'er og mikrovirksomheder, baseret ikke blot på støtte til højvækstvirksomheder, men også på den lokale økonomi, socialøkonomien og såkaldte »traditionelle« aktiviteter og på en bedre forvaltning, der muliggør en bedre dialog mellem de offentlige myndigheder, arbejdsmarkedets parter, de organisationer, der repræsenterer de forskellige kategorier af SMV'er, og en større hensyntagen til de forskellige forhold for disse kategorier af SMV'er.

4.3 Blandt de foreslåede tiltag på EU-plan støtter EØSU navnlig:

- **Forslaget til forordning om oprettelse af et europæisk privat selskab** ⁽⁵⁾, et initiativ, som EØSU foreslog i en initiativudtalelse i 2001 med henblik på at skabe særlige eurovirksomheder, som kan drage nytte af vækstmulighederne på det indre marked og på den måde begrænse formaliteterne og omkostningerne ved oprettelsen af datterselskaber i forskellige medlemsstater. EØSU ønsker, at dette projekt vedtages hurtigt, og at der findes en ordning, hvorved man undgår enhver form for konkurrenceforvridning og svækkelse af de sociale rettigheder.
- **Udkastet til direktiv om betalingsfrister** ⁽⁶⁾, som vil medføre strengere krav og bøder til offentlige myndigheder, hvis der ikke betales inden for fristen på 30 dage.

4.4 EØSU anbefaler, at man tilføjer ambitiøse og konkrete foranstaltninger, navnlig:

- **Pilotprojekter til fremme af energieffektivitet** for SMV'er i bygge- og anlægsbranchen set i lyset af dennes betydning for sektoren (80 % af virksomhederne) og deres potentielle omfattende bidrag til nedbringelse af CO₂-emissionerne (40 % af emissionerne stammer fra beboelse).
- **Foranstaltninger, der er tilpasset de forskellige brancher og aktivitetsområder samt progressive processer for miljøledelse i etaper** for de små virksomheder for at sikre, at de energi- og miljømæssige målsætninger ikke udelukker de små virksomheder fra markedet
- **Konkrete EU-foranstaltninger til fremme af europæiseringen af virksomheder** i form af programmer om tilnærmelse og samarbejde (jf. de gamle programmer Euro-partneriat og Interprise, som Kommissionen fejlagtigt afviklede i 2000'erne).

⁽⁵⁾ KOM (2008) 394 endelig.

⁽⁶⁾ Direktiv 2000/EF/35 (EUT L 200 af 8. august 2000, s. 35). EØSU's udtalelse EFT C 407 af 28. december 1998, s. 50.

- **Bedre inddragelse af virksomhederne i europæiske undervisnings- og uddannelsesforanstaltninger**, navnlig i form af et nyt program, der bringer virksomhederne tættere på uddannelsesinstitutionerne. EØSU gentager desuden sin anmodning om at styrke programmerne til fremme af mobiliteten for lærlinge og unge, der er i gang med en grundlæggende erhvervsuddannelse.
- **Lette og fremme overdragelse af virksomheder**. EØSU lægger vægt på de forhold, der gør sig gældende ved overdragelse og overtagelse af virksomheder, navnlig små virksomheder inden for produktions- eller servicesektoren i byerne såvel som i landdistrikterne. Planer om nedlæggelse af sådanne virksomheder vil have betydelige negative følger. EØSU anbefaler navnlig at fremme systemer til skabelse af tættere forhold, skattemæssige incitamenter, tilskyndelse til kapitalisering og offentlig-private partnerskaber.
- **En mere konsekvent udvikling af netværket: »Enterprise Europe Network«, så det bliver et egentligt europæiske informations- og samarbejdsnetværk.**

4.5 Over for den globale lavkonjunktur støtter EØSU navnlig de **styrkede finansielle mekanismer** gennem EIB og EIF for at lette adgangen til kortsigtet finansiering og støtte virksomheder i vanskeligheder, mens det stadig er til nytte. De nuværende aktiviteter, og dem, der foreslås i »Small Business Act«, bør i den forbindelse udvides betragteligt som følge af den aktuelle økonomiske situation. Det vil frem for alt være på sin plads at indstille marginale pilotprojekter og reelt arbejde for at nedbryde barriererne og styrke de lokale finansieringsnetværke (risikovillig kapital, «business angels», gensidig sikkerhedsstillelse) og at bidrage til oprettelsen af fonde beregnet på at støtte europæiske og grænseoverskridende projekter.

4.6 EØSU opfordrer desuden til, som nævnt i sin tidligere udtalelse 390/2008, at »Small Business Act« indleder nye initiativer, der efterkommer de ønsker, der er blevet fremført af organisationerne på mange konferencer samt af EØSU og Europa-Parlamentet:

- **Indarbejde SMV-dimensionen i alle fællesskabspolitikker**: EØSU har fremhævet, at det udover politiske taler alt for ofte er modellen for store virksomheder, der dominerer, når der udarbejdes lovgivning.
- **Fortsætte den administrative forenklingspolitik**, men samtidig sikre en fuldstændig koordinering med de berørte sektorielle interesseorganisationer. Kommissionen bør sørge for et tættere samarbejde med disse organisationer og EØSU

for at undgå, at denne forenkling får den modsatte virkning af den tilsigtede. EØSU tvivler stadig på, hvorvidt det er fornuftigt eller effektivt systematisk at fritage små virksomheder fra at følge visse regler. Udvalget foretrækker proportionalitetsprincippet i gennemførelsen af teksterne.

- **Støtte interesseorganisationernes ledsageforanstaltninger og rådgivningsvirksomhed**. EØSU tillægger god forvaltningsskik stor betydning, herunder navnlig spørgsmålet om høring og opfølgning. Udvalget beklager, at Kommissionen ikke tillægger formidlerorganisationerne større betydning, da de anses som værende afgørende for dialogen med millioner af virksomheder, deres ledere og lønmodtagere. EØSU bekræfter, at disse organisationer er af afgørende betydning for en vellykket fællesskabspolitik, og at de spiller en uvurderlig rolle med hensyn til at formidle information og støtte til virksomhederne, navnlig de helt små.
- **Iværksætte en udvidet, sammenhængende innovationspolitik** for at støtte ikke blot de virksomheder, der allerede er kendt for at være innovative, men også den løbende innovation, markedsføring, lav- og mellemteknologisk samt ikke-teknologisk innovation, især i de små virksomheder.
- **Udvide adgangen til fællesskabsprogrammerne** ved at forenkle de restriktive juridiske, finansielle og administrative regler, der skræmmer SMV'erne væk, og lette gruppeprojekter fra interesseorganisationerne. EØSU gentager sin anmodning over for Kommissionen om at indlede et samråd med de europæiske repræsentative erhvervsorganisationer for at lette adgangen til programmerne og præcisere nye betingelser for sammensætning af og deltagelse i programmerne på de respektive territoriale niveauer. Med hensyn til SMV'ernes mulighed for europæisk finansiering er det nødvendigt at forenkle adgangsprocedurerne mest muligt. I denne forbindelse kunne det første skridt være at koordinere de forskellige fællesskabsprogrammer (strukturfonde, programmet for konkurrenceevne og innovation, det syvende rammeprogram for forskning osv.), da de enkelte procedurer for hvert program på nuværende tidspunkt er forskellige. Flere SMV'er ville også nemmere kunne benytte sig af programmernes forskellige udviklingsinstrumenter, hvis rammedokumenterne blev skrevet på et mere enkelt sprog. Endelig har der vist sig et behov for en fælles indsats for at forenkle procedurerne mellem europæiske og nationale institutioner, idet de administrative krav fortsat udgør en stor byrde for de virksomheder, som ikke plejer at beskæftige sig med administrative emner.

4.7 I forbindelse med offentlige indkøb bør hver medlemsstat etablere en støttestruktur, der tilpasses de SMV'er, som ønsker at få adgang til offentlige indkøb, på både nationalt niveau og fællesskabsniveau. Denne støtteordning skal ruste SMV'er til at

udfærdige et tilbud og gøre dem bekendt med den specifikke sprogbrug, der anvendes i forbindelse med offentlige indkøb. (SMV'ernes problemer i forbindelse med offentlige indkøb skyldes også manglende forståelse af den anvendte terminologi).

5. EØSU's anbefaling nr. 3: Særlige forslag på EU-plan:

5.1 For at gøre »Small Business Act« effektiv anbefaler EØSU en synlig og ambitiøs politik, hvilket det skorter på i dag. EØSU anbefaler navnlig at:

- **Overdrage en kommissær det fulde ansvar** for gennemførelsen af den europæiske Small Business Act.
- **Reorganisere tjenestegrenene**, så de små og mellemstore virksomheder, på samme måde som med SMV Task Force, kan trække på en synlig og tilgængelig politisk partner, som kun arbejder for SMV'erne og forsvare deres interesser i de europæiske institutioner, navnlig i forbindelse med beslutningsprocesserne.
- **Etablere et udvalg for en Small Business Act, der skal fungere som forvaltningskomité** med medlemmer ikke alene fra medlemsstaterne, men også med repræsentanter fra de relevante europæiske organisationer, herunder arbejdsmarkedets parter. EØSU ønsker, at et sådant udvalg får udvidede beføjelser til at kontrollere gennemførelsen af en Small Business Act, til at følge op på handlingsplanen og til at koordinere de planer, som gennemføres af medlemsstaterne. EØSU opfordrer også til følgende ved gennemførelsen af en Small Business Act:
- **Hvert af Kommissionens generaldirektorater bør udpege en person med ansvar for SMV-anliggender**, som skal have til opgave at påse, at der i lovgivningsmæssige foranstaltninger og programmer, der forvaltes af det pågældende generaldirektorat, på behørig vis tages hensyn til SMV'ernes og mikrovirksomhedernes prioriteringer og forventninger.
- Den virksomhedskultur, som er afgørende for den konkrete anvendelse af princippet »tænk småt først«, forudsætter, at den gennemføres **både i samfundet og i institutionerne**, hvis princippet »regler skal respektere flertallet af dem, der kommer til at anvende dem« — dvs. SMV'erne — skal følges. Det kræver et indgående kendskab til SMV'ernes verden. Derfor bør Kommissionen opfordre medlemsstaterne til at følge sit eksempel med programmet »Enterprise Experience Program«, som giver europæiske tjenestemænd mulighed for at få indsigt i SMV'ernes verden. Et sådant initiativ bør være en inspiration for de forskellige medlemsstater og i særdeleshed for dem, som endnu ikke har truffet en lignende foranstaltning.

6. EØSU's anbefaling nr. 4: Specifikke aktioner på nationalt plan

6.1 For så vidt angår de nationale kompetenceområder anbefaler EØSU, at hver medlemsstat:

- **vedtager en lov på nationalt plan** for at gøre princippet om »tænk småt først« bindende,
- **udarbejder en national plan for en Small Business Act** i tæt samarbejde med de relevante økonomiske aktører og arbejdsmarkedets parter. Hvert år skal der, udover beretningen om de nationale reformprogrammer, aflægges en rapport, som opridser de nationale planers resultater. Der bør afholdes en årlig konference, hvor der fokuseres på bedste praksis og succeshistorier. Det tætte samarbejde mellem de relevante europæiske organisationer og EØSU gør det muligt at validere denne opgave,
- **støtter fælles tiltag** for at udvikle foranstaltninger inden for f.eks. virksomhedsoverdragelse (skattemæssige og juridiske spørgsmål), konkursret med henblik på at give virksomheder og iværksættere en »ny chance samt« udvikling af kvikskranke og anvendelsen af »Only once«-princippet for alle formaliteter,
- **indfører en national SMV-repræsentant**, der på den ene side skal have til opgave at styre gennemførelsen af Small Business Act i medlemsstaten og på den anden side skal sørge for, at de nationale bestemmelser om gennemførelsen af EU-lovgivning overholder de grundlæggende principper i »tænk småt først«.

6.2 For de aktionsområder, der hører under den nationale kompetence, anbefaler EØSU, at medlemsstaterne oftere rådfører sig med hinanden og planlægger fælles foranstaltninger, evt. gennem et styrket samarbejde, for i fællesskab at udvikle tiltag inden for f.eks. virksomhedsoverdragelse (skattemæssige og juridiske spørgsmål), konkursret med henblik på at give virksomheder og iværksættere en ny chance.

6.3 EØSU insisterer på udvikling og interoperabilitet for kvikskranke i hele EU såvel på nationalt som på grænseoverskridende niveau. Medlemsstaterne kunne opfordres til at udvikle interoperabiliteten og nedbryde de hindringer, der findes i deres nationale skranke i form af fysiske og virtuelle formaliteter. I denne forbindelse er der truffet foranstaltninger i henhold til servicedirektivet og forordningen til forbedring af princippet om gensidig anerkendelse. Generelt set bør etableringen af kvikskranke efterfølges af en kommunikationsstrategi, hvor SMV'erne ved opstart og derefter løbende oplyses om, at disse tjenester findes.

7. EØSU's anbefaling nr. 5: Sammenhæng, deltagelse og evaluering:

7.1 Over for de store internationale udfordringer, den aktuelle økonomiske situation og den planlagte revision af Lissabonprocessen mener EØSU, at Small Business Act bør:

- **Indeholde strukturerede initiativer til sikring af intellektuelle ejendomsrettigheder**, herunder et fællesskabspatent, en domstol med kompetence på EU-niveau på patentområdet og etablering af et europæisk observatorium for forfalskninger og piratkopier (efterlyst af EØSU første gang i 2001).
- **Fremme af en integreret tilgang i SMV-politikken**, som skal omfatte alle sektorielle politikker i EU samt på nationalt og regionalt plan.
- **Gøre det muligt at udvikle forvaltningen, partnerskabet og samarbejdet** mellem de offentlige myndigheder, lokal-samfundene, arbejdsmarkedets parter, de organisationer, der repræsenterer de forskellige kategorier af SMV'er på alle niveauer i EU.
- **Støtte udviklingen og konkurrenceevnen for alle virksomheder**, også de virksomheder, der handler på de lokale markeder. De positive tiltag i Small Business Act bør klart skelne mellem på den ene side virksomheder på det lokale marked, som udgør størstedelen af SMV'erne, og på den anden side de virksomheder, der har et stort udviklingspotentiale på det teknologiske område eller uden for deres egen region. Førstnævnte skal finde et gunstigt miljø til deres aktiviteter, mens den anden type virksomheder har brug for vækst og europæisering eller internationalisering; samtidig

skal man huske på, at mange lokale virksomheder kan have mulighed for at udvikle sig på udvidede markeder eller fungere i et samarbejde eller »klynger« for at nå den kritiske størrelse, der er nødvendig for succes i forbindelse med europæisering eller internationalisering.

7.2 EØSU mener, at Small Business Act's succes i meget høj grad afhænger af de repræsentative interesseorganisationers tiltag og ikke kun af de europæiske, nationale og lokale offentlige myndigheders politiske vilje til at engagere sig i SMV'erne, især de helt små virksomheder. EØSU anmoder de berørte myndigheder om at iværksætte de nødvendige foranstaltninger og støtteordninger til fremme af deres tiltag og samtidig sørge for at blive inddraget i overvejelserne om processen efter Lissabon.

7.3 EØSU gentager sin udtrykkelige anmodning om en årlig evaluering af gennemførelsen af Small Business Act, både med hensyn til handlingsprogrammet og anvendelsen af »Tænk småt først«-princippet samt alle SMV-politikker såvel på EU- som på nationalt plan, og at der en gang årligt bliver gjort status over de fremskridt, der er gjort, bl.a. i samråd med interesseorganisationerne. En sådan rapport skal udarbejdes særskilt i forbindelse med gennemførelsen af Lissabonstrategien, medføre henstillinger fra Kommissionen til medlemsstaterne og regionerne, give mulighed for tilpasning eller revision af Small Business Act og fremlægges for Europa-Parlamentet, Regionsudvalget og EØSU.

Bruxelles, den 14. januar 2009

Formand for
Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg
Mario SEPI

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs Udtalelse om Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2006/116/EF om beskyttelsestiden for ophavsret og visse beslægtede rettigheder

KOM(2008) 464 endelig — 2008/0157 (COD)

(2009/C 182/07)

Ordfører: **Panagiotis GKOFAS**

Rådet besluttede den 4. september 2008 under henvisning til EF-traktatens artikel 47, stk. 2, samt artikel 55 og 95 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2006/116/EF om beskyttelsestiden for ophavsret og visse beslægtede rettigheder«

KOM(2008) 464 endelig — 2008/0157 (COD).

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug, som udpegede Panagiotis GKOFAS til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 6. januar 2009.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 450. plenarforsamling den 14.-15. januar 2009, mødet den 14. januar, følgende udtalelse med 115 stemmer for, 3 imod og 15 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 EØSU beder om, at der i forbindelse med musikkompositioner indføres en ensartet ordning mellem medlemsstaterne om beskyttelse og harmonisering, der dækker bidrag fra forskellige skabende kunstnere, således at man undgår problemer med den grænseoverskridende distribution af royalties.

1.2 Udvalget appellerer i øvrigt om, at et værk bestående af en komposition med tekst betragtes som et enkeltværk, som dækkes af en beskyttelsesperiode på 70 år efter den sidste af ophavsmændenes død.

1.3 Medlemsstaterne tillader ofte kollektive rettighedshaverorganisationer, som der findes en lang række af og som adskiller sig fra hinanden alt efter ophavsrettighedernes genstand, således at brugerne er underkastet og skal betale til flere af disse, selv i forbindelse med et værk, som de har erhvervet som et komplet, uafhængigt og enestående værk, der er indspillet på et fonogram. Det er nødvendigt udtrykkeligt at forudse og angive, at værket, som er indspillet, således udgør et enkelt produkt, som er komplet og udelt, og at det behandles som sådan.

1.4 Med henblik på opkrævningen af rettighedshavernes royalties og af hensyn til disses beskyttelse bør der oprettes en enkelt instans til forvaltning af ophavsrettigheder, som ligeledes alene har ansvaret for at opkræve beløbene og for senere i påkommende tilfælde at holde disse beløb til rådighed for de øvrige instanser, der repræsenterer rettighedshaverne, hvad enten de allerede eksisterer eller oprettes senere, således at brugeren kan forhandle og indgå kontrakt med en enkelt part og ikke flere.

1.5 Udvalget foreslår, at beskyttelsestiden for indspillede optagelser af fremførelser udvides fra 50 til 85 år. For at styrke beskyttelsesindsatsen i forbindelse med anonyme udøvende kunstnere,

der i væsentligt omfang afstår udnyttelsesrettighederne til deres fonogrammer til gengæld for et »rimeligt vederlag« eller et fast beløb, bør der indføres en lovgivning ifølge hvilken pladeproducenterne hensætter mindst 20 % af de supplerende indtægter fra salget af disse fonogrammer i en reserve, som de kan beslutte at udnytte under den forlængede beskyttelsesperiode.

1.6 Udvalget foreslår, at der indføres en forpligtelse til at oprette et agentur for de udøvende kunstnere, navnlig »de mindre kendte«, idet de »store navne« altid er i stand til at forhandle med producenterne om den procentdel, de skal have af salget af fonogrammer.

1.7 Udvalget er af den opfattelse, at der skal indgås en skriftlig aftale mellem de udøvende kunstnere og de kollektive rettighedshaverorganisationer, der repræsenterer dem, for at sikre, at forvaltningen og inddrivelsen af rettighederne sker på lovlig vis. I mangel af en sådan aftale indgået med hver enkelt rettighedshaver, underskrevet af begge parter og behørigt dateret, vil disse organisationer ikke have beføjelse til at opkræve et beløb, uanset på hvilken måde det sker, på vegne af den rettighedshaver, som de ikke har nogen aftale med.

1.8 For at sikre en korrekt distribution af royalties skal disse organisationer drives uden lukrativt formål, og der skal være total gennemsigtighed i kvitteringer for opkrævning og udbetaling af vederlagene.

1.9 Udvalget frygter dog, at disse afgifter hidrørende fra sekundære indtægtskilder i for høj grad kan være for belastende for de personer, der skal betale disse beløb. Mere konkret bør det på EU-plan afklares og omsættes i hver medlemsstats lovgivning, hvad der menes med begrebet udsendelse til offentligheden via radio eller tv, som man absolut kan fortolke som den rimelige gengivelse og gendudsendelse via private kanaler af forudbetalte offentlige fremførelser.

1.10 Udvalget mener, at vederlaget skal være rimeligt for begge parter, dvs. både for dem, der skal modtage og betale vederlagene. Den uklarhed, der hersker vedrørende det vederlag, der er rimeligt i forbindelse med de udøvende kunstneres overførsel af udlejningsrettigheder, bør elimineres. Det er uacceptabelt, at der ikke findes nogen samlet EU-lovgivning på dette punkt og at det overlades til hver stats lovgivende myndigheds skøn, som overdrager denne kompetence til selskaber, der er ansvarlige for opkrævning, og som ofte fastsætter tariffer, det ikke er muligt at kontrollere, og som ofte er urimelige.

1.11 Udvalget mener, at det bør præciseres klart og tydeligt, at »offentlig anvendelse« betyder anvendelse, under hvilken brugeren udnytter et værk med lukrativt formål, og som led i en erhvervsaktivitet, der kræver eller berettiger den pågældende anvendelse (af en lydoptagelse, billedoptagelse, eller en billed- og lydoptagelse af et værk).

1.12 Man kunne forestille sig mere specifikt at nævne, om værket er reproduceret eller udsendt via et udstyr eller via direkte kommunikation, via optiske diske eller magnetiske bølger (modtagere), hvor ansvaret for offentlig spredning (og udvælgelse) påhviler formidleren og ikke brugeren, og begrebet offentlig opførelse ikke er holdbart, i og med at det ikke er brugeren, der udnytter værket.

1.13 Dette at benytte medier kan ikke udgøre en første offentlig fremførelse, når retransmissionen sker på steder som restauranter, cafeer, busser, taxaer osv. Dette skal derfor være fritaget fra forpligtelsen til at betale royalties til de udøvende kunstneres ophavsrettigheder. De royalties, der vedrører fonogrammer, er allerede betalt tidligere af de personer, der har retten til at formidle dem til offentligheden via tråd eller æteren. Dette at lytte til fonogrammer i radioen bør opfattes som borgerens private brug i hjemmet, på arbejdet, i en bus eller på en restaurant, for så vidt som han ikke samtidig kan befinde sig på to steder, og afgiften er blevet betalt til rette vedkommende af de radiostationer, som udgør de egentlige brugere.

1.14 Man bør også fritage de erhvervssektorer, i hvis aktivitet musikken eller billederne ikke har nogen betydning for produktionsprocessen. Angående de sektorer, hvor spredningen af musik eller billeder kun spiller en sekundær rolle i udøvelsen af erhvervsaktiviteten, bør de kun skulle betale et bestemt minimum, der naturligvis er aftalt ved forhandlinger mellem de kollektive rettighedshaverorganisationer og den ene instans, der forvalter ophavsrettighederne.

1.15 Udvalget mener, at det for at sikre, at de kollektive rettighedshaverorganisationer viderebetaler vederlagene til de udøvende kunstnere er nødvendigt at oprette et agentur, der i tilfælde af vanskeligheder, kan optræde som garantifond. Det drejer sig om at indføje en obligatorisk »use it or loose it«-klausul i pladekontrakter, der indgås mellem udøvende kunstnere og producenter samt følge »tavlen visket ren«-princippet i forbindelse med kontrakter i den forlængede periode efter de første 50 år.

1.16 Udvalget er dog meget betænkeligt ved, at EU-lovgivningen, der ud fra en samlet betragtning har som mål at beskytte ophavsrettigheder og lignende rettigheder, glemmer at tage højde for slutbrugernes og forbrugernes rettigheder. For selv om det anføres, at kreative, kunstneriske og erhvervs-mæssige aktioner i vidt omfang udgør liberale erhvervsaktiviteter og som

sådan bør lattes og beskyttes, så følges denne tilgang ikke på forbrugerniveau. Derfor bør man mindske de forskelle, der findes i medlemsstaternes nationale lovgivninger, og indføre administrative bøder i stedet for de strafferetlige foranstaltninger, som visse medlemsstater opererer med for overtrædelsen bestående i manglende betaling af royalties.

1.17 Udvalget tilslutter sig ændringen af artikel 3, stk. 1, hvis der indføres en beskyttelsesperiode på 85 år. Hvad angår anden og tredje sætning i artikel 3, stk. 2, foreslår det ligeledes en periode på 85 år. Det tilslutter sig ligeledes, at stk. 5, der berører direktivets tilbagevirkende kraft, indsættes i artikel 10.

1.18 Udvalget beder Kommissionen om at tage højde for disse bemærkninger og forslag, således at man forbedrer den eksisterende retspraksis og medlemsstaterne følger direktiverne og træffer de nødvendige lovgivningsmæssige foranstaltninger for at inkorporere dem i deres interne retsorden.

2. Indledning

2.1 Den nuværende ordning, der forudsætter en beskyttelsesperiode på 50 år, hidrører fra Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2006/116/EF om beskyttelsestiden for ophavsrettigheder generelt og for udøvende kunstneres beslægtede rettigheder.

2.2 Som det fremgår af begrundelsen for forslaget, skader denne situation de kendte kunstnere, men især også dem, der har afstået deres enerettigheder til producenter af fonogrammer til gengæld for udbetaling af et fast beløb. Naturligvis vil de betalinger, der sker til dem som eneste og rimelige vederlag for radio- eller tv-spredning af deres fonogrammer, også ophøre.

3. Generelle bemærkninger

3.1 Formålet med udtalelsen er at ændre visse eksisterende artikler i direktiv 2006/116 om beskyttelsesperioden for fremførelser og fonogrammer samt at sætte spot på nogle ekstraforanstaltninger og at rejse nogle spørgsmål, som kan sikre en mere effektiv opfyldelse af udtalelsens formål ved at nedtone sociale modsætninger mellem producenter, kendte kunstnere og studiemusikere.

3.2 Beskyttelsen af de udøvende kunstneres ophavsret og beslægtede rettigheder, især hvad angår fonogrammer, ligger EØSU stærkt på sinde. Udvalget foreslår derfor at opfylde disses krav i form af et minimumsbidrag til disse under forlængelsen af beskyttelsesperioden.

4. Særlige bemærkninger

4.1 Kommissionen ønsker først og fremmest at forlænge beskyttelsesperioden for udøvende kunstneres ophavsret.

4.2 EØSU er overbevist om, at det er nødvendigt med en harmonisering mellem medlemsstaterne for at undgå problemer med den grænseoverskridende distribution af royalties fra forskellige medlemsstater.

4.3 Udvalget er ligeledes overbevist om, at en komposition med tekst skal betragtes som et enkeltværk, hvis beskyttelsesperiode ophører 70 år efter den sidste af ophavsmændenes død, eftersom størst mulig beskyttelse af kunstnernes ophavsret er at foretrække frem for en afkorting af beskyttelsesperioden, hvilket ville skabe mange problemer.

4.4 På denne baggrund foreslår EØSU, at beskyttelsesperioden for optagelser af fremførelser forlænges fra 50 til 85 år.

4.5 For at styrke beskyttelsesindsatsen for de anonyme udøvende kunstnere, der som regel afstår udnyttelsesrettighederne til deres fonogrammer for et rimeligt vederlag eller et fast beløb, må der indføres en lovgivning, som forpligter pladeproducenterne til at hensætte mindst 20 % af de supplerende indtægter fra salget af disse fonogrammer, som de kan beslutte at udnytte under den forlængede beskyttelsesperiode.

4.6 For at realisere disse mål mener EØSU, at der skal oprettes et agentur til fordel for de udøvende kunstnere, ikke mindst for de mindre kendte udøvende kunstnere.

4.7 Forvaltning og inddrivelse af vederlag bør ske via de kollektive rettighedshaverorganisationer, der bør administrere de såkaldte sekundære vederlagskrav. Man bør dog indføres nogle sikkerhedsventiler, hvad angår disse organers funktion og sammensætning.

4.8 Efter EØSU's opfattelse bør der principielt indgås en skriftlig aftale mellem de udøvende kunstnere og de kollektive rettighedshaverorganisationer, der repræsenterer dem, for at sikre, at forvaltningen og inddrivelsen af royalties sker på lovlig vis.

4.9 Disse organisationer skal drives uden lukrativt formål, og der skal være total gennemsigtighed i kvitteringerne for opkrævning og udbetaling af vederlagene. EØSU mener kun, at der skal være to slags organisationer (der oprettes i overensstemmelse med de enkelte medlemsstaters regler og love): én til at repræsentere de skabende kunstnere og én til at repræsentere udøvende kunstnere. Udvalget er overbevist om, at det kun vil skabe forvirring og helt sikkert vanskeliggøre kontrol og gennemsigtighedsbestrebelse, hvis der er flere slags (der repræsenterer flere forskellige grupper).

4.10 Udøvende kunstnere modtager dog også anden form for vederlag. Rettighedshaverorganisationerne er først og fremmest blevet oprettet med henblik på at administrere de såkaldte sekundære vederlagskrav. Der findes tre hovedtyper: 1) et »rimeligt vederlag« for udsendelse via radio og fjernsyn og offentlig fremførelse, 2) afgifter for privat kopiering og 3) et »rimeligt vederlag« for overdragelse af kunstnerens udlejningsrettigheder. Disse indtægter vil naturligvis øges, hvis beskyttelsesperioden forlænges fra 50 til 85 år.

4.11 Udvalget er dog bekymret for, at disse afgifter fra sekundære indtægtskilder skal blive en alt for stor byrde for de personer, der skal betale dem — et spørgsmål, der i øvrigt er fuldstændig uafhængigt af spørgsmålet om forlængelse af beskyttelsesperioden. Mere konkret må det på EU-plan afklares og omsættes i hver

medlemsstats lovgivning, hvad der menes med begrebet udsendelse til offentligheden via radio eller tv, som man absolut kan fortolke som den rimelige gengivelse eller gendudsendelse via private kanaler af forudbetalte offentlige fremførelser.

4.12 Efter EØSU's opfattelse tilskynder betalingen af et rimeligt vederlag for transmission af allerede beskyttet fremførelse, specielt hvis denne udsendelse ikke sker med økonomisk fortjeneste for øje, til »musikpirateri«.

4.13 EØSU er desuden utryk ved den måde, som midlerne fra kunstnernes øvrige to indtægtskilder administreres på. Dette er det vigtigste spørgsmål for alle, der skal betale royalties. Uden forudgående indgåelse af en kontrakt mellem den person, der har ret til supplerende indtægter, og den person, der optræder på rettighedshaverens vegne i rettighedshaverorganisationen, hvordan sikrer man så, at de, der skal betale det ekstra beløb, rent faktisk gør det.

4.14 Også uklarheden med hensyn til, hvad der skal forstås ved et »rimeligt vederlag« for overdragelse af kunstnerens udlejningsrettigheder, bør elimineres. EØSU er overbevist om, at vederlaget skal opfattes som rimeligt af begge parter (dvs. både rettighedshavere og indbetalere). Endvidere skal et rimeligt vederlag fastsættes proportionelt ca. hvert femte år ved kollektive forhandlinger mellem de to parter.

4.15 Udvalget finder, at man med en sådan fremgangsmåde og gennem regulering af afgifterne for kopier til privat brug, især for folk i underholdningsbranchen, der anvender kopier til andre formål end strengt private, vil kunne sikre en stabil strøm af indtægter fra sekundære vederlagskilder i løbet af hele den forlængede beskyttelsesperiode, bekæmpe musikpirateri og øge det lovlige salg af fonogrammer over internettet.

4.16 Udvalget er desuden af den opfattelse, at det for at sikre, at rettighedshaverorganisationerne viderebetaler vederlagene til de udøvende kunstnere, er nødvendigt at oprette et agentur, der i tilfælde af økonomiske vanskeligheder, kan optræde som garantifond.

4.17 Efter udvalgets opfattelse er der for at opfylde formålet med denne udtalelse behov for nogle ledsageforanstaltninger. Det drejer sig konkret om indførelse af »use it or lose it«-klausuler i pladekontrakter, der indgås mellem udøvende kunstnere og producenter, og følge »tavlen visket ren«-princippet for kontrakter i den forlængede periode efter de første 50 år. Rettighederne til fonogrammet og rettighederne til optagelse af en fremførelse på et fonogram fortages, såfremt der forløber ét år efter forlængelsen af beskyttelsesperioden.

4.18 For EØSU har det høj prioritet at beskytte de udøvende kunstnere mod, at deres fremførelser bliver fanget i fonogrammer, som producenter i økonomiske vanskeligheder ikke udsender til publikum. Udvalget mener derfor, at der bør træffes yderligere foranstaltninger i form af administrative tiltag, bøder eller sanktioner, der kan forhindre, at producenterne smider de udøvende kunstners arbejde i papirkurven.

4.19 EØSU mener også, at der i betragtning af den store folke-musiktradition i medlemsstaterne bør indføres en særlig ordning for denne type og andre lignende sange, som har status af »forældreløse værker«, så de kan blive offentlig ejendom.

4.20 EØSU er enig i henvisningen i artikel 10 til lovgivningens tilbagevirkende kraft med hensyn til alle gældende kontrakter.

4.21 EØSU er enig i artikel 10, stk. 3 og 6.

4.22 EØSU er enig i retten til et supplerende årligt vederlag i den forlængede beskyttelsesperiode i de udøvende kunstners overdragelseskontrakter.

4.23 EØSU støtter, at 20 % af de indtægter, som producenterne indkasserer i løbet af det år, der går for ud for året, hvor det pågældende vederlag udbetales, er en tilfredsstillende procentsats for det supplerende vederlag.

4.24 EØSU kan ikke støtte forslaget om, at medlemsstaterne kan fastsætte regler for, hvordan rettighedshaverorganisationerne skal opkræve det årlige supplerende vederlag.

4.25 EØSU finder det absolut nødvendigt, at der indgås en skriftlig kontrakt mellem hver af de udøvende kunstnere og repræsentanter for rettighedshaverorganisationen. Denne kontrakt skal nødvendigvis gå forud for repræsentanternes indkasseret af royalties i rettighedshaverens navn. Organisationerne bør hvert år aflægge regnskab til et uafhængigt organ sammensat af repræsentanter for såvel udøvende kunstnere som producenter vedrørende forvaltningen af indtægterne fra de supplerende vederlag for den forlængede beskyttelsesperiode.

4.26 EØSU støtter overgangsbestemmelsen i artikel 10. Udvalget støtter ligeledes bestemmelsen om den udøvende kunstners udnyttelse af fonogrammet.

4.27 Eftersom EØSU anser det for nødvendigt med en fælles regulering for, hvilke producenter der kan undtages fra forpligtelsen til at afsætte 20 %, dvs. dem, hvis årlige indtægter ikke overstiger den nedre grænse på 2 mio. euro. Der skal selvfølgelig foretages en årlig kontrol af producenterne med henblik på at afgøre, hvilke producenter der falder ind under denne kategori.

4.28 Udvalget er nervøs for, at vedtagelsen af dette direktiv — især hvad angår forvaltningen og udbetalingen af de 20 % af de supplerende indtægter — uden forudgående vedtagelse af fælles lovbestemmelser vedrørende fordeling af midlerne, kontrol med fordelingen, afregning for udbetalingen, økonomiske vanskeligheder for organisationerne, rettighedshavernes død og rettighedshavernes afkald på vederlag, kontrakter mellem rettighedshavere og rettighedshaverorganisationer, kontrol med sidstnævnte og en lang række andre juridiske emner vil skabe mange problemer i forbindelse med gennemførelsen, uden at det fører til en løsning på problemerne med at udligne forskelle i behandlingen af henholdsvis kendte og ukendte udøvende kunstnere.

4.29 Løsningen på dette problem ligger ikke bare i at forlænge beskyttelsesperioden, men i intelligente »use it or loose it«-kontrakter. EØSU er overbevist om, at det er nødvendigt, at man, samtidig med at ændringen af direktivet vedtages, også vedtager lovbestemmelser, som kan medvirke til at forhindre, at fremførelser bindes i 50 år. Det er absolut nødvendigt med supplerende regulering, især hvad angår betaling af royalties til rettighedshavere, inden ændringen omsættes i national lovgivning i medlemsstaterne.

4.30 EØSU er overbevist om, at der er brug for at give en fyldestgørende definition af begrebet »offentliggørelse af et fonogram« for at undgå generaliseringer eller divergerende fortolkninger. Et andet spørgsmål, som trænger sig på, er, hvordan man skal forholde sig, hvis et fonogram præsenteres for publikum samtidig af forskellige udøvende kunstnere, navnlig studiemusikere, der ikke har afstået deres rettigheder (transmission gennem medierne, sangprøver til konkurrencer eller spredning via internettet).

Bruxelles, den 14. januar 2009

Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg
Mario SEPI

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Rådets forordning om EF-rammebestemmelser for en europæisk forskningsinfrastruktur (ERI)

KOM(2008) 467 endelig — 2008/0148 (CNS)

(2009/C 182/08)

Ordfører: **Cveto STANTIČ**

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 5. september 2008 under henvisning til EF-traktatens artikel 172 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

Forslag til Rådets forordning om EF-rammebestemmelser for en europæisk forskningsinfrastruktur (ERI)

KOM(2008) 467 endelig — 2008/0148 (CNS).

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug, som udpegede Cveto STANTIČ til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 6. januar 2009.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 450. plenarforsamling den 14.-15. januar 2009, mødet den 15. januar, følgende udtalelse med 149 stemmer for, 1 imod og 5 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og henstillinger

1.1 Forskningsinfrastruktur af højeste kvalitet udgør en af de afgørende søjler i den yderligere udvikling af det europæiske forskningsrum.

1.2 Anlæg og drift af europæiske forskningsinfrastrukturer (ERI) af verdensklassestandard overstiger generelt de enkelte medlemsstaters kapacitet og udnyttelsespotentialer. En fælles strategi netop på dette område medfører derfor en særlig høj europæisk merværdi. Tiltrækningskraften ved sådanne infrastrukturer styrker netværkssamarbejdet i det europæiske forskningsrum og modvirker den fragmentering, der stadig findes.

1.3 EØSU støtter derfor den køreplan for udvikling af 44 nye, omfattende forskningsinfrastrukturer af paneuropæisk interesse gennem de næste 10 til 20 år, der er fremsat af Det Europæiske Strategiske Forum for Forskningsinfrastruktur (ESFRI).

1.4 Det er højt usandsynligt, at individuelle, nationale rammebestemmelser kan skabe et tilstrækkeligt lovgrundlag for udviklingen af en forskningsinfrastruktur af paneuropæisk interesse, som er i verdensklasse. EØSU støtter derfor fuldt ud forslaget til en forordning om EF-rammebestemmelser for en ERI, der kan strømline og fremskynde gennemførelsen af projekter, som foreslås af ESFRI.

1.5 Nye forskningsinfrastrukturer i verdensklasse kan i høj grad gøre det europæiske forskningsrum (ERA) mere attraktivt og standse »hjerneflugten« fra Europa. Hvis man udelukkende etablerer infrastruktur i stor målestok i udviklede lande, vil dette, i det mindste på kort sigt, tiltrække forskere fra hele Europa. Denne

potentielt negative følge for visse lande kan der på sigt kompenseres for ved, at ERI spredes over et passende geografisk område, og ved at adgangen til ERI gøres så fleksibel som mulig.

1.6 EØSU opfordrer medlemsstaterne til at følge op på ESFRI's og Kommissionens initiativ ved hurtigst muligt at udarbejde nationale køreplaner for udvikling og modernisering af forskningsinfrastruktur.

1.7 Udvalget støtter, at ERI'erne fritages for moms og punktafgifter, idet deres attraktivitet hermed øges, og de får en konkurrencefordel sammenlignet med lignende projekter andre steder i verden.

1.8 EØSU anbefaler, at Fællesskabet bidrager mere aktivt til medfinansieringen af ERI ved at øge budgetmidlerne i det 8. rammeprogram for forskning og udvikling. Den øgede medbestemmelse, der følger af et delvist ejerskab, kan Fællesskabet anvende til at sikre en bredere geografisk spredning af ERI og fri adgang for en så bred vifte af europæiske forskere som muligt.

1.9 Udvalget anbefaler, at EU's samhørighedspolitik og dets finansielle instrumenter, strukturfondene, i højere grad prioriterer udviklingen af ny forsknings- og innovationskapacitet. Det opfordrer ligeledes Kommissionen og medlemsstaterne til at videreudvikle politikker, som kan stimulere den private sektors investeringer i forskningsinfrastruktur.

1.10 EØSU ønsker at gøre opmærksom på omkostningerne ved at drive og vedligeholde ERI, efter at den oprindelige investering er gennemført. Disse omkostninger, som årligt kan beløbe sig til op mod 20 % af den oprindelige investering, udgør en potentiel trussel mod ideen om fri adgang for forskere fra lande, der ikke deltager i ERI'en. Det er derfor værd at lade anvendelsen af EU-midler til medfinansiering også af disse driftsomkostninger indgå i det 8. rammeprogram for F&U.

2. Indledning

2.1 Etableringen af et fælles europæisk forskningsrum (ERA) har været hovedformålet med alle EU's forsknings- og udviklingsforanstaltninger siden 2000 ⁽¹⁾. I den efterfølgende periode har medlemsstaterne iværksat utallige initiativer på området. Imidlertid er der stadig en række nationale og institutionelle hindringer for opfyldelsen af det endelige mål, som er indførelsen af den »femte frihedshedsgrad« i Europa, nemlig den fri bevægelighed for viden. Et af Europas største problemer inden for forskning og udvikling er områdets opsplitning, der forhindrer Europa i at udnytte sit forskningspotentiale fuldt ud.

2.2 Der er ingen tvivl om, at en førsteklasses forskningsinfrastruktur udgør en af de vigtigste søjler i den yderligere udvikling af det europæiske forskningsrum ⁽²⁾, idet en sådan:

- fremmer forskning af topkvalitet,
- gør det muligt at gennemføre grund- og anvendt forskning, der er konkurrencedygtig på verdensplan,
- tiltrækker de bedste forskere,
- stimulerer industriel innovation og fremmer overførslen af viden,
- bidrager til den europæiske integration
- skaber en større europæisk merværdi.

2.3 Et af kendetegnene ved europæisk forskningsinfrastruktur i stor målestok er, at de store investeringer og høje driftsomkostninger samt evnen til at udnytte kapaciteten fuldt ud ofte er mere end en enkelt medlemsstat kan håndtere. Dette betyder, at europæiske ekspertisecentre ofte er ude af stand til at nå op på en kritisk masse. Nogle må ligeledes kæmpe med manglende netværksrelationer og samarbejde. På trods af disse vanskeligheder er det tidligere lykkedes Europa at etablere en række vigtige paneuropæiske projekter i verdensklasse som CERN, ITER, EMBO, ESA, ESRF ⁽³⁾ og andre.

2.4 Det forslag til forordning KOM(2008)467 endelig, som er genstand for denne udtalelse, er et af fem initiativer, som Kommissionen har planlagt for 2008, og som har til formål at fremskynde etableringen af et europæisk forskningsrum (ERA) ⁽⁴⁾ væsentligt.

⁽¹⁾ I 2000 offentliggjorde Kommissionen sin første meddelelse på området, »Mod et europæisk forskningsrum«.

⁽²⁾ Rådet for konkurrenceevne (Det indre marked, industri og forskning) den 29-30. maj 2008.

⁽³⁾ CERN — Den europæiske organisation for kerneforskning, ITER — International termionuklear forsøgsreaktor, EMBO — Den Europæiske Molekylærbiologiske Organisation, ESA — Den Europæiske Rumorganisation, ESRF — Det Europæiske Synkrotronstrålingscenter.

⁽⁴⁾ De andre initiativer/politikker er: fælles programmering af forskningsindsatsen, et europæisk partnerskab for forskere, forvaltning af intellektuelle ejendomsrettigheder og åbning af det europæiske forskningsrum over for verden.

2.5 Dette initiativ bidrager til opfyldelsen af Lissabondagsordenens mål, idet det øger de offentlige og private investeringer i forskning, der stadig ligger et godt stykke under 3 %-målet for 2010 (det nuværende gennemsnit ligger på 1,7-1,8 % af BNP). Forslagene skaber grundlaget for den nødvendige konsolidering af de europæiske forskningsinfrastrukturer, som vil styrke ERA og forøge de europæiske virksomheders konkurrenceevne.

3. Baggrund

3.1 I et forsøg på at effektivisere håndteringen af de mange udfordringer, som var forbundet med forskningsinfrastruktur, etablerede Det Europæiske Råd allerede i 2002 Det Europæiske Strategiske Forum for Forskningsinfrastruktur (ESFRI) ⁽⁵⁾, som fik mandat til at udarbejde en køreplan for udvikling og etablering af den næste generation af omfattende infrastruktur af fælles europæisk interesse.

3.2 I samarbejde med Kommissionen og efter en omfattende høringsproces (med 1 000 eksperter på højt niveau) udpegede ESFRI 35 paneuropæiske projekter ⁽⁶⁾, der ville opfylde behovet for omfattende europæiske forskningsinfrastrukturer i de kommende 10 til 20 år ⁽⁷⁾.

3.3 Køreplanen indeholder nye, vitale forskningsinfrastrukturer af forskellig størrelse og værdi, som dækker en bred vifte af forskningsområder, der spænder fra samfunds-, og naturvidenskaber til elektroniske systemer til arkivering af videnskabelige artikler og databaser ⁽⁸⁾. Den anslåede værdi af alle projekter er på over 20 mia. EUR.

3.4 I forbindelse med udpegningen af de faktorer, der kan lægge hindringer i vejen for etableringen af paneuropæiske forskningsinfrastrukturer i verdensklasse, fremhævede ESFRI, ud over finansielle og organisatoriske begrænsninger, også manglen på EF-rammebestemmelser eller europæiske strukturer, der ville gøre det muligt at etablere internationale partnerskaber på en enkel og effektiv måde. For nærværende må partnere, som ønsker at samarbejde om udviklingen af en fælles forskningsinfrastruktur, først blive enige om den nationale lovgivning ⁽⁹⁾ (eller en international aftale), som de ønsker at anvende, og dette kan skabe yderligere administrative problemer.

⁽⁵⁾ ESFRI — Det Europæiske Strategiske Forum for Forskningsinfrastruktur, <http://cordis.europa.eu/esfri/home.html>.

⁽⁶⁾ Europæisk køreplan for forskningsinfrastrukturer, rapport 2006, <http://cordis.europa.eu/esfri/roadmap.htm>. Køreplanen blev færdig i 2008 (der blev særligt tilføjet projekter omhandlende miljø, biologi og lægevidenskab), og der er nu tale om i alt 44 projekter.

⁽⁷⁾ Europæisk køreplan for forskningsinfrastrukturer, rapport 2006, <http://cordis.europa.eu/esfri/roadmap.htm>.

⁽⁸⁾ Infrastrukturprojekterne dækker 7 forskellige forskningsområder: samfundsvidenskab og humanistiske videnskaber, miljøvidenskab, energi, biovidenskab og medicin, materialelære, astronomi — astrofysik — nuklear og partikelfysik, IT- og databehandling.

⁽⁹⁾ F.eks.: det franske »société civile«, det tyske »GmbH«, det britiske »limited liability company (Ltd)« eller det nederlandske »stichting« (»fondation«).

3.5 ESFRI har derfor fremhævet behovet for at udvikle specifikke EF-rammebestemmelser for etablering af en europæisk forskningsinfrastruktur (herefter benævnt ERI), der involverer flere medlemsstater.

3.6 Definition af begrebet ERI: begrebet anvendes om materiale, installationer, kilder og tjenesteydelser, som forskere anvender til at drive forskning i verdensklasse. Dette inkluderer videnskabeligt udstyr, videnskabeligt kildemateriale (videnskabelige publikationer, arkiver, strukturerede videnskabelige data), infrastruktur baseret på informations- og kommunikationsteknologi samt andre unikke ressourcer, der spiller en afgørende rolle for at opnå forskningsresultater i topklasse. En sådan forskningsinfrastruktur kan placeres »ét sted« eller »flere steder« (i et organiseret netværk).

4. Kommissionens forslag

4.1 Efter at have konkluderet, at de nuværende retsinstrumenter, der er baseret på forskellige nationale lovgivninger, ikke kan opfylde de behov, der er forbundet med en ny paneuropæisk infrastruktur, og på initiativ fra medlemsstaterne, har Kommissionen udarbejdet et forslag til en forordning fra Rådet om EF-rammebestemmelser for en europæisk forskningsinfrastruktur baseret på EF-traktatens artikel 171.

4.2 Hovedformålet med lovforslaget er at sætte medlemsstater og tredjelande, der er involveret i EU's rammeprogram for forskning og udvikling, i stand til at etablere og drive forskningsfaciliteter af paneuropæisk interesse i fællesskab.

4.3 ERI er en juridisk person baseret på deltagerne (mindst tre medlemsstater skal deltage; tredjelande og mellemstatslige organisationer kan deltage) og nyder en fuld rets- og handleevne, der er erkendt i alle medlemsstater. Forordningen fastsætter den juridiske ramme for de krav og processer, der kræves for at etablere en ERI.

4.4 I forbindelse med momsdirektivet og direktiverne om punktafgifter og offentlige indkøb betragtes en ERI som en international organisation. Den er derfor fritaget for betaling af moms og punktafgifter, og dens indkøbsprocedurer er ikke omfattet af direktivet om offentlige indkøb ⁽¹⁰⁾.

4.5 ERI'en kan medfinansieres gennem samhørighedspolitikens finansielle instrumenter i overensstemmelse med Rådets forordning ⁽¹¹⁾ om generelle bestemmelser for Den Europæiske Fond for Regionaludvikling, Den Europæiske Socialfond og Samhørighedsfonden.

5. Generelle bemærkninger

5.1 EØSU mener, at det foreslåede nye juridiske instrument, der supplerer eksisterende retsinstrumenter, vil forenkle og fremme

beslutningsprocessen vedrørende nye infrastrukturer af paneuropæisk interesse, og dermed bidrage til at fremskynde etableringen af det europæiske forskningsrum og opfyldelsen af Lissabonstrategiens mål.

5.2 EØSU bifalder Kommissionens og medlemsstaternes klare og konsekvente opbakning til harmoniseringen af den igangværende udvikling af den europæiske forskningsinfrastruktur. Kun på den måde vil det være muligt at realisere ESFRI's forslag til køreplan.

5.3 Udvikling af en ny forskningsinfrastruktur af verdensklassestandard kan bidrage væsentligt til det europæiske forskningsrums generelle attraktivitet. En sådan spiller en afgørende rolle i indsatsen for at fastholde og motivere de 400 000 højt begavede unge forskere, som Europa har brug for med henblik på at opfylde 3 procents-målet for investeringer i forskning og udvikling. Derudover kan en førsteklasses forskningsinfrastruktur tiltrække talentfulde og højt kvalificerede forskere fra andre verdensdele.

5.4 På grund af de foreslåede infrastrukturprojekters ekstremt krævende karakter ⁽¹²⁾ er mindre eller mindre udviklede landes muligheder for at være vært for større forskningsinfrastrukturer, eller deltage i dem, realistisk set ret begrænsede. Det må forventes, at kommende større infrastruktur primært vil blive placeret i de mest udviklede lande, hvilket på kort sigt kan fremskynde »hjerneflugten« internt i EU. På langt sigt bør denne risiko aftage, idet 28 af de 44 projekter på ESFRI's liste er klassificeret som såkaldt delt infrastruktur, dvs. at der er tale om infrastruktur som involverer et europæisk netværk af en art, hvilket vil give mindre og mindre udviklede lande bedre muligheder for at deltage. Med henblik på at realisere en sådan deltagelse, opfordrer EØSU til, at en bred vifte af forskere får adgang til denne infrastruktur. Det er ligeledes vigtigt at sikre, at det videnskabelige, tekniske og administrative personale kan holde en så tæt kontakt som mulig i en infrastruktur, der er spredt over et større geografisk område.

5.5 Ca. 15 procent af forskerne i europæiske forskningsinstitutioner samarbejder med industrien om deres brug af forskningsinfrastruktur. Udviklingen af ny forskningsinfrastruktur kan derfor skabe ny efterspørgsel, utallige »spin-off«-følgevirkninger samt yderligere stimulere til overførsel af viden og teknologi til industrien. En sådan udvikling kan ligeledes fremskynde opfyldelsen af Barcelona-målet, som er at øge den private sektors investeringer i forskning og udvikling til 2 % af BNP.

5.6 Den europæiske økonomiske genopretningsplan, som Kommissionen præsenterede den 26. november 2008 til imødegåelse af de økonomiske følger af den finansielle krise, nævner specifikt forskning og udvikling. Blandt de langsigtede foranstaltninger i planen lægger Kommissionen særlig vægt på såkaldte »smarte« investeringer og opfordrer medlemsstaterne og den private sektor til at øge investeringerne i F&U, innovation og uddannelse. EØSU fremhæver de positive følgevirkninger af investeringer i forskningsinfrastruktur. Investeringernes potentielle handelsværdi på over 10 mia. EUR kan bidrage til at bevare arbejdspladser i de virksomheder, der gennemfører infrastrukturprojekterne. Overgangen til videnssamfundet vil ligeledes blive fremskyndet.

⁽¹⁰⁾ Rådets direktiv 2006/112/EU af 28.11.2006, art. 151(1)(b), Rådets direktiv 92/12/EF af 25.2.1992, art. 23(1) og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/18/EF af 31.3.2004, art. 15(c).

⁽¹¹⁾ Rådets forordning 1083/2006 af 11.7.2006.

⁽¹²⁾ Den budgetmæssige værdi af de enkelte ERI ligger mellem 500 mio. EUR og 1 mia. EUR i gennemsnit.

5.7 Den europæiske køreplan for forskningsinfrastruktur skaber et glimrende grundlag for udarbejdelsen af nationale køreplaner. Udvalget konstaterer, at visse medlemsstater ikke har taget disse initiativer seriøst nok. Det opfordrer dem derfor til at rette op på situationen så hurtigt som muligt og følge op på initiativer fra ESFRI og Kommissionen.

5.8 Størsteparten af den fremtidige finansiering af forskningsinfrastruktur vil fortsat komme fra kilder i medlemsstaterne. Derfor er det vigtigt at koordinere denne finansiering. Kun på den måde vil det være muligt at opnå en kritisk masse, sikre effektive investeringer og garantere en passende specialisering og videnskabelig ekspertise i infrastrukturene.

5.9 På trods af flere finansielle midler til forskningsinfrastruktur i det 7. rammeprogram og mulighederne under samhørighedspolitikken, er EU-budgettet på ingen måde stort nok til at sikre gennemførelsen af de ambitiøse planer. EØSU påpeger behovet for større synergi mellem det 7. rammeprogram og strukturfondene med hensyn til finansieringen af forskningsinfrastruktur. Udvalget opfordrer ligeledes Kommissionen og medlemsstaterne til at udvikle yderligere politiske instrumenter, der kan fremme den private sektors investeringer i forskningsinfrastruktur. Større opbakning fra Den Europæiske Investeringsbank (f.eks. i form af støtte fra finansieringsfaciliteten med risikodeling) og andre finansielle institutioner vil også være velkommen.

5.10 Udvalget anbefaler, at udvikling af ny forsknings- og innovationskapacitet prioriteres højere i EU's samhørighedspolitik og dets finansielle instrumenter, strukturfondene. Det opfordrer medlemsstaterne til i højere grad at bruge strukturfondsmidlerne til at modernisere og udvide deres forskningskapacitet. Særligt i de nye medlemsstater bliver EU-midler ofte ikke anvendt, fordi regeringerne ikke stiller med tilstrækkelig supplerende finansiering eller ikke prioriterer en forbedret forskningskapacitet højt nok, hvilket fører til, at mange videnskabsfolk forlader deres hjemland for at søge forskningsmuligheder. Det har derfor afgørende betydning at opnå fremskridt på dette område, hvis problemet med den interne »hjerneflugt« i Europa skal imødegås.

6. Særlige bemærkninger

6.1 Udvalget støtter den foreslåede momsfritagelse, idet dette i væsentligt omfang kan øge ERI'ernes attraktivitet. Det kan ligeledes give dem en konkurrencefordel i forhold til lignende projekter andre steder i verden. Vi støtter derfor ideen om at give ERI'erne så mange skattefritagelser som muligt (inden for reglerne om statsstøtte). Mange eksisterende forskningsinfrastrukturer,

som opfylder kriterierne for en »international organisation« ifølge de relevante direktiver nyder allerede godt af fritagelser for moms og punktafgifter. Den nuværende procedure involverer imidlertid langtrukne og komplicerede forhandlinger, som forsinker etableringen af infrastruktur og skaber en betydelig juridisk og finansiell usikkerhed. En automatisk undtagelse for ERI, som det foreslås i forordningen, vil fjerne væsentlige barrierer for udvikling og drift af forskningsinfrastrukturer i Europa.

6.2 EØSU anbefaler, at det seriøst overvejes at give Fællesskabet mulighed for at deltage mere aktivt i finansieringen af ERI. Gennem den medbestemmelsesret, der følger af målrettede tilskud, kan man garantere en mere afbalanceret geografisk fordeling af ERI samt bedre adgang for de lande, som ikke er direkte medlemmer. Hvis en sådan politik skal iværksættes, vil det imidlertid være nødvendigt at afsætte yderligere budgetmidler til formålet under det 8. rammeprogram for forskning og udvikling.

Udvalget kan ikke se nogen grund til, at EU ikke bør vælge samme strategi for forskningsinfrastruktur, som gælder for medfinansiering af andre europæiske infrastrukturnetværk (f.eks. veje, jernbaner, elkabler, gasledninger mm.).

6.3 EØSU ønsker at gøre opmærksom på det problem, der vedrører drifts- og vedligeholdelsesomkostninger, efter at den oprindelige investering er gennemført. Ifølge visse vurderinger kan disse beløbe sig til op mod 20 % af den oprindelige investering årligt. Disse omkostninger overses ofte i investeringsanalyser og kan udgøre en væsentlig hindring for forskningsinfrastrukturernes strømlinede drift på langt sigt. Udvalget anbefaler derfor at lade medfinansiering af forskningsinfrastrukturernes driftsomkostninger ved hjælp af EU-midler indgå i det 8. rammeprogram for F&U.

6.3.1 Med hensyn til driftsomkostninger anbefaler EØSU, at opkrævningen af rimelige brugerafgifter for brugen af fælles infrastruktur bør betragtes som en »begrænset økonomisk aktivitet« (art. 2).

6.4 EØSU fremhæver betydningen af fri adgang til alle ERI for så bred en kreds af europæiske forskere og videnskabsfolk som muligt. Det vil ikke være rigtigt, hvis adgangen i praksis kun omfatter de lande, som deltager i en ERI, eller som er i stand til at betale. Forslaget om delt ejerskab for EU i punkt 6.2 vil også fremme princippet om fri adgang og dermed bidrage til en bedre integration i det europæiske forskningsrum.

6.5 I forbindelse med udvikling og drift af infrastruktur i verdensklasse er det ligeledes vigtigt at tage hensyn til beskyttelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder. Potentielle problemer bør løses ansvarligt og rettidigt.

Bruxelles, den 15. januar 2009

Mario SEPI

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs Udtalelse om Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om pesticidudbringningsudstyr og om ændring af direktiv 2006/42/EF af 17. maj 2006 om maskiner

KOM(2008) 535 endelig — 2008/0172 (COD)

(2009/C 182/09)

Ordfører uden studiegruppe: **Ludvík JÍROVEC**

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 24. september 2008 under henvisning til EF-traktatens artikel 95 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om pesticidudbringningsudstyr og om ændring af direktiv 2006/42/EF af 17. maj 2006 om maskiner

KOM(2008) 535 endelig — 2008/0172 (COD).

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug, som udpegede Ludvík JÍROVEC til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 6. januar 2009.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 450. plenarforsamling den 14.-15. januar 2009, mødet den 14. januar, følgende udtalelse med 192 stemmer for og 3 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og henstillinger

1.1 EØSU erklærer sig helt enig i det forslag, Kommissionen har fremlagt.

1.2 Udvalget er glad for de foreslåede ændringer, som medfører bedre beskyttelse af sundhed og sikkerhed og en mere miljøvenlig anvendelse af pesticidudbringningsudstyr i hele EU og Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde (EØS).

1.3 De forbehold, EØSU giver udtryk for, drejer sig om utilstrækkeligt belyste aspekter vedrørende forslagens konsekvenser for beskæftigelsen i de medlemsstater, som endnu ikke har gennemført direktivets krav og bestemmelser i deres nationale lovgivning.

2. Indledning

2.1 I afgørelsen om fastlæggelse af Fællesskabets sjette miljøhandlingsprogram fastslår Europa-Parlamentet og Rådet, at pesticidernes indvirkning på menneskers sundhed og på miljøet skal mindskes yderligere.

2.2 Siden da har Kommissionen vedtaget en temastrategi for bæredygtig anvendelse af pesticider (herefter benævnt temastrategien) og foreslået et direktiv fra Europa-Parlamentet og Rådet om en ramme for Fællesskabets indsats til behandling af de vigtigste lovgivningsaspekter af direktivets gennemførelse (herefter benævnt rammedirektivet). Temastrategien har fem hovedmålsætninger:

- at minimere risici for sundhed og miljø i forbindelse med pesticidanvendelse
- at forbedre kontrollen med anvendelsen og distributionen af pesticider

— at erstatte de farligste stoffer med mere sikre alternativer

— at tilskynde til begrænset pesticidanvendelse eller pesticidfri dyrkning

— at oprette et gennemskueligt system for rapportering og overvågning af fremskridtene.

2.3 Det foreslåede rammedirektiv indfører bestemmelser, hvorefter medlemsstaterne skal etablere et system for regelmæssig vedligeholdelse og inspektion af udstyr, som er i brug — i overensstemmelse med temastrategiens første målsætning.

3. Generel baggrund

3.1 Formålet med forslaget er at sikre, at nye pesticidudbringningsmaskiner ikke belaster miljøet unødigt. Forslaget indeholder yderligere vigtige miljøbeskyttelseskrav, som nye pesticidudbringningsmaskiner skal opfylde, før de kan bringes i omsætning og/eller tages i brug i Fællesskabet.

3.2 Harmonisering af kravene er en forudsætning for opnåelse af et højt beskyttelsesniveau, samtidig med at disse produkters frie bevægelighed i Fællesskabet sikres.

3.3 Dette direktiv ophæver direktiv 98/37/EF og skal anvendes fra den 29. december 2009.

3.4 Forslaget er i fuld overensstemmelse med målene i det sjette miljøhandlingsprogram, EU's strategi for bæredygtig udvikling, Lissabonstrategien og temastrategien for bæredygtig anvendelse af pesticider.

3.5 Forslaget er endvidere i tråd med den interinstitutionelle aftale om bedre lovgivning.

3.6 Forslaget fremsættes i forlængelse af Kommissionen meddelelse fra juli 2002, »Mod en tematisk strategi for bæredygtig anvendelse af pesticider«, som blev godt modtaget af Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg.

3.7 Forslaget bygger på resultaterne af den konsekvensanalyse, der blev foretaget i forbindelse med den afsluttende høring. De bekræfter, at det er nødvendigt at fastlægge bestemmelser om miljøbeskyttelse for nyt pesticidudbringningsudstyr, som skal være opfyldt, inden udstyret bringes i omsætning og/eller tages i brug.

3.8 Direktivets konsekvensanalyse omhandler kontrol og certificering, som defineres mere præcist, og konkluderer, at indførelse af et obligatorisk certificeringssystem for nyt pesticidudbringningsudstyr på fællesskabsplan er den eneste mulighed for at sikre opfyldelse af målsætningerne i temastrategien.

3.9 Et eksternt rådgivningsfirma (BiPRO) har analyseret de mulige virkninger af et sådant krav og forventer, at en EU-dækkende harmonisering vil højne de nye maskiners miljømæssige standard. Omkostningsstigningen vil være variabel, eftersom nogle fabrikker allerede opfylder forskrifter og certificeringsordninger. Harmoniseringen af miljøbeskyttelseskravene indebærer den fordel, at der sikres fair konkurrencevilkår i det indre marked.

4. Retlige aspekter

4.1 Forslaget indfører nye miljøbeskyttelseskrav. Disse yderligere væsentlige krav er obligatoriske bestemmelser, som skal sikre, at produkterne ikke belaster miljøet unødigt.

4.2 Retsgrundlaget for dette forslag er EF-traktatens artikel 95, der indeholder principperne for oprettelsen af det indre marked. Dette direktiv sikrer fri bevægelighed for det udstyr, der falder ind under dets anvendelsesområde.

4.3 Subsidiaritetsprincippet finder anvendelse, da forslaget ikke hører ind under Fællesskabets enekompetence.

4.4 Nogle medlemsstater har allerede indført obligatoriske miljøbeskyttelseskrav og procedurer for overensstemmelsesvurdering for pesticidudbringningsudstyr. Andre har bebudet lovgivningsinitiativer på dette område. Hvis man overlod fastlæggelsen af krav til frivillige certificeringsordninger, ville man konstatere et øget omfang af uensartede nationale bestemmelser og procedurer. Det kunne påføre industrien unødige omkostninger og lægge hindringer i vejen for den frie bevægelighed for varer i Fællesskabet.

4.5 Den eneste måde, hvorpå det ønskede miljøbeskyttelsesmål kan nås, er at harmonisere miljøbeskyttelseskravene og procedurerne for overensstemmelsesvurdering, således at der sikres et ensartet beskyttelsesniveau i hele Fællesskabet, fair konkurrencevilkår for fabrikkerne og fri bevægelighed for varer i det indre marked.

4.6 Forslaget er derfor i overensstemmelse med subsidiaritetsprincippet.

4.7 Forslaget går ikke ud over, hvad der er nødvendigt for at nå målet, og er derfor i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet, jf. traktatens artikel 5.

4.8 For fabrikkerne af pesticidudbringningsmaskiner indebærer direktivet, at den administrative byrde bringes ned på et minimum.

4.9 Forslaget er endvidere i tråd med den interinstitutionelle aftale om bedre lovgivning.

4.10 Forslaget har ingen konsekvenser for Fællesskabets budget.

4.11 Medlemsstaterne tilsender Kommissionen de nationale bestemmelser, der er vedtaget til gennemførelse af direktivet, og en sammenligningstabel, der viser sammenhængen mellem de pågældende bestemmelser og dette direktiv.

4.12 Den foreslåede retsakt er af relevans for EØS og bør derfor omfatte hele Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde.

5. Nærmere beskrivelse af forslaget

5.1 Miljøbeskyttelseskravene i dette forslag er begrænset til pesticidudbringningsmaskiner og til de miljøriscici, der er omfattet af de foreslåede nye væsentlige krav i direktivets bilag I.

5.2 Forslaget tilføjer en ny definition af »væsentlige sikkerheds- og sundhedskrav«, hvorved man undgår at ændre henvisningerne til væsentlige sikkerheds- og sundhedskrav i direktivet.

5.3 De foreslåede ændringer i artikel 4, stk. 1, artikel 9, stk. 3, og artikel 11, stk. 1, fastlægger målet om beskyttelse af miljøet.

5.4 Fabrikker af pesticidudbringningsmaskiner er forpligtet til at vurdere risikoen for skade på miljøet.

5.5 Direktivet definerer, hvilket pesticidudbringningsudstyr det finder anvendelse på.

5.6 Direktivet fastlægger væsentlige krav, som skal sikre, at miljøet skades mindst muligt.

5.7 De foreslåede nye væsentlige krav skal ledsages af tekniske specifikationer af harmoniserede standarder for de forskellige kategorier af pesticidudbringningsmaskiner. Til dette formål giver Kommissionen de europæiske standardiseringsorganisationer et passende mandat.

Bruxelles, den 14. januar 2009

Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg
Mario SEPI

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs Udtalelse om Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om industrielle emissioner (integreret forebyggelse og bekæmpelse af forurening) (Omarbejdning)

KOM(2007) 844 endelig — 2007/0286 (COD)

(2009/C 182/10)

Ordfører: **Stéphane BUFFETAUT**

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 25. februar 2008 under henvisning til EF-traktatens artikel 175, stk. 1, at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om industrielle emissioner (integreret forebyggelse og bekæmpelse af forurening) (Omarbejdning)

KOM(2007) 844 endelig — 2007/0286 (COD).

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø, som udpegede Stéphane BUFFETAUT til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 30. oktober 2008.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 450. plenarforsamling den 14.-15. januar 2009, mødet den 14. januar, følgende udtalelse med 152 stemmer for, 2 imod og 4 hverken for eller imod.

1. Indledning

1.1 Det dokument, som Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg har fået forelagt, angives at være en omarbejdning af det gældende direktiv. I virkeligheden er der snarere blot tale om en revision eller finpudsning af den tekst, der i dag er gældende. Kommissionen anfører, at omarbejdningen indgår i forenklingsarbejdet under initiativet om bedre lovgivning, hvilket nogle sætter spørgsmålstegn ved. Denne lovgivning har to hovedmål:

- et miljømæssigt: effektiv beskyttelse af miljøet via en integreret strategi, der tager hensyn til alle de miljømæssige faktorer;
- et økonomisk: harmonisering af procedurer og praksis for at undgå konkurrenceforvridning.

2. Sigtet med Kommissionens forslag

2.1 Kommissionen har erkendt, at udledningen af forurenende stoffer er blevet nedbragt i løbet af de sidste årtier, men finder ikke, at det har været nok, og ønsker at intensivere kampen mod forurenende emissioner.

2.2 Næsten 52 000 anlæg i EU er omfattet af IPPC-direktivet, og på trods af de fremskridt, der er gjort, ligger udledningerne af forurenende stoffer stadig langt over de mål, der er fastlagt i temastrategien for luftforurening.

2.3 Forureningen fra industriaktiviteter har stor negativ virkning for sundheden og miljøet. Omkring 83 % af emissionerne af

svovldioxid, 34 % af emissionerne af kvælstofilter, 25 % af emissionerne af dioxin og 23 % af emissionerne af kviksølv stammer fra disse anlæg ⁽¹⁾. Disse emissioner er ikke kun begrænset til luften, men kan også være udledning til vand og jord. Derudover er disse aktiviteter storbrugere af råmaterialer, vand og energi og bidrager til affaldsproduktionen. Den integrerede strategi (IPPC) er således et godt redskab til at få nedbragt forureningen via de udledningstilladelser, som udstedes af de kompetente nationale myndigheder, til de berørte virksomheder.

2.4 Ifølge Kommissionen bør denne strategi primært være baseret på anvendelsen af de bedste tilgængelige teknikker (BAT — Best Available Technology). I princippet drejer det sig om at anvende de teknikker, der på mest effektiv vis beskytter miljøet i en given sektor, under forudsætning af at disse teknikker er tilgængelige på markedet og økonomisk rentable.

2.5 For at fremme denne strategi udveksler Kommissionen oplysninger med medlemsstaterne og de berørte parter om de bedste tilgængelige teknikker med henblik på udarbejdelse af referencedokumenter (BREF-dokumenter), hvori det fastlægges, hvad der anses som værende den bedste tilgængelige teknik i EU i hver industriel sektor. Da IPPC-agenturet befinder sig i Sevilla, kaldes denne fremgangsmåde i det følgende Sevilla-processen.

2.6 Nogle industrigrene (men ikke alle) er derudover omfattet af sektorspecifikke direktiver, som fastlægger driftsbetingelser og de tekniske krav, der anses som mindstekrav. Disse direktiver fastlægger emissionsgrænseværdier for visse forurenende stoffer og gælder uanset gennemførelsen af IPPC-direktivet.

⁽¹⁾ SEK(2007) 1679.

2.7 På grundlag af forskellige studier og undersøgelser har Kommissionen konkluderet, at det er nødvendigt at skærpe de gældende bestemmelser med henblik på bedre bekæmpelse af industrielle emissioner. Den har tillige fundet huller i den eksisterende lovgivning, hvilket dels har resulteret i en utilfredsstillende gennemførelse af direktivet, dels gjort det vanskeligt at kontrollere anvendelsen af direktivet.

2.8 Kommissionen foreslår derfor at revidere og samle syv særskilte direktiver i et enkelt direktiv (direktiv om industrielle emissioner), men grundlæggende er målet at:

- styrke begrebet bedste tilgængelige teknikker,
- revidere emissionsgrænseværdierne for store fyringsanlæg,
- oprette et udvalg, der skal tilpasse ikke-væsentlige tekniske krav til den tekniske og videnskabelige udvikling eller fastsætte modeller for medlemsstaternes indberetninger,
- indføre bestemmelser om inspektioner,
- fremme innovation og udvikling af nye teknikker,
- forenkle og præcisere visse bestemmelser vedrørende godkendelsesproceduren,
- udvide og tydeliggøre direktivets anvendelsesområde,
- øge interessen for nye teknikker.

3. Generelle bemærkninger

3.1 De berørte virksomheder bakker op om de tre principper, som det gældende direktiv bygger på, dvs.:

- den integrerede strategi for virkningerne af industriaktiviteter,
- anvendelsen af de bedste tilgængelige teknikker,
- muligheden for at tage hensyn til lokale forhold ved fastlæggelsen af betingelser for udledningstilladelse.

Principperne indgår i en overordnet og vedvarende strategi til forbedring af industri anlæggenes miljømæssige resultater.

3.2 Det er korrekt, at direktivet fra 1996 ikke er blevet gennemført helt ens i medlemsstaterne, men man må huske på, at den fulde gennemførelse først er sket for nylig (oktober 2007 for så vidt angår eksisterende anlæg), og at der ikke er gået tilstrækkelig lang tid, til at man fuldt ud kan vurdere gennemførelsen. Ikke desto mindre mener Kommissionen, at evalueringerne af specifikke tilladelser og generelt af medlemsstaternes praksis har vist, at der er mange problemer med gennemførelsen, som især skyldes uklare bestemmelser i det nuværende direktiv. Endvidere

fremgår det ifølge Kommissionen af alle de høringer og fremskrivninger, der er foretaget, at situationen ikke vil blive bedre uden en ændring af lovgivningen. Det bemærkes, at det er medlemsstaterne, der skal gennemføre lovgivningen, og at forpligtelsen til at overholde godkendelsesvilkårene påhviler de ansvarlige for de berørte anlæg.

3.3 Referencedokumenterne om BAT (BREF) blev allerede vedtaget og offentliggjort i 2001, men det har taget en rum tid at få dem oversat til alle EU's officielle sprog. Undersøgelser af gennemførelsen har imidlertid vist, at ikke alle nationale myndigheder helt har fuldført deres opgaver, men man kan ikke i tilfælde af sen eller mangelfuld gennemførelse holde de berørte industrier eneansvarlige for, at betingelserne for godkendelsen ikke stemmer overens med BREF'erne. Mere udbredt udnyttelse af erfaringer i forbindelse med den generelle gennemførelse af BREF'erne på hele EU's område bør derfor hilses velkommen, eftersom BREF'erne anvendes meget forskelligt.

3.4 Selv om alt dette uden tvivl kan forklare de konstaterede mangler, må man stille spørgsmålstegn ved, om det ikke er forhastet med en gennemgribende omarbejdning af direktivet. En række medlemsstater har nemlig udstedt driftstilladelser til de eksisterende anlæg på et meget sent tidspunkt, i nogle tilfælde endda efter udløbet af de i direktivet fastsatte frister.

3.5 Der er dog grund til bekymring, idet medlemsstaternes oplysninger om forventede emissioner ikke giver anledning til at tro, at man med gennemførelsen af de bedste tilgængelige teknikker for især de store fyringsanlæg vil kunne nå de mål, der er fastlagt i strategien for luftforurening.

3.6 Under alle omstændigheder skal en sådan omarbejdning som anført af Det Europæiske Råd respektere principperne om gennemsigtighed, økonomisk effektivitet, omkostningseffektivitet, lighed og solidaritet med hensyn til byrdefordelingen mellem medlemsstaterne.

4. Særligt problematiske punkter

4.1 BREF-dokumenternes rolle

4.1.1 Indtil nu har BREF-dokumenterne spillet to roller:

- fungerer som reference for, hvad der kan defineres som en BAT ved udformningen af godkendelser: BREF'erne anvendes som reference- og informationskilder indeholder om de mange forskellige BAT'er, der kan anvendes afhængig af de specifikke omstændigheder. De er resultatet af en proces, hvori flere berørte parter har været inddraget for at fastlægge, hvad der udgør en BAT, og er skræddersyede til forskellige processer, hvorfra de kompetente myndigheder udvælger den mest hensigtsmæssige standard;

- udarbejdelsen af dem gav anledning til informationsudveksling om teknikernes effektivitet og udviklingsstade i EU.

BAT'erne blev udvalgt under forudsætning af, at omkostningerne ved opnåelse af denne tekniske standard ikke udgør en trussel mod industriens konkurrenceevne, hvilket ligger implicit i definitionen af BAT, hvorefter en BAT skal være »udviklet i en målestok, der medfører, at den pågældende teknik kan anvendes i den relevante industrisektor på økonomisk og teknisk mulige vilkår, når blot driftslederen kan disponere over teknikken på rimelige vilkår« (artikel 2, stk. 11, i IPPC-direktivet, artikel 3, stk. 9, i det omarbejdede direktiv). Hvis de ikke blev anerkendt som BAT'er, repræsenterede teknikkerne — især de nye — både god praksis og det aktuelle tekniske stade med hensyn til femstillingsproces og de udgjorde en database om ydeevnen af de forskellige teknikker og produktionsmetoder i den pågældende industrigræn.

4.1.2 Det er vigtigt at fastholde den nuværende tankegang: BAT repræsenterer de teknikker, som i hvert enkelt tilfælde gør det muligt at overholde lovgivningens krav og blandt andet overvåge de industrielle emissioner, således at miljøet beskyttes under hensyntagen til omkostninger og fordele ved anvendelsen af disse teknikker. Lovgivningen bør fortsat finde anvendelse for alle på samme tid i EU for at undgå almen forvirring på grund af fristerne for revision af godkendelser, fristerne for opdatering af de sektorspecifikke BREF'er eller mere eller mindre konservative tilgange i de berørte sektorer. BAT'erne bør også bidrage til at begrænse konkurrenceforvridning.

4.1.3 I forbindelse med denne omarbejdning bør BREF'ernes rolle afklares. De definerer ikke emissionsniveauer, men bør fortsat fungere som reference og et instrument for fremskridt og blandt andet gøre det muligt at overholde emissionsgrænserne og miljøkvalitetsnormerne (vand, luft, jord), som fastlægges i andet regi. Man må huske på, at det i retningslinjerne for BREF-dokumenterne fra 2005 understreges, at de ikke foreskriver teknikker eller emissionsgrænseværdier. Fastlæggelsen af emissionstilladelser henhører under EU's økonomiske politik og miljøpolitik. Disse instrumenter må ikke være en hindring for den nødvendige fleksibilitet under hensyntagen til lokale forhold og teknikker.

4.2 Sevilla-processen

4.2.1 Processen er åben og baseret på høring, men ikke demokratisk i ordets egentlige forstand. De tre traditionelle interesseparter, medlemsstaterne, tekniske eksperter og ngo'er, deltager eller kan deltage deri. Alligevel er der tale om en »vertikal« proces og der er kun begrænset udveksling mellem industrigræne. De personer, der udarbejder BREF-dokumenterne, bliver jævnlige udskiftet, og det er (for medlemsstaterne og Kommissionen) sjældent de samme personer, som udarbejder senere versioner af BREF'erne eller BREF'er for forskellige sektorer. I forhold til visse »dødelige« (NO_x, CO, CO₂) og generelle (SO_x, metaller, støv) forurenende

stoffer betyder det et tab af substans og ekspertise, når det gælder de anvendte teknikker, som burde videregives til »Information Exchange Forum« (IEF). Der er dog den fordel ved Sevilla-processen, at der med jævne mellemrum gøres status over de registrerede resultater i industrisektorerne. Ved at være lidt mere aktive kunne medlemsstaterne udnytte processen og gøre den mere effektiv, idet de ville kunne bidrage med de oplysninger, som fremkommer i forbindelse med de inspektionsbesøg, som de er forpligtet til at foretage.

4.3 Revision af godkendelserne

4.3.1 Et anlæg kan være omfattet af flere BREF'er på én gang. Det må derfor sikres, at den periodiske opdatering af BREF'erne og rytmen i revisionen af godkendelserne, som kan føre til ændringer af kravene, bliver tilrettelagt under hensyntagen til installationernes afskrivningsperiode. Også her er den eneste hensigtsmæssige fremgangsmåde regler/planlægning fastlagt ved lov. Det vil være lettere at indføre de nye teknikker, hvis man på forhånd har fastlagt, hvad der skal opnås. Ligeledes vil de bedste BAT'er være dem, der udvikles løbende, men det forekommer utænkeligt at ændre investeringsperioden, således at den falder sammen med opdateringen af BREF'erne. Det er således EU-lovgiverens opgave at fastlægge en sammenhængende tidsplan på grundlag af de konstaterede resultater og de tekniske fremskridt. Denne opgave kan ikke overlades til Sevilla-processen.

4.4 Begrebet ny teknik

Det nye forslag indfører begrebet »ny teknik«. En ny teknik er kendetegnet ved, at den skal afprøves i en egentlig industriel sammenhæng. Teknikker, der er lovende i laboratoriet og endda i pilotanlæg, kan vise sig at være utilstrækkelige ved normal brug. Det bør derfor sikres, at begrebet som anvendt i dokumentet forstås som et innovationsfremmende middel til afprøvning af nye teknikker, og ikke bebuder fastlæggelse af nye referencer.

4.5 Integreret strategi

Det nye forslag opretholder princippet om tilpasning efter lokale forhold og de specifikke driftsbetingelser og har valgt en fremgangsmåde med undtagelser. På trods af at de kompetente myndigheder får visse muligheder for at tage højde for specifikke omstændigheder, er denne ordning mere restriktiv end den tidligere. Det er vigtigt, at fastlæggelsen af bedste tilgængelige teknik er resultatet af en reel drøftelse i fuld gennemsigtighed mellem de lokale og nationale myndigheder og de berørte industrier.

4.6 Integrering af de sektorspecifikke direktiver

Det bør sikres, at en sådan integrering ikke resulterer i en alt for tung og kompleks tekst, hvilket vil virke imod målet om forenkling. Integreringen af de sektorspecifikke direktiver i forslaget til direktiv varierer ret meget fra direktiv til direktiv, især hvad angår

emissionsgrænseværdierne; dette skyldes først og fremmest, at disse værdier søges tilnærmet BAT'ernes ydeevne. Klarhed og sammenhæng for såvel medlemsstaterne som de berørte operatører bør være det væsentligste mål med integreringen, der tillige vil kunne nedbringe unødige administrative omkostninger.

4.7 Udvalgsprocedurer, forum for informationsudveksling og IPPC-agentur i Sevilla

Forslaget til direktiv foreslår øget anvendelse af udvalgsprocedurerne, navnlig i forbindelse med fastlæggelsen af betingelserne for undtagelse fra BREF'erne. Hvilken rolle vil interesseparterne i så fald spille? Og hvilke opgaver vil forummet for informationsudveksling og agenturet i Sevilla få tildelt? Man kan frygte, at den europæiske industri fremover vil være stadig mere tilbageholdende med at indsende relevante oplysninger om de bedste tilgængelige teknikker til IPPC-agenturet i Sevilla, på trods af at dette samarbejde indtil nu af alle er blevet betegnet som en europæisk succeshistorie. Derudover er udvalgsprocedurerne temmelig uigennemsigtige og generelt ikke særligt værdsatte i Europa-Parlamentet. Udvalgsproceduren bør derfor kun anvendes ved ændring af sekundære bestemmelser i lovgivningen.

4.8 Jordbeskyttelse

Det nye forslag indeholder en forpligtelse til at sanere anlægsområdet og føre det tilbage til udgangstilstanden, inden anlægget blev taget i brug. Under hensyntagen til at jordbunden i Europa er meget forskelligartet, bør nærhedsprincippet tages i anvendelse, således at de nationale myndigheder får større spillerum. Den bedste løsning synes således at være, at anlægsområdet føres tilbage til en tilstand, der gør det muligt at anvende det til den fremtidige godkendte brug.

4.9 Offentliggørelse af indberetninger

Ifølge forslaget skal myndighederne offentliggøre deres indberetninger senest to måneder efter enhver inspektion. Denne frist er for kort, da den berørte virksomhed bør have tilstrækkelig tid til at fremkomme med kommentarer og udarbejde en handlingsplan, og disse elementer bør også offentliggøres.

4.10 Direktivets ikrafttræden

Direktivet skal efter planen træde i kraft i januar 2016, hvilket i lyset af erfaringerne med gennemførelsen af det gældende IPPC-direktiv synes at være alt for tidligt. En række forslag til direktiver, som skal træde i kraft i 2020, er endvidere under udarbejdelse (revision af direktivet om nationale emissionslofter, gennemførelsen af »green package agreement«). Derudover er FN's Økonomiske Kommission for Europa i Geneve ved at revidere Göteborg-protokollen og den fastsætter 2020 som frist for fastlæggelsen af nye mål.

Af hensyn til sammenhængen bør forslaget til direktiv følge den øvrige miljølovgivning og den foreslåede ikrafttrædelsesfrist bør således være 2020 og ikke 2016.

5. Konklusion

5.1 Er IPPC-direktivet ikke gennemført på tilfredsstillende vis, kunne det være hensigtsmæssigt at koncentrere indsatsen om i samarbejde med medlemsstaterne og de andre berørte parter hurtigt at forbedre gennemførelsen af det gældende direktiv, således at det kan udgøre et konkret grundlag for en omarbejdning af IPPC-direktivet som fastsat i Kommissionens meddelelse og handlingsplan 2008-2010 for gennemførelsen af lovgivningen om emissioner fra industrianlæg. Revisionen af teksten bør være rettet mod at sikre miljømæssig og økonomisk effektivitet, gennemsigthed, høring af de berørte fagfolk, omkostningseffektivitet og respekt for principperne om lighed og solidaritet i byrdefordelingen mellem medlemsstaterne.

5.2 IMPEL-netværket kunne medvirke til at forbedre gennemførelsen af det gældende direktiv, ligesom en officiel oversættelse af BREF-dokumenterne til alle EU's sprog ville gøre dem lettere at forstå og dermed nemmere at gennemføre for medlemsstaterne. I samarbejde med IPPC-agenturet i Sevilla bør det sikres, at BREF-dokumenterne ikke gengiver forskellige opfattelser, som vil gøre dem mindre sammenhængende og mindre relevante på EU-niveau.

Bruxelles, den 14. januar 2009.

Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg
Mario SEPI

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EF) nr. 549/2004, (EF) nr. 550/2004, (EF) nr. 551/2004 og (EF) nr. 552/2004 for at forbedre det europæiske luftfartssystems præstationer og bæredygtighed

KOM(2008) 388 endelig — 2008/0127 (COD)

Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EF) nr. 216/2008 for så vidt angår flyvepladser, lufttrafikstyring og luftfartstjenester, og om ophævelse af Rådets direktiv 2006/23/EF

KOM(2008) 390 endelig — 2008/0128 (COD)

(2009/C 182/11)

Ordfører. **Jacek KRAWCZYK**

Rådet for Den Europæiske Union besluttede henholdsvis den 4. september 2008 og den 18. juli 2008 under henvisning til artikel 80, stk. 2, i traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EF) nr. 549/2004, (EF) nr. 550/2004, (EF) nr. 551/2004 og (EF) nr. 552/2004 for at forbedre det europæiske luftfartssystems præstationer og bæredygtighed

KOM(2008) 388 endelig — 2008/0127 (COD)

og Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EF) nr. 216/2008 for så vidt angår flyvepladser, lufttrafikstyring og luftfartstjenester, og om ophævelse af Rådets direktiv 2006/23/EF

KOM(2008) 390 endelig — 2008/0128 (COD).

Det forberedende arbejde henvistes til EØSU's Faglige Sektion for Transport, Energi, Infrastruktur og Informationssamfundet, som udpegede Jacek KRAWCZYK til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 10. november 2008.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 450. plenarforsamling af 14.-15. januar 2009, mødet den 15. januar, følgende udtalelse med 131 stemmer for og 5 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og henstillinger

1.1 Hurtig og omfattende gennemførelse af det fælles europæiske luftrum (Single European Sky — SES) på basis af Kommissionens forslag er et meget vigtigt strategisk skridt for den europæiske integrationsproces og styrkelsen af EU's indre marked. Et sådant skridt vil også øge den sociale samhørighed og mobilitet i Europa.

1.2 EØSU hilser Kommissionens forslag velkommen som et vigtigt tiltag på vejen mod reel gennemførelse af det fælles europæiske luftrum. Denne pakke, der betegnes SES II, tager fat på mange af de svagheder, der har vist sig ved gennemførelsen af SES I, som blev lanceret i 2004.

1.2.1 Lovgivningsforslaget vedrørende SES II bør derfor ikke forsinkes, og EØSU opfordrer EU-lovgiverne til at nå frem til en endelig aftale inden marts 2009. For at opfylde målene for det fælles europæiske luftrum er det vigtigt, at EU-lovgiverne (Rådet og Parlamentet) ikke udvander Kommissionens forslag i denne forbindelse.

1.3 Frem for alt er det nødvendigt at forbedre sikkerhedskravene sideløbende med, at trafikmængden vokser.

1.4 EØSU støtter især følgende kraftigt:

— Forslagene om rammerne for overvågning af præstationer og bindende præstationsmål, forudsat at præstationer evalueres på grundlag af 4 kriterier: sikkerhed, kapacitet, miljø og omkostningseffektivitet.

- En udvidelse af EASA's ansvarsområde ved at inkludere luft-havnssikkerhed og lufttrafikstyring (ATM)/luftfartstjenester.
- Anerkendelse af den menneskelige faktors betydning for luftfartssikkerhed.
- Yderligere bestræbelserne på at forbedre kompetencen hos det personale, som er ansvarlig for sikkerheden, indførelse af en åben rapporteringskultur.
- Genindskrivning af artikel 5 i forordningen om luftfartstjenester, som udgik i forslaget om det fælles europæiske luftrum II, for at tillade en udstrækning af certificeringsordningen til alt personale i sikkerhedskæden, først og fremmest ingeniører og elektrikere.
- Fastsættelse af en frist for gennemførelse af de funktionelle luftrumsblokke inden 2012.
- Yderligere forbedring af SESAR (Single European Sky ATM research) og dets finansieringsmetoder.
- En styrkelse af de europæiske lufttrafikstyringsnet.
- En reform af Eurocontrol.
- Anerkendelse af kapacitetsgrænser i lufthavne.
- En ændring af artikel 18 a) — EØSU er ikke modstander af en undersøgelse, hvis en sådan ikke udtrykkeligt er møntet på at åbne tjenesterne for konkurrence.

1.5 En optimering af den europæiske lufttrafikstyring gennem SES II vil kunne mindske luftfartens CO₂-udledning betydeligt. Kortere ruter vil kunne spare næsten 5 mio. tons CO₂ årligt. En forbedring af såvel lufttrafikstyringen som lufthavnsoperationerne vil kunne mindske udledningerne med op til 12 % for en gennemsnitlig flyvning, svarende til 16 mio. tons CO₂ årligt.

1.6 Selv om SES II generelt støttes af de forskellige aktører, er der stort behov for yderligere høring vedrørende gennemførelsesbestemmelserne, når SES II er blevet vedtaget. Høringen bør foretages på alle niveauer i gennemførelsen af SES II (EU, nationalt og regionalt niveau) samt blandt de sociale og/eller industrielle samarbejdspartnere/aktører.

1.7 Gennemførelsen af SES II vil medføre fordele for borgerne og forbrugerne, bl.a.:

- Højere sikkerhedsniveauer.
- Kortere rejsetider.
- Bedre service/præstationer, herunder større pålidelighed og forudsigelighed i ruteplanerne, så transferpassagerer mister færre forbindelser.
- Lavere billet priser som følge af lavere omkostninger for luftfartsselskaberne.
- Reduceret personlig CO₂-effekt.

2. Indledning

2.1 Med Europa-Parlamentets og Rådets vedtagelse af forordning (EF) nr. 549/2004 om rammerne for oprettelse af et fælles europæisk luftrum ⁽¹⁾, forordning (EF) nr. 550/2004 om udøvelse af luftfartstjenester i det fælles europæiske luftrum ⁽²⁾, forordning (EF) nr. 551/2004 af 10. marts 2004 om organisation og udnyttelse af det fælles europæiske luftrum ⁽³⁾ og forordning (EF) nr. 552/2004 om interoperabilitet i det fælles europæiske lufttrafikstyringsnet ⁽⁴⁾ (den første lovpakke om et fælles europæisk luftrum) er der skabt et solidt retsgrundlag for et homogent og sikkert lufttrafikstyringssystem (ATM-system) på europæisk niveau. EØSU har behandlet de foreslåede forordninger i sine udtalelser fra 2002 — TEN 080 (Handlingsprogram/fælles europæisk luftrum) og TEN 098 (Gennemførelse af det fælles europæiske luftrum).

2.2 Massiv stigning i efterspørgslen efter lufttransport belaster infrastrukturens kapacitet: 28 000 daglige flyvninger udført af 4 700 kommercielle fly presser lufthavnene og trafikstyringen til grænserne af deres kapacitet. Udvidelsen af EU har sammen med en aktiv naboskabspolitik udvidet det europæiske marked for lufttransport til 37 lande med over 500 mio. indbyggere ⁽⁵⁾.

2.3 Opsplitningen af lufttrafikstyringen forhindrer optimal udnyttelse af kapaciteten og skaber en unødvendig økonomisk belastning på omkring 1 mia. euro for lufttransporten (i gennemsnit flyver flyvemaskiner 49 km længere end nødvendigt). Ineffektive flyvninger stod i 2007 for omveje på 468 mio. km svarende til 2,4 mio. euro i ekstra omkostninger for

⁽¹⁾ EUT L 96 af 31.3.2004, s. 1.

⁽²⁾ EUT L 96 af 31.3.2004, s. 10.

⁽³⁾ EUT L 96 af 31.3.2004, s. 20.

⁽⁴⁾ EUT L 96 af 31.3.2004, s. 26.

⁽⁵⁾ Flere nabolande har besluttet at tilslutte sig det fælles europæiske luftfartsområde for at stimulere vækst og beskæftigelse.

luftfartsindustrien. Forsinkelser i lufttrafikreguleringen løb i 2007 op i 21,5 mio. minutter, hvilket førte til unødvendige ekstraudgifter på 1,3 mia. euro for luftfartsselskaberne og dermed for deres kunder.

2.4 Som reaktion på et stærkt ønske fra branchen, medlemsstaterne og andre interessenter om en forenklet og mere effektiv lovgivningsramme for luftfart i Europa udsendte Gruppen på Højt Plan om Fremtiden for Den Europæiske Luftfartslovgivning i juli 2007 en rapport, som indeholdt en række anbefalinger til forbedring af det europæiske luftfartssystemes præstation og styring. Denne rapport og rapporterne fra Eurocontrols følgegruppe bekræftede, at det europæiske lufttrafikstyringsnet (EATMN) bør udformes og gennemføres under hensyntagen til det samlede europæiske lufttransportnets effektivitet, sikkerhed og miljømæssige bæredygtighed.

2.5 I december 2007 fremsendte Kommissionen en udtalelse vedrørende flyvepladser. Agenturets udtalelse om lufttrafikstyring og luftfartstjenester fulgte den 15. april 2008. Begge udtalelser støttede en færdiggørelse af den proces, der blev indledt i 2002, ved at tilføje sikkerhedsaspekter for flyvepladser og lufttrafikstyring/luftfartstjenester (ANS) til EASA's opgaver.

2.6 Kommissionens meddelelspakke »Fælles europæisk luftrum II: mod en mere bæredygtig og effektiv luftfart« (KOM(2008) 388, KOM(2008) 389/2 og KOM(2008) 390) blev udsendt den 25. juni 2008.

3. Kommissionens forslag (SES II)

3.1 For at gennemføre det fælles europæiske luftrum er det nødvendigt at vedtage yderligere foranstaltninger på fællesskabsniveau med henblik på at forbedre det europæiske luftfartssystemes præstationer på centrale områder som sikkerhed, kapacitet, flyvnings- og omkostningseffektivitet og miljø inden for de overordnede sikkerhedsmål.

3.2 Det fælles europæiske luftrum II (SES) består af fire elementer:

Det første element indeholder et system for regulering af præstationerne:

- a) Lufttrafikstyringssystemets præstation styrkes gennem oprettelsen af et uafhængigt overvågningsorgan, som skal overvåge og vurdere systemets præstation. Organet udvikler indikatorer for de forskellige præstationsområder og foreslår målsætninger for hele Fællesskabet (f.eks. forsinkelser, reduktion af omkostninger, kortere ruter). Kommissionen godkender præstationsmålene og sender dem videre til det nationale niveau. De aftalte mål er bindende.
- b) Integrationen af levering af tjenester lettes gennem Kommissionens støtte til oprettelse af funktionelle luftrumsblokke

ved at fastsætte frister for gennemførelsen (senest med udgangen af 2012), udvide anvendelsesområdet til lavere luftrum i nærheden af lufthavnen og fjerne nationale lovgivningsmæssige og institutionelle hindringer.

- c) Netværksforvaltningsfunktionen styrkes gennem en række opgaver, som udføres af forskellige aktører, bl.a. europæisk tilrettelæggelse af rutenet, forvaltning af knappe ressourcer, lufttrafikregulering og styring af anvendelsen af SESAR's teknologier og indkøb af infrastrukturelementer på europæisk plan.

Andet element — fælles sikkerhedsramme:

EASA's kompetence er siden 2002 gradvist blevet udvidet til at omfatte flyenes luftdygtighed, flydrift og certifikater til flybesætning. I tråd med denne model foreslår Kommissionen at udvide agenturets kompetence til de resterende centrale sikkerhedsområder inden for flyvepladser og lufttrafikstyring/luftfartstjenester.

Tredje element SESAR — den teknologiske og operationelle del af det fælles europæiske luftrum:

Europa må fremskynde udviklingen af sit system for lufttrafikstyring for at reagere på udfordringerne og synkronisere anvendelsen såvel i luften som på jorden. Målet er, at SESAR skal øge sikkerhedsniveauet med faktor 10 og kunne håndtere en tre gange så stor trafikmængde til halvdelen af de aktuelle omkostninger pr. flyvning. EØSU udarbejdede i 2006 sin udtalelse TEN 232, som fuldt ud støtter gennemførelsen af SESAR.

Fjerde element — kapacitetsstyring på jorden:

Dette omfatter bedre anvendelse af den eksisterende infrastruktur, forbedret infrastrukturplanlægning, fremme af intermodaliteten og bedre adgang til lufthavne samt Fællesskabets observatorium for lufthavnskapacitet.

4. Særlige bemærkninger

4.1 EØSU støtter kraftigt præstationsordningen for luftfartstjenesteedøvere (ref. artikel 11).

4.1.1 EØSU bifalder i høj grad den foreslåede præstationsramme (artikel 11 i rammeforordningen). EØSU støtter oprettelsen af en sådan præstationsordning som et middel til at forbedre præstationen. For at opfylde målene for det fælles europæiske luftrum er det vigtigt, at EU-lovgiverne (Rådet og Parlamentet) ikke udvander Kommissionens forslag i denne forbindelse.

4.1.2 EØSU støtter den foreslåede præstationsramme (artikel 11 i rammeforordningen), forudsat at præstation evalueres ud fra fire vigtige kriterier, som er (i prioriteret rækkefølge): sikkerhed, kapacitet, miljø og omkostningseffektivitet.

4.1.3 Det er vigtigt, at nationale og regionale mål er i overensstemmelse med målene for hele nettet, og det har derfor stor betydning, at Kommissionen skal godkende de nationale (regionale) præstationsplaner. Dette vil også kræve en effektiv høringsproces på europæisk, regionalt og nationalt plan for at sikre, at de enkelte luftfartstjenesteudøvers mål og målsætninger er kompatible og understøtter målsætningerne for det fælles europæiske luftrum.

4.1.4 EØSU mener, at der i første omgang bør lægges vægt på sikkerhed, flyvningseffektivitet (miljø), omkostningseffektivitet og kapacitet (forsinkelser), før man går videre til andre områder. Målsætningen skal omfatte en passende balance mellem de forskellige centrale præstationsområder, som afspejler diversiteten i flydriften i Europa.

4.1.5 EØSU mener, at sikkerhedsmålene først kan fastsættes og nås, når der er indført systemer for rapportering af uheld og styring af sikkerheden i alle EU-medlemsstater. På grund af de forskellige lovgivninger i Europa er de data, der indsamles i dag, ufuldstændige. Der må indføres en åben rapporteringskultur i alle medlemsstater for at sikre, at sikkerhedsrelevante hændelser bliver indberettet åbent og fuldstændigt.

4.1.6 EØSU mener, at der er behov for et helt uafhængigt præstationsvurderingsorgan med passende midler, som skal overvåge og vurdere systemets præstation, og som rapporterer direkte til Kommissionen. Systemet skal indeholde en klagemulighed.

4.1.7 EØSU understreger, at såvel præstationsvurderingsorganet som de nationale tilsynsmyndigheder skal være uafhængige og adskilt fra de organisationer, hvis præstationer de vurderer (med hensyn til styring, placering og personale). Denne uafhængighed er forudsætning for, at vurderingsprocessen kan være troværdig.

4.2 Sikkerhed/EASA

4.2.1 EØSU støtter varmt udvidelsen af EASA's ansvarsområde, så det dækker lufttrafikstyring og sikkerhedsbestemmelser for flyvepladser for at sikre en fælles model for sikkerhed i Europa. Det er afgørende, at EU-lovgiverne ikke sinker udvidelsen af EASA's ansvarsområde. Dette er navnlig vigtigt for at sikre en vellykket gennemførelse af SESAR-masterplanen, som kræver en tæt integration af jordbaserede og luftbårne systemer.

4.2.2 Det er vigtigt, at EASA's sikkerhedsregler baseres på acceptable konsekvensanalyser af lovgivningen, og at EU's institutioner sikrer, at der afsættes passende offentlige midler, så EASA kan opbygge den nødvendige ekspertise til disse ekstra funktioner.

4.2.3 EØSU opfordrer medlemsstaterne til at sikre, at der udvikles en køreplan for at udfase aktiviteter under Eurocontrols sikkerhedsregler (SRC/SRU) og overføre dem til EASA. Eurocontrol vil spille en central rolle under overgangen til EASA, men når EASA har opbygget kompetencen, er der ikke behov for at bevare ressourcerne i Eurocontrol, og der bør derfor planlægges en afvikling af alle Eurocontrols SRU/SRC-aktiviteter. I denne forbindelse peger EØSU på den vellykkede model, der blev brugt for JAA (FUJA-rapport, støttet af alle luftfartsdirektorater under Den Europæiske Konference for Civil Luftfart, ECAC), som også kunne overføres til Eurocontrols SRC/SRU-funktioner.

4.2.4 EØSU mener, at indførelsen af en åben rapporteringskultur bør være et centralt element i pakken, herunder gennemførelse af sikkerhedsstyringssystemer og rapportering af sikkerhedsrelevante hændelser. Fælles gennemførelse af en åben rapporteringskultur, som støttes af Gruppen på Højt Plan, er en nødvendig forudsætning for at kunne udarbejde sikkerhedsstatistikker. På denne måde kan den foreslåede præstationsordning give en pålidelig overvågning af resultater på sikkerhedsområdet og fastsætte sikkerhedsmål.

4.2.5 EØSU opfordrer Rådet og Parlamentet til at genindskrive artikel 5 i forordningen om luftfartstjenester, som udgik i forslaget om det fælles europæiske luftrum II for at tillade en udstrækning af certificeringsordningen til alt personale i sikkerhedskæden, først og fremmest ingeniører og elektrikere.

4.3 Den rette kultur, menneskelige faktorer og personales kompetence

4.3.1 EØSU beklager, at den foreslåede lovgivning ikke omfatter en femte søjle vedrørende den rette kultur, menneskelige faktorer og personales kompetence. Lufttrafikstyring og luftfartstjenester vil fortsat være stærkt afhængige af menneskelige faktorer i lang tid fremover. Disse faktorer forudsætter en luftfartssikkerhed, der bevares på det nuværende niveau eller øges. Man skal derfor være særlig opmærksom på kompetencerne hos det personale, som er ansvarlig for sikkerheden.

4.4 Funktionelle luftrumsblokke (FAB)

4.4.1 EØSU støtter behovet for at indføre en bindende dato senest med udgangen af 2012, hvor alle medlemsstater skal have gennemført funktionelle luftrumsblokke, som opfylder specifikke præstationsmål, eftersom den første SES-pakke, som ikke indeholdt en frist for de funktionelle luftrum, ikke førte til indførelsen af en eneste funktionel luftrumsblok.

4.4.2 I denne forbindelse er det vigtigt, at transport- og forsvarsministerierne fuldt ud udnytter potentialet i de funktionelle luft-rumsblokke gennem en forbedret civil-militær og militær-militær koordinering i lufttrafikstyringen og konsolidering af lufttrafikstyringsinfrastruktur og -tjenester.

4.4.3 EØSU støtter den bredere definition af funktionelle luft-rumsblokke og tidsplanen for udviklingen af de funktionelle luft-rumsblokke. EØSU mener, at det er vigtigt at træffe foranstaltninger til at fjerne forhindringerne på nationalt plan for indførelse af funktionelle luftrum, herunder suverænitet, ansvar og fuld integration af militæret. Man bør dog stadig fremme bundstyring som et af principperne for gennemførelsen af funktionelle luftrumsblokke.

4.4.3.1 På denne baggrund er EØSU skuffet over, at Kommissionen ikke har fulgt indstillingen fra Gruppen på Højt Plan om at indsætte en luftfartskordinator med henblik på at støtte udviklingen af funktionelle luftrumsblokke.

4.4.4 EØSU vil gerne understrege, at der er et klart behov for at reducere antallet af tjenesteudøvere inden for den europæiske lufttrafikstyring, hvis målene for omkostningseffektivitet skal nås. Antallet af områdekontrolcentre (ACC) i Europa må nøje tilpasses de operationelle behov, uanset landegrænser, for at skabe et omkostningseffektivt fælles europæisk luftrum. EØSU vil gerne understrege, at der bør udvikles en styrket samarbejdsordning for tjenesteudbydere, hvis målene for omkostningseffektivitet skal nås.

4.4.5 Takket være teknologiske forbedringer kombineret med et mindre antal tjenesteudøvere og områdekontrolcentre kan der forventes en øget produktivitet i lufttrafikstyringssystemet. Den teknologiske udvikling (f.eks. fjernarbejde) og det forhold, at luftfart i Europa er en vækstbranche, vil mildne en stor del af konsekvenserne, herunder sociale faktorer.

4.4.6 I henhold til forordningen om det fælles europæiske luftrum skal udøvere af luftfartstjenester have beredskabsplaner for alle de tjenester, de udøver, i tilfælde af væsentlig forringelse eller afbrydelse af deres tjenester. I dag dupliserer alle luftfartstjenesteudøvere deres nuværende områdekontrolcenterinfrastruktur. EØSU understreger, at det er vigtigt, at luftfartstjenesteudøvere fokuserer på løsninger, som er mere effektive og omkostningseffektive, ved først at se efter muligheder inden for den eksisterende nationale infrastruktur (andre områdekontrolcentre eller militære faciliteter) og tage højde for bestemmelser om et sådant beredskab i udviklingen af de funktionelle luftrumsblokke.

4.4.7 EØSU understreger betydningen af social dialog i overgangsfasen såvel på EU-niveau som i forbindelse med de funktionelle luftrumsblokke.

4.5 Ruteafgifter og fælles projekter/SESAR

4.5.1 EØSU anerkender, at der er vanskeligheder med at finansiere nye teknologier og incitamentprogrammer. De manglende finansieringsmekanismer er en risiko for anvendelsen af den første SESAR-gennemførelsespakke (IP1) og de følgende faser af SESAR. EØSU understreger derfor behovet for, at EU's institutioner sørger for finansiering til at støtte gennemførelsen af SESAR. Dette er vigtigt for at klare de udgifter, der er forbundet med overgangen til det nye SESAR-system. EØSU har kraftigt støttet SESAR lige fra begyndelsen.

4.5.2 EØSU støtter ikke anvendelse af afgifter til at forudfinansiere fælles projekter som foreslået i ændringen til artikel 15 i tjenesteudøverforordningen, som fortsat indeholder idéen om at anvende ruteafgifter til at finansiere fælles projekter med henblik på »[...] at støtte specifikke kategorier af luftrumsbrugere og/eller luftfartstjenesteudøvere med henblik på at forbedre de kollektive luftfartsinfrastrukturer [...]«.

4.5.3 EØSU bifalder de nye operationelle koncepter som beskrevet i SESAR-masterplanen for lufttrafikstyring som det teknisk/operationelle supplement til det fælles europæiske luftrum som følge af definitionsfasen for SESAR. EØSU understreger dog, at der stadig vil være meget at gøre i den næste fase af SESAR og SESAR-fællesforetagendet. EØSU bifalder derfor Rådets beslutning om at igangsætte SESAR's udviklingsfase. EØSU understreger, at det er vigtigt, at næste fase af SESAR bliver brugerstyret og giver fordele i en tidlig fase.

4.5.4 EØSU bifalder Kommissionens forslag om at forbyde krydssubsidiering mellem rute- og terminallufttrafikstyringstjenester. EØSU er imidlertid skuffet over, at Kommissionen ikke har foreslået et totalt forbud mod krydssubsidiering mellem luftfartstjenester. Eftersom krydssubsidiering generelt fører til en forvriddning af konkurrencen, er problemet ikke begrænset til krydssubsidiering mellem rutetjenester og terminaltjenester, men berører også tilfælde, hvor der forekommer krydssubsidiering inden for en af disse kategorier, navnlig mellem terminaltjenester i forskellige lufthavne.

4.6 Luftrumsforordningen og netværksforvaltningsfunktioner

4.6.1 EØSU er enig i, at der er behov for en stærk europæisk netværksstyring og -udformning navnlig med hensyn til rutedesign, koordinering og tildeling af knappe ressourcer (radiofrekvenser og transponderkoder) og andre netværksfunktioner som defineret i masterplanen for lufttrafikstyring. EØSU understreger endvidere, at princippet om at sikre en klar adskillelse mellem levering af tjenester og reguleringsaktiviteter skal gælde for netværksforvaltningsfunktioner. Tjenesteydelsesfunktionerne bør være styret af branchen.

4.6.2 Det er vigtigt, at disse funktioner udføres på europæisk plan uafhængigt af individuelle luftfartstjenesteudoveres specifikke interesser. Den manglende europæiske løsning har navnlig ført til, at ruteplanlægningen ikke er optimal med unødvendigt brændstofforbrug og undgåelige miljøskader til følge.

4.6.3 EØSU er i tvivl om, hvorvidt det er nødvendigt at indføre regler om overensstemmelse mellem flyveplaner og lufthavnsslots og koordinering med tilgrænsende regioner. Hvis Kommissionens sigte er at standse misbruget af de nuværende slotregler, hvilket EØSU støtter, kan dette gøres inden for de eksisterende rammer.

4.7 Reform af Eurocontrol

4.7.1 EØSU understreger, at det er vigtigt at reformere Eurocontrol i overensstemmelse med teksten i meddelelsen (dvs. »den interne reform af organisationen bør tilpasse forvaltningsstrukturen til det fælles europæiske luftrum med henblik på (i) at opfylde kravene til netværksopgaver og (ii) at styrke inddragelsen af branchen i overensstemmelse med den fælles transportpolitik«).

4.7.2 EØSU mener, at Eurocontrol fortsat kan levere ekspertise til EU, men der er behov for større gennemsigtighed, hvad angår agenturets rolle og finansieringsmåden. Navnlig bør statslige opgaver finansieres med offentlige midler. Særligt langsigtet forskning (2020+) bør finansieres fuldt ud med offentlige midler og ikke via ruteafgifterne.

4.7.3 EØSU mener, at Eurocontrols serviceopgaver (f.eks. forsøgscentret, institut for luftfartstjenester) så vidt muligt bør udføres i konkurrence med andre tjenesteudbydere, forvaltes i henhold til markedsprincipperne og ikke modtage støtte fra Eurocontrols almindelige budget eller ruteafgifter.

4.8 Den manglende lufthavnskapacitet er en anerkendt risiko med hensyn til at opfylde fremtidige præstationsmål. EØSU bifalder, at lufthavnskapacitetens betydning anerkendes, og at den medtages som et af de fire elementer i det fælles europæiske luftrum II (SES II), navnlig behovet for at afstemme lufthavnskapaciteten og lufttrafikstyringskapaciteten med hinanden.

4.9 Supplerende lufttrafikstyringstjenester

4.9.1 At der er behov for at tilbyde supplerende lufttrafikstyringstjenester på højeste professionelle niveau er hævet over enhver tvivl, men man skal ikke undervurdere de hermed forbundne omkostninger. F.eks. løber de årlige ruteudgifter til vejrtjenester op i omkring 300 mio. euro i alt.

4.9.2 EØSU ønsker en ændring af artikel 18a, som indebærer en langsigtet omlægning af sektoren og en åbning af visse tjenester for markedskræfterne. EØSU er ikke modstander af en undersøgelse, hvis en sådan ikke udtrykkeligt er møntet på at åbne tjenesterne for konkurrence. Udvalget minder om, at hovedformålet med dette aspekt af lufttrafikstyring er at sikre luftfartssikkerhed.

4.10 De relevante aktørers erkendelse af, at det haster, gør situationen gunstig for gennemførelsen af reformer.

4.10.1 Kommissionen bør fremlægge en køreplan for yderligere tiltag umiddelbart efter godkendelsen af SES II.

4.10.2 I projektledelsen bør også indgå erfarne eksperter i forandringsledelse. SES II handler også om at ændre tankegang og kultur. Hvis SES II bliver en succes, skabes der bæredygtige lufttransportløsninger for de næste generationer.

Bruxelles, den 15. januar 2009

Mario SEPI
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs Udtalelse om »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EF) nr. 717/2007 om roaming på offentlige mobiltelefonnet i Fællesskabet og af direktiv 2002/21/EF om fælles rammebestemmelser for elektroniske kommunikationsnet og -tjenester«

KOM(2008) 580 endelig — 2008/0187 (COD)

(2009/C 182/12)

Hovedordfører: **Raymond HENCKS**

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 6. november 2008 under henvisning til EF-traktatens artikel 95 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EF) nr. 717/2007 om roaming på offentlige mobiltelefonnet i Fællesskabet og af direktiv 2002/21/EF om fælles rammebestemmelser for elektroniske kommunikationsnet og -tjenester«

KOM(2008) 580 endelig — 2008/0187 (COD).

Den 21. oktober 2008 henviste Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs præsidium det forberedende arbejde til Den Faglige Sektion for Transport, Energi, Infrastruktur og Informationssamfundet.

Som følge af sagens hastende karakter udpegede EØSU på sin 450. plenarforsamling den 14. og 15. januar 2009 (mødet den 15. januar 2009) Raymond HENCKS til hovedordfører og vedtog med 132 stemmer for og 1 stemme hverken for eller imod følgende udtalelse:

1. Konklusioner

1.1 Det erklærede mål med forordning (EF) nr. 717/2007, nemlig at brugerne af mobile roamingtjenester ikke betaler for høje takster, når de foretager eller modtager opkald, er i det store hele nået: 400 mio. forbrugere drager nu fordel af en eurotarif.

1.2 Ifølge Kommissionen har udviklingen i tarifferne for taletelefoniroaming i Fællesskabet dog ikke siden ikrafttrædelsen af ovennævnte forordning været tilstrækkelig overbevisende til, at konkurrencen kan tænkes at ville fungere på engros- og detailmarkederne efter 2010 uden regulerede priser. Engros- og detailpriserne varierer ikke tilstrækkeligt under de maksimale lofter, der er fastsat i forordningen, til at sikre en sund konkurrence.

1.3 For at forbrugerne fortsat kan være sikre på, at de ikke betaler en for høj takst, når de foretager eller modtager et reguleret roamingopkald, foreslår Kommissionen derfor navnlig

— at forlænge forordning (EF) nr. 717/2007 frem til den 30. juni 2013

— fortsat at sænke den maksimale minutpris på opkald med 0,03 euro om året i forlængelsesperioden

— at fastsætte maksimumspriser for sms-roaming (engros og detail) og for roamingdatatransmission (engrospriser).

1.4 EØSU godkender de nye reduktioner i maksimumpriserne for roamingtjenester i forbindelse med mobiltelefonsamtaler og finder dem afbalancerede og passende.

1.5 Udvalget bifalder desuden indførelsen af en maksimal eurotarif for sms-detailpriser, samt indførelsen af et loft for engros-priserne.

1.6 Hvad roamingdatatransmissionstjenesterne angår, beklager EØSU, at forslaget om en reduktion af priserne begrænser sig til engrosdatatjenester, selv om detailpriserne er lige så høje på grund af utilstrækkelig konkurrence.

1.7 Endelig anser EØSU det for absolut nødvendigt at styrke forbrugernes ret til adgang til information med henblik på at højne beskyttelsesniveauet og øge prisgennemskeligheden.

2. Baggrund

2.1 Det Europæiske Råd fastslog på mødet den 23.-24. marts 2006, at det var vigtigt både på europæisk plan og på nationalt plan at gennemføre målrettede, effektive og integrerede politikker på det informationsteknologiske område og kommunikationsområdet for at nå målene for økonomisk vækst og produktivitet i den reviderede Lissabonstrategi, og understregede i denne forbindelse betydningen af at nedbringe udgifterne til grænseoverskridende mobiltelefoni.

2.2 Forinden havde Kommissionen allerede gentagne gange beskæftiget sig med de alt for høje detailpriser, som brugerne af offentlige mobiltelefonnet skal betale, når de bruger deres mobiltelefon i et andet land inden for Fællesskabet (roamingudgifter i Fællesskabet), på grund af de høje engrospriser, som operatøren af det udenlandske net opkræver og i mange tilfælde, den høje indtjeningsmargin i forbindelse med detailprisen, som operatøren af kundens net har.

2.3 Lovrammen for elektronisk kommunikation fra 2002 gav ikke de nationale tilsynsmyndigheder et tilstrækkeligt effektivt redskab til, at de kunne træffe effektive foranstaltninger vedrørende de alt for høje priser på roaming i Fællesskabet.

2.4 Under disse omstændigheder greb EU med henvisning til EF-traktatens artikel 95 ind på markedet ved hjælp af en forordning ⁽¹⁾ med det formål for perioden 1.9.2007 til 30.9.2010 at fastsætte

- et loft over engrosminutprisen
- en maksimal »eurotarif« for detailmarkedet,

som operatørerne af et mobiltelefonnet kan opkræve for levering af roamingtjenester i forbindelse med mobiltelefonsamtaler med originer og terminering i Fællesskabet.

2.5 I sin udtalelse om spørgsmålet ⁽²⁾ godkendte EØSU dette skridt og fandt, at et indgreb på EU-plan var nødvendigt og proportionalt og øgede beskyttelsesniveauet for forbrugerne ved konkret at øge deres ret til at få adgang til oplysninger gennem krav om øget gennemsækelighed og beskytte deres økonomiske interesser ved at indføre et sikkerhedsloft for levering af roamingtjenester for taletelefoni mellem medlemsstaterne.

2.6 Europa-Parlamentet godkendte i sin udtalelse, at den fælles fremgangsmåde blev indført i en begrænset periode, men krævede, at den kunne forlænges eller ændres i lyset af en undersøgelse, som Kommissionen skulle gennemføre inden den 3. december 2008 af forordningens indvirkning på de små leverandører af mobiltelefoni i Fællesskabet og på deres stilling på fællesskabsmarkedet for roaming generelt.

2.7 Da nye former for mobile datakommunikationstjenester ud over taletelefoni vinder stadig større terræn, opfordrede Europa-Parlamentet Kommissionen til at overvåge udviklingen på markedet for roaming af datakommunikationstjenester, herunder sms (short message service) og mms (multimedia messaging service) i Fællesskabet.

⁽¹⁾ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 717/2007 af 27. juni 2007 om roaming på offentlige mobiltelefonnet i Fællesskabet og om ændring af direktiv 2002/21/EF.

⁽²⁾ Ordfører: Hernandez Bataller, EUT C 324 af 30.12.2006, s. 42.

3. Kommissionens forslag

3.1 Det forslag til forordning, der behandles her, er baseret på en meddelelse ⁽³⁾ om gennemgang af, hvordan forordning (EF) nr. 717/2007 har fungeret, og på to arbejdsdokumenter ⁽⁴⁾ fra Kommissionen.

3.2 Det fremgår af disse dokumenter, at engros- og detailpriserne på roamingtjenester i forbindelse med mobiltelefonsamtaler ikke varierer tilstrækkeligt under de i forordning (EF) nr. 717/2007 fastsatte lofter til at være et tegn på sund konkurrence.

3.3 Sms- og dataroamingtjenester tegner sig for henholdsvis 12,3 % og 8,6 % af indtægterne på roamingområdet. Priserne på sms-roamingtjenester har generelt kun ændret sig lidt i det forløbne år til trods for det politiske pres på operatørerne for at tilskynde dem til at sænke priserne og dermed undgå en tvungen regulering.

3.4 Eftersom forordning nr. 717/2007 ikke har resulteret i en sund konkurrence og det ikke er muligt at fremme konkurrencen ved at øge antallet af alternative operatører, fordi frekvenser er en sparsom ressource, ser Kommissionen sig nødsaget til at foreslå:

- at forlænge den nuværende forordning ud over den 30. juni 2010 for en ny periode på tre år
- at fastsætte nye lofter for de afgifter for roamingtjenester i forbindelse med mobiltelefonsamtaler, som operatørerne af mobiltelefonnet kan opkræve i forlængelsesperioden
- at præcisere kravene til afregning pr. sekund
- at fremrykke datoen for sænkning af prislofterne på roamingtjenester i forbindelse med mobiltelefonsamtaler fra den 30. august 2009 til den 1. juli 2009
- at udvide anvendelsesområdet for forordning (EF) nr. 717/2007 til at omfatte sms-roamingtjenester i Fællesskabet
- at fastsætte et prisloft over engrostariffen for dataroamingtjenester og indføre gennemsækelighed og beskyttelsesmekanismer
- at fremme prisgennemsækeligheden.

⁽³⁾ KOM(2008) 579 endelig.

⁽⁴⁾ SEK(2008)2489 og SEK(2008)2490.

4. Specifikke bemærkninger

4.1 EØSU tilsluttede sig i sin udtalelse om forordning (EF) nr. 717/2007 på det kraftigste Kommissionens mål om at nå frem til en nedsættelse af roamingtaksterne på op til 70 %, hvilket ville medføre en besparelse for forbrugerne på omkring 5 mia. euro.

4.2 Med nedenstående forslag til en ny nedsættelse af den maksimale takst vil dette mål blive overskredet, hvad angår indkommende opkald (- 76 %), mens det samlede fald for udgående opkald vil være på 55,8 %.

Euro/min. (ekskl. moms)	Engros-pris	Diff. %	Detail-pris — MOC (*)	Diff. %	Detailpris — MTC (**)	Diff. %
Gennemsnitspris for 1.9.2007			0,7692		0,417	
Forordning nr. 717/2007						
Maksimumpris 1.9.2007-31.8.2008	0,30		0,49		0,24	
Maksimumpris 1.9.2008-30.6.2009 (***)	0,28	6,67	0,46	6,12	0,22	8,33
Maksimumpris 1.7.2009 (***)-30.6.2010	0,26	7,14	0,43	6,52	0,19	13,64
Forslag til forordning KOM(2008)0580						
Maksimumpris 1.7.2010-30.6.2011	0,23	11,54	0,40	6,98	0,16	15,79
Maksimumpris 1.7.2011-30.6.2012	0,20	13,04	0,37	7,50	0,13	18,75
Maksimumpris 1.7.2012-30.6.2013	0,17	15,00	0,34	8,11	0,10	23,75
Samlet fald			0,4292	55,79	0,317	76,01

(*) MOC = mobile originating call (udgående opkald fra mobiltelefonen).

(**) MTC = mobile terminal call (indgående opkald til mobiltelefonen).

(***) Kommissionen foreslår, at den oprindeligt fastsatte dato, som var den 30. august 2009, rykkes to måneder frem.

4.3 EØSU tilslutter sig de nye foranstaltninger og bifalder Kommissionens initiativ som både nødvendigt og proportionel, fordi det også styrker forbrugernes ret til adgang til information med henblik på at højne beskyttelsesniveauet og øge prisgennemskeligheden.

4.4 EØSU noterer sig med tilfredshed, at de tarifnedsættelser, som blev indført med forordning nr. 717/2007, ifølge oplysningerne fra Kommissionen hverken har medført et fald i beskæftigelsen eller en forværring af arbejdsvilkårene i sektoren.

4.5 Kommissionen skelner i sine analysedokumenter mellem betalingsmulighederne for samtalejenester og »forudbetalt« og »efterbetalt« sms. Denne forskel tages dog ikke i betragtning i den prisstruktur, som Kommissionen har fastsat eller foreslået, mens den økonomiske merværdi for operatørerne varierer betydeligt mellem de to kategorier.

4.6 EØSU mener endvidere, at Europa-Parlamentets krav om, at forordningens indvirkning på de små leverandører af mobiltelefoni i Fællesskabet og på deres stilling på fællesskabsmarkedet for roaming generelt skulle undersøges, kun er blevet behandlet perifert.

4.7 I sin udtalelse om forordning (EF) nr. 717/2007 gav EØSU udtryk for frygt for, at anvendelsen af forordningen ville medføre en tilpasning af de nationale mobilfontakster og under visse omstændigheder ville foranledige operatørerne til at geninddrive omkostningerne ved at øge indtægterne fra andre tjenester.

4.8 Siden ikrafttrædelsen af de første administrerede maksimumpriser har Kommissionen efter eget udsagn ikke konstateret nogen stigninger i de nationale priser, der specifikt ville kunne tilskrives forordning (EF) nr. 717/2007. Det må dog konstateres, at visse operatører har skruet prisen for international roaming med originering og terminering i tredjelande uden for EU kraftigt i vejret, hvilket ligger uden for Kommissionens og de nationale reguleringsmyndigheders kompetence.

4.9 Selv om de lofter over detailpriserne, der er fastsat i forordningen, er angivet i pris pr. minut, bestod Kommissionens foretrukne løsning i forbindelse med fakturering af opkaldenes varighed i at tillade operatørerne at opkræve en maksimumopkaldsafgift svarende til de 30 første sekunder af et roamingopkald for derefter at fakturere pr. sekund.

4.10 Mange operatører er dog fortsat med deres tidligere praksis eller har endog ændret deres takststruktur, så de fakturerer for intervaller på over 30 sekunder og helt op til 60 sekunder. Det er blevet fastslået, at den opkaldsvarighed for udgående opkald, der faktureres, i gennemsnit er 24 % højere end opkaldenes faktiske varighed.

4.11 Med Kommissionens nye forslag indføres der fra 1. juli 2009 en fakturering pr. sekund for alle regulerede roamingopkald, udgående eller indgående, dog med mulighed for at opkræve betaling for en minimumsperiode på op til 30 sekunder for foretagne opkald. Denne minimumsperiode på 30 sekunder er berettiget, fordi alle opkald, uanset hvor korte de er, indebærer brug af omfattende teknisk udstyr.

4.12 Denne undtagelse fra den generelle regel om fakturering pr. sekund gælder dog kun for udgående opkald, selv om indgående opkald ligeledes nødvendiggør brug af omfattende teknisk udstyr.

4.13 Med Kommissionens forslag rykkes datoen for nedsættelse af lofterne over engros- og detailpriserne på roamingsamtaler frem fra den 30. august til den 1. juli 2009, så brugerne allerede kan nyde godt af de nye takster i den periode, hvor efterspørgslen er størst. Dette forudsætter, at den forordning, der behandles her, træder i kraft hurtigst muligt.

4.14 Med det forslag, der behandles her, indføres der fra 1. juli 2009 og frem til den 30. juni 2013 en sms-»eurotarif«, der ikke må overstige en maksimumspris på 0,11 euro, og et loft over engrospriserne på 0,04 euro.

4.15 Hvad angår dataroamingtjenester, indeholder Kommissionens forslag ikke på nuværende tidspunkt nogen bestemmelser

vedrørende detailpriser, men der fastsættes et loft over de gennemsnitlige engrospriser på 1 EUR/MB fra 1.7.2009. Kommissionen skriver i betragtningerne til forordningen, at den er foruroliget over, at detailtaksterne for dataroamingtjenesterne er så høje og at der endnu ikke er tilstrækkelig konkurrence på dette område — så meget desto mere som prisgennemskueligheden lader meget tilbage at ønske.

4.16 Under disse omstændigheder tvivler EØSU meget på, at andre metoder til at skaffe sig adgang til datatjenester, f.eks. offentlig trådløs adgang til internettet, kan skabe den fornødne konkurrence. Udvalget havde hellere set, at Kommissionen også intervererede over for priserne på dette marked.

4.17 Desuden indebærer forslaget indførelse af en mekanisme, der afbryder tjenesten, når et loft, der frit kan fastsættes af kunden, nås, samt en automatisk advarselsmeddelelse, når dette loft nærmer sig.

4.18 Uanset hvor relevant en sådan mekanisme er, frembyder den væsentlige tekniske problemer og risikerer at bringe kunden i en situation, hvor samtalen blokeres, hvis han/hun ikke gennem en enkel handling har mulighed for at omgå det loft, som han/hun selv har fastsat. Endvidere er den ikke i overensstemmelse med ønsket om prisgennemskuelighed og tilpasning af taksterne afhængigt af omkostningerne. EØSU beklager, at disse spørgsmål ikke er blevet behandlet i den pågældende konsekvensanalyse.

4.19 Kommissionens forslag har også til formål at fremme prisgennemskueligheden. Med henblik herpå udvides den forpligtelse, der påhviler leverandører af mobiltelefoni til at give deres roamingkunder personlige takstoplysninger, når de rejser ind i en anden medlemsstat, til ligeledes at omfatte sms- og dataroamingtjenester.

4.20 EØSU hilser dette tiltag velkommen, så længe man undgår afsendelsen af flere informationsmeddelelser, hver gang grænserne overskrides, og man sørger for, at disse meddelelser om priser er klare og letforståelige og kan sammenlignes med andre tilbud.

Bruxelles, den 15. januar 2009.

Mario SEPI
Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgsom Håndtering af udfordringerne knyttet til olie

(2009/C 182/13)

Hovedordfører: **Frederic Adrian OSBORN**

Europa-Parlamentet besluttede den 21. november 2008 under henvisning til EF-traktatens artikel 262 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

Håndtering af udfordringerne knyttet til olie.

Den 12. november 2008 henviste Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs præsidium det forberedende arbejde til Den Faglige Sektion for Transport, Energi, Infrastruktur og Informationssamfundet.

På grund af sagens hastende karakter udpegede Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg på sin 450. plenarforsamling den 14.-15. januar 2009, mødet den 14. januar 2009, Frederic Adrian OSBORN til hovedordfører og vedtog følgende udtalelse med 140 stemmer for, 6 imod og 2 hverken for eller imod.

1. Sammenfatning og konklusioner

1.1 De to faktorer, som vil være afgørende for olieindustriens udvikling i de kommende årtier, er:

- De tiltagende klimaændringer, som i vidt omfang skyldes stigende CO₂-emissioner fra afbrændingen af fossile brændstoffer.
- Verdens begrænsede energireserver og de gradvist stigende tekniske og politiske vanskeligheder med at få sikker og let adgang til de resterende reserver.

1.2 Samspillet mellem disse to faktorer leder på nuværende tidspunkt verden ud i en stadig mere usikker situation, idet stigende CO₂-emissioner sætter yderligere fart på klimaændringerne, og fordi et øget olieforbrug bringer os tættere på det tidspunkt, hvor et begrænset udbud kan føre til kritisk mangel og økonomiske forstyrrelser.

1.3 Den eneste rigtige løsning på klimakrisen er, at verdensøkonomien foretager en hurtig omlægning af energigrundlaget og ændrer den nuværende situation, hvor afhængigheden af fossile brændstoffer er for stor. Det er nødvendigt, at den globale efterspørgsel efter olie om et par år holder op med at stige, og at den derefter falder støt til et meget lavere niveau i midten af dette århundrede. Denne udfordring er særligt presserende for Europa, fordi det er så afhængigt af olieimport.

1.4 Fund af nye olieklæder bliver mere og mere sjældne og er ofte ledsaget af politiske og miljømæssige problemer. Verden generelt (og Europa i særdeleshed) vil være bedre stillet og mere sikker, hvis olieafhængigheden kan mindskes.

1.5 Europas efterspørgsel bør inden 2050 nedbringes med mindst 50 % og sandsynligvis endnu mere.

1.6 Markedet kan ikke selv gennemføre overgangen til andet end olie.

1.7 Skattemæssige foranstaltninger, der sigter mod at øge prisen på olie ⁽¹⁾ (og andre fossile brændstoffer) i forhold til andre energikilder ved at beskatte kul og olie eller handlen med CO₂-tilladelser, har en vigtig rolle at spille og bør videreudvikles. Men der vil desuden være behov for andre sektorspecifikke foranstaltninger.

1.8 Den Europæiske Unions emissionshandelsordning bør udformes således, at der fastsættes en mindstepris for CO₂ for at gøre markedet mere sikkert. Mindsteprisen bør derefter over de kommende tre årtier hæves gradvist, så der lægges større og større markedspress på samtlige aktører til at gå bort fra fossile brændstoffer.

1.9 I transportsektoren er der behov for følgende vigtige ændringer:

- Storbyer, byer og andre beboelsesområder skal planlægges således, at rejseafstande og — tider mindskes mest muligt.
- Fortsat forbedring af energieffektivitet og CO₂-præstationer i fly, skibe, toge og alle former for vejtransportmidler.
- Der skal i højere grad sættes på
- Jernbaner frem for fly;
- Offentlig transport frem for privat transport;
- El- eller brintdrevne køretøjer frem for køretøjer med forbrændingsmotorer;
- Cykling og gang i så vid udstrækning som muligt.

⁽¹⁾ EØSU behandler spørgsmålet om oliepriser mere indgående i sin kommende udtalelse CESE 348/2008 *Tackling af de højere oliepriser*, som er udvalgets reaktion på Kommissionens meddelelse »Tackling af de højere oliepriser«.

1.10 I private boliger og andre bygninger vil brugen af olie (og andre fossile brændstoffer) til opvarmning, nedkøling og madlavning gradvist skulle erstattes af elektricitet fra grønne energikilder.

1.11 Brugen af vedvarende energikilder til fremstilling af elektricitet skal øges så hurtigt som muligt. Fossile brændstoffer vil dog uvægerligt i de næste mange år blive ved med at være det vigtigste brændstof til elektricitetsproduktion, og det er derfor afgørende at udvikle og installere CO₂-opsamling og -lagring så hurtigt som muligt. Brugen af olie som brændstof til el-produktion bør ophøre, men i det omfang olie fortsat bruges, bør der ligesom ved brug af kul anvendes CO₂-opsamlingsteknologi.

1.12 En ny generation af atomkraftværker kan muligvis i nogle lande spille en rolle med at lette overgangen til en kulstoffattig økonomi. Men investering i denne sektor bør ikke få lov til at aflede ressourcer og den politiske opmærksomhed fra udviklingen af vedvarende energi.

1.13 Den Europæiske Union og dens medlemsstater er på et tidligt tidspunkt gået i spidsen med at omlægge politikker i den rigtige retning på alle disse områder, men der er fortsat behov for en mere vidtrækkende og hurtigere omstilling. EU er også nødt til at søge at få lignende tilsagn fra andre udviklede lande og afsætte omfattende finansielle ressourcer til at fremme tilsvarende tiltag i udviklingslandene.

1.14 Civilsamfundet skal i langt højere grad og mere systematisk inddrages i arbejdet med at skabe bevidsthed om og accept af de nødvendige forandringer, specielt når det gælder livsstil og adfærd.

1.15 På verdensplan står olieindustrien for fremtiden over for en dobbelt udfordring:

- Den skal hjælpe verden med at tilpasse sig en situation med en støt faldende olieafhængighed;
- Den skal anvende sine store ressourcer i form af viden, ekspertise og finansiell vægt til at blive (eller hjælpe andre med at blive) pionerer på området for de nye ikke-fossile brændstofteknologier.

2. Kulstofudledninger og klimaændringer

2.1 Risikoen for ødelæggende klimaforandringer forårsaget af tiltagende drivhusgasudledninger er en af verdens største udfordringer i det 21. århundrede.

2.2 IPCC har slået fast, at hvis man vil begrænse den globale temperaturstigning forårsaget af drivhusgasudledninger til højst 2° C over det forindustrielle niveau, skal stigningen af CO₂-udledninger inden for 5-10 år ophøre og derefter frem til år 2050 falde støt med mellem 50 og 85 % i forhold til 2000-niveauet.

2.3 Dette vil kræve en radikal ændring af de nuværende forbrugsmønstre og produktionsmetoder i hele verden af et sådant omfang, at det svarer til en ny industriel revolution. Nedbringelser af emissioner fra olieforbrænding skal bidrage til den overordnede begrænsning af CO₂-emissionerne. Det ville hjælpe, hvis der blev etableret et generelt accepteret forløb eller benchmark for den gradvise sænkning af den globale efterspørgsel efter olie i de kommende fire årtier og i den forbindelse også et nærmere specificeret forløb for Europa. Europas olieforbrug skal inden 2050 nedbringes med mindst 50 % og sandsynligvis endnu mere.

2.4 For øjeblikket stiger det globale olieforbrug stadig år for år, men er nu primært forårsaget af den hastigt stigende efterspørgsel fra vækstøkonomierne. Selv om efterspørgslen i Europa nu er tættere på et stabilt niveau, er vi endnu ikke kommet ind på den nedadgående kurve, som vil være nødvendig.

2.5 Den slags foranstaltninger, som EU nu er ved at indføre med energipakken, er et godt udgangspunkt, men EØSU mener, at Kommissionen snart vil være nødt til at fremsætte forslag om endnu en pakke for at nå det rette reduktionsomfang.

2.6 EU tegner sig for mindre end 20 % af den globale efterspørgsel efter olie. Det vil være lige så vigtigt at sikre lignende tilsagn om at sænke efterspørgslen fra de øvrige udviklede lande og fra vækstøkonomierne i de igangværende forhandlinger om klimaforandringerne.

3. Olieforsyning

3.1 Verdens oliereserver er begrænsede og kan ikke vare evigt. Der gøres fortsat nye oliefund rundt om i verden, men de nye fund er typisk mindre og vanskeligere at udnytte, og de findes somme tider i politisk ustabile eller fjendtligt stemte dele af verden. De kan være dyrere at få i drift.

3.2 Nogle af de nye olieklender ligger i miljømæssigt sårbare områder som f.eks. de arktiske områder. Andre som f.eks. det canadiske tjæresand vil være vanskeligere at have med at gøre, og selve udvindingsprocessen vil i sig selv give anledning til omfattende CO₂-emissioner. Det ville være bedst om muligt at undgå at bruge disse kilder eller i det mindste udskyde brugen heraf, indtil man kan anvende bedre miljøsikkerhedsforanstaltninger og CO₂-opsamling.

3.3 EU står over for særlige olieforsyningsproblemer. Olieklenderne i Europa er ved at være udtømte, og Europa bliver stadig mere afhængigt af import, som nu tegner sig for mere end 80 % af forsyningerne.

3.4 Europas situation risikerer at blive vanskeligere i fremtiden. Olieforsyningerne kan tænkes at blive vanskeligere tilgængelige eller blot meget dyrere. Udsvingene på udbuds- og prissiden kan også tænkes at tage til.

3.5 Dette mulige problem på forsyningsiden understreger, hvor vigtigt det er, at vi i EU gør hastige fremskridt med at gøre os mindre afhængige af olie. Jo hurtigere vi kan sænke den overordnede efterspørgsel og omstille os til at bruge andre mere lettilgængelige energikilder, jo større uafhængighed og sikkerhed vil vi få, og jo større pres kan vi lægge på andre for at få dem til at gøre en indsats for at mindske efterspørgslen med det sigte at bekæmpe klimaforandringerne.

4. Hvad skal der gøres? — Omstilling til andre energikilder end olie

4.1 Olie anvendes primært i transportsektoren, men der anvendes ligeledes en væsentlig mængde til opvarmning af boliger og til madlavning, til opvarmning og nedkøling af andre bygninger, til el-produktion og som råmateriale i den petrokemiske industri. På alle disse områder vil det være nødvendigt at reducere eller fjerne afhængigheden af olie så hurtigt som muligt.

4.2 I transportsektoren er der behov for tre ændringer

- Storbyer, byer og andre boligområder skal planlægges således, at rejseafstande og — tider mindskes mest muligt.
- Fortsat forbedring af energieffektivitet og CO₂-præstationer i fly, skibe, toge og alle former for vejtransportmidler.
- Der skal i højere grad sættes på
- Jernbaner frem for fly
- Offentlig transport frem for privat transport;
- El- eller brintdrevne køretøjer frem for køretøjer med forbrændingsmotorer;
- Cykling og gang i så vid udstrækning som muligt.

4.3 Luftfarten er muligvis nødt til fortsat fortrinsvis at anvende olie til væsentlige formål i de kommende to-tre årtier. Den skal dog foretage så mange effektivitetsforbedringer som muligt, og i videst muligt omfang bør udvidelse af højhastighedstognet gives forrang frem for lufttransport. Man bør ligeledes søge at modvirke yderligere stigninger inden for lufttransporten og udvidelse af lufthavne.

4.4 Inden for skibsfarten bør man konstant søge at forbedre effektiviteten, og man bør aktivt fremme innovative ideer som f.eks. brug af supplerende vindenergi med henblik på at reducere brændstofforbruget.

4.5 Husholdningernes olieforbrug

Det vil være nødvendigt at udfase direkte afbrænding af fossile brændstoffer i ildsteder, kedler og komfurer, og husholdningerne vil som standardbrændstof skulle bruge elektricitet (som i stigende grad trækker på lokalt baseret vedvarende energiproduktion såvel som el-nettet) eller lokalt produceret bæredygtigt brænde. Det er nødvendigt at opstille en tidsplan for denne omstilling.

4.6 Oliesituationen i erhvervslivet

Det vil være nødvendigt med en tilsvarende omstilling i industrien og handelssektoren, hvad angår alle former for opvarmning og andre anvendelser. I de tilfælde, hvor der i de industrielle processer fortsat anvendes fossile brændstoffer som råmateriale, skal der i de enkelte sektorer foretages en analyse for at afdække, i hvilket omfang kulstofudledninger fra disse processer kan opsamles og lagres, og hvor det er muligt erstattes med ikke-fossile brændstoffer.

4.7 El-produktion

Det vil være nødvendigt at gøre en stor indsats for at udbygge brugen af alle former for vedvarende energi til fremstilling af elektricitet så hurtigt som muligt. De målsætninger, EU har opstillet, er et godt udgangspunkt, men der skal gøres mere for at bringe de forskellige teknologier på markedet til overkommelige priser.

4.8 Kul (og i mindre udstrækning andre fossile brændstoffer) vil i adskillige årtier blive ved med at være et vigtigt brændstof i el-produktionen. Kulstofopsamling og -lagring bør udvikles snarest muligt. Det bør derefter ligeledes gøres obligatorisk at installere denne teknologi på samtlige resterende oliedrevne kraftværker.

4.9 En ny generation af kernekraftværker vil muligvis også kunne spille en rolle. Kernekraftteknologi har imidlertid sine egne problemer med bæredygtighed, og denne sektor bør ikke få lov til at tiltrække ressourcer og aflede den politiske opmærksomhed fra en mere udbredt brug af bæredygtig energi og energieffektivitet, som er de vigtigste mål for omstillingen.

4.10 For at hjælpe alle de berørte parter med at planlægge disse ændringer ville det være en god idé at fastlægge vejledende fremgangsmåder til at nå op på de besparingsniveauer, der skal nås inden for de enkelte delsektorer, som anvender olie, og at fastlægge en forventet tidsplan for disse omstillinger på såvel globalt som regionalt plan.

5. Hvad skal der gøres? Politiske foranstaltninger til at mindske afhængigheden af fossile brændstoffer og til at fremme diversificering af energiforsyningen

5.1 Mange af de foranstaltninger, der skal til for at fremme og promovere omstillingerne, er allerede velkendte. Den vifte af foranstaltninger, der indgår i Kommissionens nylige energipakke, dækker mange af punkterne og bør være et godt udgangspunkt for videreudvikling. Overalt i verden, inklusive i Europa, skal viften af foranstaltninger udvides og gennemføres med større energi og hast.

5.2 Skatteforanstaltninger til korrekt prissætning af CO₂-emissioner

Fossile brændstoffer bør bære de samlede omkostninger ved CO₂-emissionerne. Det kræver enten beskatning af produkter, der forårsager CO₂-emissioner (som f.eks. benzin), eller rationering af CO₂-tilladelser eller begge dele.

5.3 EU's CO₂-handelsordning bør kraftigt fremhjælpes, så der sendes et klart og vedvarende signal til markedet om, at der er fordele ved at mindske forbruget af fossile brændstoffer og gå over til andre brændstoftyper. Der skal rettes op på uregelmæssighederne, og undtagelserne skal mindskes. Frem for alt skal ordningen udvides til resten af den industrialiserede verden og snarest muligt ligeledes til vækstøkonomierne. Dette bør være en af de vigtigste målsætninger for de internationale klimaforhandlinger.

5.4 Det ville måske være en god idé at udforme ordningen således, at der fastsættes en mindstepris for CO₂, så der skabes større sikkerhed på markedet. Mindsteprisen kunne eventuelt derefter over de kommende tre årtier hæves gradvist, så der lægges større og større markedspress på samtlige aktører til at gå bort fra fossile brændstoffer.

5.5 Reguleringsforanstaltninger

Skattemæssige foranstaltninger er ikke i sig selv nok til at opnå den nødvendige omstilling til andet end olie. Efterspørgslen er for uelastisk, og politiske forpligtelser gør det umuligt at hæve priserne på olieprodukter for hurtigt. Der er behov for et omfattende program med reguleringsforanstaltninger, som kan skabe højere standarder og sætte en stopper for ineffektive processer og produkter. Der skal også ydes støtte til forskning, udvikling og indførelse af de nye påkrævede teknologier.

5.6 Hvad effektivitet angår, er der akut behov for et omfattende program til forbedring af standarderne for energieffektivitet af alle energiforbrugende produkter og tjenester. Europa har fortsat et stykke vej at gå, både når det gælder om at fastsætte standarder og sikre, at de overholdes. Opvarmning og nedkøling af bygninger foregår f.eks. på en særdeles ineffektiv måde, og der er behov for et stærkt handlingsprogram, hvis man vil sikre hurtige forbedringer.

5.7 Særligt vigtige er standarder for mindskelse af køretøjers CO₂-emissioner. EØSU hilser de nye standarder, man nu er endes om, velkomne, men opfordrer indtrængende til, at der fastsættes endnu strengere normer for de kommende år, således at der lægges en fast plan, som bilindustrien kan indordne sig efter. Det næste skridt, som det nu haster med at foretage, er fastlæggelse af et tilsvarende stramt program for gradvis forbedring af emissioner fra varebiler og tungere godskøretøjer. Også her bør tiltag i EU modsvares af tilsvarende bestræbelser i andre dele af verden.

5.8 Forskning, udvikling og finansiel støtte

Nogle af de nye påkrævede teknologier befinder sig fortsat på udviklingsstadiet og kræver omfattende støtte og fremme fra den offentlige sektors side, hvis man vil sikre, at de indføres snart og udbredes vidt. Opsamling og lagring af CO₂, yderligere udvikling af vedvarende energiformer, tredje og fjerde generation af vedvarende energiformer, eldrevne (eller brintdrevne) køretøjer og den dertil nødvendige infrastruktur falder alle inden for denne kategori og kræver alle omfattende offentlig støtte for at få dem ordentligt lanceret på verdensmarkedet så hurtigt som muligt.

5.9 Der er behov for omfattende investeringer i jernbanesektoren for at udbrede elektrificeringen og gøre togrejse til det bedste alternativ til flyrejser på de fleste korte strækninger i Europa og i andre dele af verden.

5.10 Inddragelse af civilsamfundet

Der må gøres meget mere for at bringe den brede offentlighed, erhvervslivet, fagforeninger og andre civilsamfundsorganisationer ind i et partnerskab, så de kan deltage i den fælles indsats.

— Borgerne bør opmuntres og ansføres til at spille deres rolle f.eks. via forbedring af husholdningernes effektivitet, brug af grønnere energiformer til belysning, opvarmning, indkøb af mere energieffektive varer og tjenester, og mindskelse af CO₂-effekten af deres ordinære færden og i forbindelse med ferier. Efter vores mening er en stigende del af befolkningen og civilsamfundsorganisationerne parate og villige til at træde i aktion, hvis blot de får et stærkt og politisk fingerpeg om, hvad der forventes af dem, ledsaget af passende incitamenter til handling.

— Mange lokale og regionale myndigheder har allerede udstukket visioner og udvist modigt politisk lederskab på dette område. De skal opmuntres og ansføres til at gå videre.

— Også erhvervslivet bør ansføres til at gøre yderligere fremskridt. Erhvervslivet skal ansføres og opmuntres til at forbedre energieffektiviteten i sine transaktioner og skaffe energi fra lav-CO₂-kilder. Der bør gøres mere systematisk og kraftigt brug af lovgivning til at øge alle produkttypers og tjenesters energimæssige ydeevne.

— Fagforeninger har også en vigtig rolle at spille. Mange af deres medlemmer står i første række med henblik på at levere energieffektive forbedringer og sprede praktiske oplysninger, og deres potentielle bidrag bør anerkendes og fremmes. Med korrekt forvaltning ventes de nye produktionsformer at give lige så mange beskæftigelsesmuligheder som de gamle CO₂-intensive produktionsmetoder.

5.11 Alle disse foranstaltninger vil skulle vedtages og nøje håndhæves i Europa, hvis man vil mindske den overordnede efterspørgsel efter fossile brændstoffer, herunder især olie. Det vil også være nødvendigt at fremme disse foranstaltninger hos andre parter i industrilandene og i stigende grad i vækst- og udviklingsøkonomierne.

5.12 Vækst- og udviklingsøkonomierne har selv mulighed for at blive innovative kræfter og pionerer i den kulstoffattige økonomi, og de bør aktivt opmuntres til at gå i den retning. Handelspolitikker bør ingen steder i verden nogensinde anvendes til at beskytte ældre, mindre CO₂-effektive industrier.

6. Tilpasning i olie- og gasindustrien

6.1 Så længe verdensøkonomien fortsat er afhængig af olie, må olieindustrien naturligt arbejde på at dække det behov. Det ville imidlertid være forkert, hvis olieindustrien bare fortsatte som om intet var hændt. Der er en række områder, hvor den internationale olieindustri kan og bør forventes at bidrage til omstillingen til en mere kulstoffattig økonomi:

- Den skal anerkende, at det er nødvendigt at omstille den globale økonomi til i de kommende årtier at gøre mindre udstrakt brug af fossile brændstoffer og at omlægge tankegang, planlægning og adfærd i overensstemmelse hermed.
- Olieindustrien skal fortsat forbedre sine CO₂-præstationer på sit eget virkefelt.
- Den skal bruge biomasse eller andre CO₂-neutrale ressourcer i stedet for fossile brændstoffer i sine produkter, hvor det kan lade sig gøre på en bæredygtig måde.
- Olieindustrien skal bruge sin omfattende knowhow og finansielle vægt til at bidrage til andre aspekter af omstillingen og til en så hurtig som mulig udvikling og ibrugtagning af CO₂-opsamling og -lagring.
- Den skal arbejde tæt sammen med bilindustrien om at fremskynde overgangen til køretøjer med lave eller ingen CO₂-emissioner.

6.2 Den Europæiske Union, medlemsstaterne og andre landes regeringer bør for deres vedkommende opretholde en tæt dialog med den internationale olieindustri for at forsøge at skabe en fælles forståelse for, hvilket forløb der skal følges mod et lavere olieforbrug, og skabe passende incitamenter for at ansøre (og om

nødvendigt tvinge) industrien til at gøre fremskridt inden for disse fire nøgleområder.

6.3 På investeringssiden så EØSU gerne, at olieindustrien brugte flere kræfter på at hjælpe til med overgangen til en verden med lavere olieefterspørgsel i fremtiden og færre kræfter på at udvikle mere marginale olieklæder, specielt når disse i sig selv vil forårsage alvorlige miljøskader.

6.4 EØSU mener, at der er udviklingsmuligheder på biobrændselsområdet (navnlig større brug af biomasse), men mener, at der bør opstilles kriterier for bæredygtighed, som kan tænkes at begrænse mulighederne for at udvide denne teknologi. Det ser lovende ud for pyrolyse af biomasse til biokul (eller trækul), som kan tilsættes jordbunden, der dermed forbedres og anvendes som CO₂-dræn. I transportsektoren ser elektricitet eller hydrogen mere lovende ud som langsigtede løsninger. Der bør fortsat føres indgående diskussioner med de relevante industrisektorer for at søge at fastlægge, hvordan disse omstillinger bedst gennemføres.

6.5 Eftersom olieprisen er steget, har industrien allerede et stærkt økonomisk incitament til at forbedre effektiviteten i forbindelse med udvinding og raffinering og til at minimere transportomkostningerne. Direktivet om brændstoffers kvalitet vil være et yderligere nyttigt incitament i den retning, og det vil desuden være et incitament til at indføre biobrændsel.

6.6 Beskatning af olieprodukter er allerede en væsentlig indtægtskilde for regeringerne, og indtægterne kan tænkes at stige yderligere, når CO₂-tilladelser bortauktioneres i videre udstrækning. En del af proventet herfra bør øremærkes til at fremme udviklingen af de nye energiteknologier, der er brug for. Man kunne også overveje at give olieindustrien selv et incitament til at spille en større rolle i overgangen til den kulstoffattige økonomi ved at tilbyde olieselskaberne skatnedsættelser eller afskrivninger på de nødvendige investeringer.

Bruxelles, den 14. januar 2009

Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg
Mario SEPI

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs Udtalelse om Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — Den nye sociale dagsorden: Muligheder, adgang og solidaritet i det 21. århundredes Europa

KOM(2008) 412 endelig

(2009/C 182/14)

Ordfører: **Evelyn REGNER**

Medordfører: **Antonello PEZZINI**

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber besluttede den 2. juli 2008 under henvisning til EF-traktatens artikel 262 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — Den nye sociale dagsorden: Muligheder, adgang og solidaritet i det 21. århundredes Europa

KOM(2008) 412 endelig.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Beskæftigelse, Sociale og Arbejdsmarkedsmæssige Spørgsmål og Borgerrettigheder, som udpegede Evelyn REGNER til ordfører og Antonello PEZZINI til medordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 10. december 2008.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 450. plenarforsamling den 14. og 15. januar 2009, mødet den 14. januar 2009, følgende udtalelse med 162 stemmer for, 21 imod og 25 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og henstillinger

1.1 Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (EØSU) glæder sig over Kommissionens meddelelse om en ny social dagsorden. I lyset af en række andre aktuelle initiativer på det sociale område betragter udvalget meddelelsen som et skridt i retning af en modernisering af den europæiske velfærdsstat med det formål at sætte borgerne i stand til at realisere deres muligheder og give Unionen en mere social profil.

1.2 På baggrund af den voldsomme, verdensomspændende finansielle og økonomiske krise er det endnu mere påkrævet, at EU bestræber sig på at skabe et socialt stærkt og konkurrencedygtigt Europa. Ud over at udtale sin støtte til den nye sociale dagsorden er EØSU derfor stærk tilhænger af, at der udarbejdes et egentligt socialpolitisk handlingsprogram

1.3 Kommissionens meddelelse fokuserer overvejende på, hvordan der bør reageres på en række nye faktuelle omstændigheder, herunder navnlig at tilpasse socialpolitikken til de ændrede samfundsforhold, men især til de ændrede økonomiske og arbejdsmarkedsmæssige forudsætninger. EU har et påtrængende behov for moderne arbejdsmarkedspolitikker og bæredygtige beskæftigelsesvenlige sociale systemer.

1.4 EØSU konstaterer, at Kommissionen nærer modvilje mod at videreudvikle de arbejdsretlige minimumsnormer. Disse var tidligere ryggraden i EU's socialpolitik og forbedringen af leve- og arbejdsvilkårene, hvorfor de også i fremtiden, hvor det er nødvendigt og fornuftigt, bør være et led i enhver socialpolitisk dagsorden.

1.5 Udvalget står fast på, at den europæiske sociale dialog fortsat er én af hovedhjørnestenene i den europæiske sociale model, både på nationalt og europæisk niveau. Arbejdsmarkedets parter spiller en nøglerolle på samtlige områder, der vedrører ændringer i de sociale forhold, hvorfor de bør inddrages i udarbejdelsen, gennemførelsen og evalueringen af samtlige foranstaltninger, der er led i den nye sociale dagsorden. Også civilsamfundsdialogen vil i fremtiden udvikle sig til en hovedhjørneste i den europæiske sociale model.

1.6 Den åbne koordinationsmetode bør styrkes, navnlig ved fortsat at anvende kvantitative målsætninger. EØSU henstiller, at Europa-Parlamentet i højere grad inddrages heri, og at myndighederne i forbindelse med tilrettelæggelsen af offentlige udbudsprocedurer i højere grad forpligtes til at tage hensyn til sociale målsætninger og retningslinjer.

1.7 Udvalget ser et behov for, at EU i et tæt samarbejde med arbejdsmarkedets parter støtter medlemsstaterne i anvendelsen og tilnærmelsen af principperne for flexicurity og overvågningen heraf. EØSU kræver derfor, at debatten om flexicurity på alle planer kædes tættere sammen med udvidelsen af den sociale dialog og med overenskomstforhandlingerne på de relevante niveauer.

1.8 Fællesskabets foranstaltninger med henblik på at fremme lige muligheder, støtte handicappede, bekæmpe den sociale udstødelse og fremme den aktive sociale inklusion bør efter udvalgets opfattelse suppleres med mere aktive politiske tiltag, der er målrettet mod at højne beskæftigelsen blandt ældre mennesker, vanskeligt stillede befolkningsgrupper og ledige. Også fattigdomsbekæmpelsen bør prioriteres.

1.9 EØSU mener, at EF-Domstolens seneste afgørelser om udstationering af arbejdstagere og faglige aktioner nødvendiggør en passende reaktion. Det af Kommissionen bebudede diskussionsforum er et første skridt hertil. Efter udvalgets opfattelse er der navnlig behov for at anvise en række alternative løsningsmuligheder på de problemer, der opstår i spændingsfeltet mellem frihederne i det indre marked på den ene side og de grundlæggende rettigheder på den anden. I det omfang der er behov herfor, bør der så hurtigt som muligt træffes passende og konkrete foranstaltninger til beskyttelse af arbejdstagerne med det formål at præcisere, at hverken de økonomiske friheder eller konkurrencereglerne har forrang for de sociale grundrettigheder.

1.10 Der bør opstilles klare og gennemsigtige målsætninger til imødegåelse af den udbredte frygt blandt store dele af den europæiske befolkning for, at adgangen til sundhedsydelser af høj kvalitet for mange borgere om 20 år ikke mere vil være givet ⁽¹⁾ Målsætningerne bør følges til dørs af passende kontrolforanstaltninger og oplysningsarbejde.

1.11 Migration har — ud over at skabe nye muligheder og øget vækst og konkurrence — også en række skyggesider. Kommissionen bør i fremtiden tage hånd om disse skyggesider og tage initiativ til foranstaltninger, der kan imødegå dem.

1.12 I lighed med Kommissionen mener udvalget, at det er uhyre vigtigt at gennemføre og håndhæve gældende retsfor skrifter. Det er, navnlig i forbindelse med udstationeringsdirektivet, ikke nok blot at appellere til medlemsstaterne. I den sammenhæng skal der navnlig gives høj prioritet til indførelsen af effektive foranstaltninger i forbindelse med grænseoverskridende forhold. Endvidere bifalder udvalget Kommissionens opfordring til samtlige medlemsstater til at vise et godt eksempel ved at ratificere og gennemføre de ILO-konventioner, som ILO har klassificeret som opdaterede.

2. Kommissionens meddelelse

2.1 Den 2. juli 2008 fremlagde Kommissionen en meddelelse om den nye sociale dagsorden ⁽²⁾. Heri konstaterer Kommissionen, at nye sociale forhold kræver nye svar. Ændringerne foregår i et hurtigt tempo, og politikkerne skal holde trit med og give innovative og fleksible svar på de udfordringer, der ligger i globaliseringen, de teknologiske fremskridt og de demografiske tendenser.

2.2 Endvidere er der i henhold til Kommissionen mange muligheder for at gøre en indsats, og det er nødvendigt at foretage en prioritering. Derfor fokuserer dagordenen på følgende hovedområder, hvor EU-foranstaltninger entydigt indebærer en merværdi

(1) Jf. »Expectations of European citizens regarding the social reality in 20 years time«, Analytic Report, Mai 2008, Punkt 2.9; Flash Eurobarometer Series #227.

(2) Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — Den nye sociale dagsorden: Muligheder, adgang og solidaritet i det 21. århundredes Europa, KOM(2008) 412 endelig.

og ubetinget overholder principperne om subsidiaritet og proportionalitet:

- børn og unge — morgendagens Europa,
- investere i mennesker, flere og bedre job og nye kvalifikationer,
- mobilitet,
- et længere og sundere liv,
- bekæmpe fattigdom og social udstødelse,
- bekæmpe forskelsbehandling,
- muligheder, adgang og solidaritet på globalt plan.

2.3 Foranstaltninger inden for hvert af disse områder bidrager ifølge Kommissionen til at realisere de tre målsætninger — muligheder, adgang og solidaritet.

2.4 I henhold til Kommissionen har statusopgørelsen over den sociale udvikling bekræftet, at borgerne og de berørte parter forventer, at EU tilfører den sociale udvikling merværdi.

2.5 Det er Kommissionens hensigt fortsat at anvende EF-traktatens midler (lovgivning, dialog mellem arbejdsmarkedets parter, den åbne koordinationsmetode, EU-finansiering og inddragelse af civilsamfundet) og derudover ved hjælp af en samlet tilgang og et mere »intelligent« mix af de politiske instrumenter at udnytte mulighederne for synergier mellem instrumenterne fuldt ud. Koordinering og overvågning af økonomiske og budgetrelaterede politikker spiller også en vigtig rolle i den forbindelse.

3. Generelle bemærkninger

3.1 Kommissionen slår i sin meddelelse fast, at EU's politik allerede nu har en stærk social dimension og positiv social effekt. Heri er EØSU for så vidt enig, som EU i hvert fald bør have en stærk social dimension og positiv social effekt, navnlig i tider, der er præget af finansiel krise, og hvor verdens befolkning lever i den noksom bekendte »globale landsby«. Finanskrisen vil sætte gang i en økonomisk krise, og i EU's medlemsstater er der udsigt til recession. Dette igen resulterer i vanskeligheder for virksomhederne og i, at arbejdstagerne og samfundet som helhed går svære tider i møde. På trods af den omstændighed, at socialpolitikken i vid udstrækning hører under medlemsstaternes beføjelser, bifalder udvalget de initiativer, Kommissionen har taget i kraft af statusopgørelsen over den sociale udvikling 2007 og fremsættelsen af den nye sociale dagsorden, og efter udvalgets opfattelse vil en fælles strategi kunne bidrage til at mindske befolkningens bekymring over den fremtidige velstandsudvikling. Imidlertid bør der sendes et langt klarere socialt budskab til EU-borgerne.

3.2 EØSU betragter det ligeledes som grundlæggende positivt, at dagsordenen ikke blot er begrænset til at omhandle socialpolitiske problemstillinger i klassisk forstand, men også inddrager andre områder som uddannelse, sundhed og den interkulturelle dialog.

3.3 Som verden ser ud nu, er det imidlertid ikke tilstrækkeligt at tackle problemerne med »traditionelle« fællesskabsmetoder, også selvom disse måtte være ajourførte og tilrettelagt således, at de også inddrager andre områder. Spørgsmålet om udformningen af den grundlæggende makroøkonomiske politik må ikke negligeres, da der ellers er fare for, at vigtige principielle beslutninger fortsat træffes uden, at der i noget mærkbart omfang tages hensyn til den sociale dimension.

3.4 Udvalget har den holdning, at Europas sociale dimension bl.a. skal give sig udtryk i et ægte socialt handlingsprogram. En fornyet social dagsorden alene er ikke nok. Det europæiske sociale handlingsprogram bør være baseret på et positivt samarbejde mellem medlemsstaterne og ikke fremstå som resultatet af et kapløb om at sænke niveauet, når det gælder sociale rettigheder, social beskyttelse og arbejdsvilkår⁽³⁾. Programmet skal koncentrere sig om de aspekter, der giver resultater med henblik på en forbedring af leve- og arbejdsvilkår, en styrkelse af de sociale sikringssystemer under hensyntagen til deres bæredygtighed og beskæftigelsesfremmende virkning, en forbedret konkurrenceevne, en bedre tilpasningsevne for virksomheder og arbejdstagere samt flere og bedre arbejdspladser.

3.5 En aktiv indsats for at realisere de sociale målsætninger er påkrævet. En reaktiv tilgang forstæet på den måde, at det skulle være socialpolitikens opgave at reagere på forandringer og forbedre borgerne på de nye krav, der stilles fra erhvervslivets side, kommer til kort. Mennesket og investeringer i mennesker skal være omdrejningspunktet, forbedring af leve- og arbejdsvilkår må være målet, og klare, effektive og forpligtende instrumenter skal udgøre ryggraden i en europæisk socialpolitik.

3.6 Netop i betragtning af den nuværende krise må det ikke glemmes, at der eksisterer et fælles samfundsmæssigt ansvar for det enkelte individs velfærd. Dette omfatter i særlig grad en retfærdig indkomstfordeling, tilstrækkelige beskæftigelsesmuligheder i konkurrencedygtige virksomheder, social sikring mod risici som sygdom, invaliditet, arbejdsløshed og alderdom, familiemæssig støtte, uddannelse til alle, et værn mod fattigdom samt forsyningspligtigheder af høj kvalitet, som er til at betale.

3.7 En dynamisk økonomi og sociale fremskridt står ikke i noget modsætningsforhold til hinanden, men går tværtimod hånd i hånd. En social markedsøkonomi kombinerer konkurrencedygtighed med social retfærdighed. Det er vigtigt at give det sociale, økonomiske og miljømæssige område samme prioritet.

(3) EØSU's udtalelse af 9.7.2008 »For et nyt europæisk socialt handlingsprogram«, ordfører Jan Olsson (SOC/295, CESE 1209/2008), punkt 4.1.

4. Mål og prioriteter

4.1 EØSU ser et behov for, at EU i et tæt samarbejde med arbejdsmarkedets parter støtter medlemsstaterne i anvendelsen og tilnærmelsen af og kontrollen med principperne for flexicurity. Det bør først og fremmest handle om at støtte borgerne og forbedre deres leve- og arbejdsvilkår. Der må tages særlige hensyn til de sociale aspekter. Kommissionen og medlemsstaterne bør bestrebe sig på at kombinere diskussionen om mulige reformer med en styrkelse og modernisering af arbejdsbetingelserne på alle niveauer. EØSU kræver derfor, at debatten om flexicurity overalt kædes tættere sammen med udvidelsen af den sociale dialog og med overenskomstforhandlingerne på de relevante niveauer. Flexicurity-konceptet bør resultere i en afbalanceret fremme af såvel fleksibilitet som sikkerhed. Flexicurity står ikke for en ensidig og uberettiget begrænsning af arbejdstagernes rettigheder. EØSU afviser sådanne tiltag⁽⁴⁾.

4.2 Særligt unge arbejdssøgende står over for store vanskeligheder, når de skal ind på arbejdsmarkedet. »Praktikantgenerationen« må ofte tage til takke med atypiske arbejdsvilkår, når de træder ind på arbejdsmarkedet, hvilket i visse tilfælde fører til, at de ender i usikre ansættelsesforhold⁽⁵⁾. Foranstaltninger til en aktiv integration og fremme af livslang læring bifaldes udtrykkeligt af udvalget. Sikre arbejdspladser af høj kvalitet afhænger i høj grad af en god og bred uddannelse. EU og særligt medlemsstaterne må derudover udvikle et policy-mix, der fremmer en bedre overensstemmelse mellem arbejdstagernes færdigheder og kvalifikationer og virksomhedernes behov. Det bør i højere grad sikres, at færdiguddannede er beskæftigelsesegnede, ligesom rammebetingelserne for, at virksomhederne kan skabe arbejdspladser af høj kvalitet, bør forbedres. Derudover bør der træffes foranstaltninger, således at usikre arbejdsforhold undgås. Her umiddelbart inden evalueringen af den europæiske ungdomspagt (2005) vil det være nyttigt omsider at træffe konkrete foranstaltninger.

4.3 Det vil også være hensigtsmæssigt at starte et fællesskabsinitiativ til fremme af arbejdspladser af høj kvalitet for unge. Med aktiv støtte fra arbejdsmarkedets parter bør dette initiativ have som mål at anerkende de færdiguddannedes kvalifikationer og indsats ved hjælp af et nyt kontaktpunkt inden for rammerne af programmet Jasmine-mikrokreditter⁽⁶⁾.

4.4 EØSU mener, at det er vigtigt at støtte iværksætteraktiviteter, uddannelse af iværksættere og uddannelse på det finansielle område i EU. En iværksætterkultur i bredeste forstand — der kan

(4) Se EØSU's udtalelse om »Flexicurity (kollektive overenskomstforhandlinger og den sociale dialogs rolle)«, ordfører: Thomas Janson, EUT C 256 af 27.10.2007, punkt 1.4, s. 1).

(5) Se den pakke af foranstaltninger, som EØSU foreslår for at give alle unge mennesker perspektiver for fremtiden på sikker afstand af usikre ansættelsesforhold i initiativudtalelsen »Beskæftigelse for prioriterede kategorier« (kapitel 5: »Effektiv bekæmpelse af ungdomsarbejdsledseden«), EUT C 256 af 27.10.2007, s. 93, ordfører Wolfgang Greif.

(6) Se EØSU's udtalelse CESE »Mikrokreditter«, ordfører: Antonello Pezzini, EUT C 77 af 31.3.2009, s. 23.

stimulere og fremme en innovation og kreativ indstilling — er et væsentligt instrument på Lissabon-dagsordenen, der kan bidrage til at øge den økonomiske vækst, skabe bedre arbejdspladser, fremme den sociale sammenhængskraft og bekæmpe social udstødelse (7).

4.5 Inden for rammerne af beskæftigelsesstrategien og den åbne koordinationsmetode bør der opstilles langt mere ambitiøse og effektive mål, der er mere målbare, og Kommissionen bør tildeles flere gennemførelsesbeføjelser. Der er et behov for, at man igen koncentrerer sig om kvantitative europæiske mål, særligt på områderne aktivering, uddannelse og livslang læring, unges beskæftigelse, adgang til sundhedsydelser af høj kvalitet og ligestilling mellem mænd og kvinder (8).

4.6 Hvad angår støtten til livslang læring bør der tages særlig højde for det uddannelsespolitiske paradoks, som består i, at de kortuddannede forfordeles på efteruddannelsesområdet.

4.7 Bekæmpelse af langtids- og ungdomsarbejdsløshed, fremme af ligestillingen mellem mænd og kvinder og en større erhvervsfrekvens for kvinder, styrkelse af fællesskabsprogrammet for beskæftigelse og social solidaritet — Progress 2007-2013 (9) — med særlig fokus på en øget kapacitet i EU's vigtigste netværk til fremme af Fællesskabets politikker og indførelse af moderne instrumenter til evaluering af behov og perspektiver (Foresight) gennem en deltagerbaseret proces, der følger »bottom-up«-princippet er ligeledes vigtige prioriteter.

4.8 Rammebetingelserne for den sociale dialog må forbedres. I den forbindelse konstaterer udvalget, at oprettelsen af en optimal ramme for grænseoverskridende kollektive overenskomstforhandlinger som en del af den socialpolitiske dagsorden 2005 (10) stadig er et udestående punkt.

4.9 EØSU er enig med Kommissionen i, at det har stor betydning, at man hurtigst muligt får afsluttet behandlingen af direktivforslagene om arbejdstid (11) og vikararbejde (12) med et positivt resultat. For så vidt bifalder EØSU Rådets vedtagelse af direktivet om vikararbejde.

(7) Se EØSU's udtalelse om »Iværksætterrand og Lissabon-dagsordenen«, ordfører Madi Sharma, medordfører Jan Olsson, EUT C 44 af 16.2.2008, punkt 1.1, s. 84).

(8) Se EØSU's udtalelse CESE om »Retningslinjer for beskæftigelsen«, ordfører: Wolfgang Greif, EUT C 162 af 25.6.2008, punkt 2.1, s. 92.

(9) Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse nr. 1672/2006/EF af 24. oktober 2006 om et fællesskabsprogram for beskæftigelse og social solidaritet — Progress (EUT L 315 af 15.11.2006).

(10) Jf. Meddelelse fra Kommissionen om Den Social- og Arbejdsmarkedspolitiske Dagsorden (KOM(2005) 33 endelig af 9.2.2005).

(11) Ændret forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 2003/88/EF om visse aspekter i forbindelse med tilrettelæggelse af arbejdstiden, KOM(2005) 246 endelig.

(12) Ændret forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om vikariansattes arbejdsforhold, KOM(2002) 701 endelig.

4.10 I den senere tid har flere afgørelser fra EF-Domstolen (Laval (13), Viking (14) og Rüffert (15)) på kontroversiel vis fremhævet spændingsforholdet mellem reglerne for det indre marked på den ene side og de grundlæggende rettigheder — særligt fagforeningsrettighederne — på den anden, og på den måde rejst en række grundlæggende spørgsmål. Derfor er der et behov for at handle. Det af Kommissionen bebudede diskussionsforum er et første skridt hertil. Nu bør Kommissionen gennemføre en grundig analyse af det indre markeds konsekvenser for arbejdstageres rettigheder og overenskomstforhandlingerne. I det omfang der er behov herfor, bør der så hurtigt som muligt træffes passende og konkrete foranstaltninger til beskyttelse af arbejdstagerne med det formål at præcisere, at hverken de økonomiske friheder eller konkurrencereglerne har forrang for de sociale grundrettigheder.

4.11 Borgernes mobilitet skaber et væld af muligheder og medvirker til at fremme økonomisk vækst og konkurrenceevne. Udover at holde fokus på disse positive aspekter mener udvalget imidlertid også, at det er nødvendigt at belyse de negative sider af den fri bevægelighed, særligt i forbindelse med større migrationsbevægelser. Dermed menes særligt de sociale følger, herunder den sociale og familiære situation for migranterne og deres familiedemedlemmer, problemet med social dumping i forbindelse med sort arbejde, migranternes boligsituation samt mulige konsekvenser for arbejdsmarkedet. Derudover bør man også undersøge konsekvenserne for uddannelsessystemet i oprindelseslandet på mellemlangt og langt sigt samt følgerne af den såkaldte hjerneflugt (16). Resultaterne bør så danne grundlag for tiltag til imødegåelse af de negative konsekvenser.

4.12 EØSU bifalder, at Kommissionen vil arbejde for, at der udvikles sociale tjenesteydelser, som er af høj kvalitet, let tilgængelige og bæredygtige. Udvalget er en klar fortaler for, at den almene interesse i sådanne tjenesteydelser skal have forrang for regler, der vedrører det indre marked og konkurrence. Der er under alle omstændigheder et behov for at præcisere de enkelte begreber og bestemmelser. Udvalget foreslår derfor en flerstrengt og progressiv fremgangsmåde, hvor sektorrelaterede og tematiske spørgsmål forbindes med hinanden. Dette burde resultere i vedtagelsen af retsakter, hvor det er nødvendigt, og/eller tilpasning af principper og betingelser i de enkelte berørte sektorer (horisontal strategi med sektorspecifik udformning) (17).

4.13 Eftersom store dele af den europæiske befolkning frygter, at mange ikke længere vil have adgang til sundhedsydelser af høj

(13) EF-Domstolen sag nr. C-341/05: Laval un Partneri Ltd/Svenska Byggnadsarbetareförbundet (det svenske forbund for bygningsarbejdere).

(14) EF-Domstolen sag nr. C-438/05: International Transport Workers' Federation u.a./Viking Line ABP u.a.

(15) EF-Domstolen sag nr. C-346/06: Rechtsanwalt Dr. Dirk Rüffert als Insolvenzverwalter über das Vermögen der Objekt und Bauregie GmbH & Co. KG gegen Land Niedersachsen.

(16) Den kendsgerning, at det særligt er uddannede eller ressourcestærke personer, som udvandreder fra et land.

(17) Se EØSU's udtalelse om »Et indre marked for Europa i det 21. Århundrede«, ordfører: Bryan Cassidy, medordførere: Raymond Hencks og Claudio Cappellini, punkt 1.13 og 1.15. EUT C 77 af 31.3.2009, s. 15.

kvalitet om 20 år ⁽¹⁸⁾, bør der udvikles passende, præcise og klare målsætninger, der gennemføres med en passende overvågning og formidlingsindsats.

4.14 Det er dristigt at tale om »en stærk social refleks« ⁽¹⁹⁾ i forbindelse med udbudsbestemmelser i lyset af EF-Domstolens afgørelse i Rüffert-sagen. Man må heller ikke glemme, at EU's direktiver om udbud hovedsagelig (og de faktiske offentlige udbud næsten udelukkende) er indrettet efter økonomiske aspekter. De ordregivende myndigheder har derfor brug for klare og bindende rammebetingelser for at tage hensyn til sociale synspunkter. De offentlige udbud kunne få et socialt ansigt, hvis det ikke bare var muligt at tage bestemte sociale hensyn, men også påkrævet. EØSU finder det derfor hensigtsmæssigt, at Kommissionen gør sig konkrete overvejelser i den retning. Sociale målsætninger baseret på europæiske retningslinjer kunne således bringes i spil med henblik på en bedre udnyttelse af den åbne koordineringsmetodes potentiale.

4.15 EØSU beklagede i sin udtalelse om arbejdstid ⁽²⁰⁾, at EU ville forspilde en chance, hvis den ikke tog muligheden for at forene arbejdsliv og privatliv med i betragtning. EØSU bifalder derfor udtrykkeligt resultaterne af Kommissionens høring af arbejdsmarkedets parter vedrørende muligheden for at forene arbejdsliv og privatliv samt de forslag, der i mellemtiden er blevet offentliggjort, om bedre betingelser for barselsorlov for kvinder ⁽²¹⁾ og flere rettigheder til kvinder i selvstændige erhverv ⁽²²⁾. Udvalget hilser også velkommen, at arbejdsmarkedets parter på europæisk plan har taget fat på en revision af direktivet om forældreorlov.

4.16 Fællesskabets foranstaltninger med henblik på at fremme lige muligheder, støtte handicappede, bekæmpe social udstødelse og fremme aktiv social inklusion bør efter EØSU's opfattelse suppleres med mere aktive politiske tiltag, der er målrettet mod at højne beskæftigelsen blandt ældre mennesker, vanskeligt stillede befolkningsgrupper og ledige. Også fattigdomsbekæmpelsen bør prioriteres. I den forbindelse skal der tages særlig hensyn til kvinder og eneforsørgere. Samtidig er det hensigtsmæssigt at styrke de politiske foranstaltninger vedrørende en afbalanceret integration af indvandrere. EØSU kan bidrage aktivt til disse analyser via sit arbejdsmarkedsobservatorium.

⁽¹⁸⁾ Se »Expectations of European citizens regarding the social reality in 20 years time«, Analytic Report, Maj 2008, Punkt 2.9; Flash Eurobarometer Series #227; Survey conducted by The Gallup Organization Hungary upon the request of Directorate-General Employment.

⁽¹⁹⁾ KOM(2008) 412 endelig, pkt. 5.6

⁽²⁰⁾ EØSU's udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 2003/88/EF om visse aspekter i forbindelse med tilrettelæggelse af arbejdstiden (ordfører: Engelen-Keefe, EUT C 267 af 27.10.2005, s. 16).

⁽²¹⁾ Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om anvendelse af princippet om ligebehandling af mænd og kvinder i selvstændige erhverv og om ophævelse af direktiv 86/613/EØF, KOM(2008) 636 endelig.

⁽²²⁾ Forslag til ændring af direktiv 92/85/EØF af 3. oktober 2008, KOM(2008) 600/4.

5. Instrumenter

5.1 EU har igennem de seneste år fastsat retlige minimumsstandarder for ligestilling mellem kønnene, ikke-forskelsbehandling, arbejdsvilkår og kollektivt forsvar af arbejdstageres rettigheder. Disse retsforskrifter udgør en ikke uvæsentlig del af EU's socialpolitik. Selv om der er gjort fremskridt, er der stadig rigelig plads til yderligere forbedringer.

5.2 EØSU er fortalere for, at hele viften af socialpolitiske instrumenter (lovgivning, den åbne koordinationsmetode, selvstændige aftaler mellem arbejdsmarkedets parter mm.) anvendes, og at man på de enkelte områder vælger det mest velegnede instrument. Det er et faktum, at en del områder fortsat ikke er blevet behandlet på EU-niveau, f.eks. fortsat lønudbetaling ved sygdom, definitionen af arbejdstagerbegrebet eller beskyttelse mod at blive flyttet til andet arbejde. Andre områder er kun dækket i et vist omfang, f.eks. overensstemmelse mellem familie- og arbejdsliv eller tryghed i ansættelsen

5.3 En effektiv omsætning i national ret og gennemførelse og anvendelsen af de gældende forskrifter er uden tvivl vigtig. Så langt er EØSU enig med Kommissionen. Det er også vigtigt, at omsætningen af minimumsforskrifter betragtes som et springbræt til en reel forbedring af arbejds- og livsvilkårene og ikke som et endemål i sig selv. En god omsætning forudsætter støtte og effektive og egnede instrumenter — ikke mindst når det drejer sig om forhold, der går på tværs af grænserne. Sidstnævnte er især relevant ved omsætningen og gennemførelsen af direktivet vedrørende udstationering ⁽²³⁾. Her er en opfordring om samarbejde ikke nok, der er brug for rammebetingelser for hele EU. I den sammenhæng skal der navnlig gives høj prioritet til indførelsen af effektive foranstaltninger i forbindelse med grænseoverskridende forhold.

5.4 Den tværsektorale, sektorale og tværnationale sociale dialog er stadig en bærende søjle for den sociale model såvel i medlemsstaterne som i EU. Arbejdsgivere og fagforeninger spiller en vigtig rolle for bestræbelserne på at klare de sociale udfordringer, eftersom de er stærke drivkræfter i opnåelsen af økonomiske og sociale fremskridt ⁽²⁴⁾.

5.5 Også den civile dialog — der bør holdes klart adskilt fra den sociale dialog — vil i fremtiden udvikle sig til en hovedhjørnesten. Der ligger en virkelig udfordring i at inddrage borgerne og deres organisationer på alle niveauer i arbejdet med at bygge et socialt Europa ⁽²⁵⁾.

⁽²³⁾ Europa-Parlamentets og Rådet direktiv 91/71/EF af 16. december 1996 om udstationering af arbejdstagere som led i udveksling af tjenesteydelser (EFT L 18 af 21.1.1997).

⁽²⁴⁾ Se EØSU's udtalelse af 9.7.2008 »For et nyt europæisk socialt handlingsprogram«, ordfører Jan Olsson (EUT C 27 af 3.2.2009, s. 99, pkt. 5.6)

⁽²⁵⁾ Se EØSU's udtalelse af 9.7.2008 »For et nyt europæisk socialt handlingsprogram«, ordfører Jan Olsson (EUT C 27 af 3.2.2009, s. 99, pkt. 5.7)

5.6 EØSU er enig med Kommissionen i, at den åbne koordinationsmetodes potentiale skal udvides, og at der i den forbindelse bør anvendes både kvantitative og kvalitative målsætninger. EØSU gentager, at den åbne koordinationsmetode i højere grad bør inddrage det lokale niveau og på den måde afspejle, at deltagelsestilgangen starter nedefra, og at samordning mellem partnere og politikker er påkrævet ⁽²⁶⁾. Udvalget anbefaler endvidere i højere

grad at inddrage Europa-Parlamentet i den åbne koordinationsmetode. Dette ville give metoden større demokratisk legitimitet.

5.7 EØSU bifalder fastsættelsen af målsætninger for borgernes vel, som går ud over den sædvanlige BNP per indbygger-indikator, fordi den kan bidrage til at relativere den overvejende økonomiske indfaldsvinkel til nationaløkonomiernes præstationer ⁽²⁷⁾.

Bruxelles, den 14. januar 2009

Mario SEPI
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽²⁶⁾ Se EØSU's udtalelse af 9.7.2008 »For et nyt europæisk socialt handlingsprogram«, ordfører Jan Olsson (EUT C 27 af 3.2.2009, s. 99, pkt. 7.9.3)

⁽²⁷⁾ Se EØSU's udtalelse af 9.7.2008 »For et nyt europæisk socialt handlingsprogram«, ordfører Jan Olsson (EUT C 27 af 3.2.2009, s. 99, pkt. 7.9.2)

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs Udtalelse om Meddelelse fra Kommissionen til Det Europæiske Råd »En europæisk økonomisk genopretningsplan«

KOM(2008) 800 endelig

(2009/C 182/15)

Hovedordfører: **Thomas DELAPINA**

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber besluttede den 26. november 2008 under henvisning til EF-traktatens artikel 262 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»En europæisk økonomisk genopretningsplan«

KOM(2008) 800 endelig

EØSU's præsidium anmodede den 2. december 2008 Den Faglige Sektion for Den Økonomiske og Monetære Union og Økonomisk og Social Samhørighed om at udarbejde denne udtalelse.

På grund af sagens hastende karakter udpegede Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg på sin 450. plenarforsamling den 14.-15. januar 2009 (mødet den 15. januar 2009) Thomas DELAPINA til hovedordfører og vedtog følgende udtalelse med 179 stemmer for, 1 imod og 3 hverken for eller imod:

1. Sammenfatning og konklusioner

1.1 Med det globale program til stabilisering af den finansielle sektor i alle dens forskellige nationale udformninger har det internationale samfund klart vist vejen frem. Den økonomiske politik har på synlig vis påtaget sig et ansvar for den globale økonomiske stabilitet. Med den europæiske økonomiske genopretningsplan har også EU nu gjort det klart, at Fællesskabet er parat til at modvirke krisen med alle til rådighed stående midler.

1.2 Genopretningsplanens psykologiske effekt må vurderes til at være lige så vigtig som virkningen af de beløb, der stilles til rådighed. Disse signaler fra den økonomiske politik må forventes at resultere i en omfattende stabilisering af forbrugernes og investorerens tillid. Imidlertid må alle berørte parter — særligt Kommissionen og medlemsstaterne — handle hurtigt, så de pessimistiske forventninger ikke bider sig fast.

1.3 Tiltagene til styrkelse af den reelle økonomiske aktivitet kan kun få den ønskede effekt, når den finansielle sektor igen er fuldt funktionsdygtig. Dette kræver ud over de forskellige redningspakker en tillidsskabende omstrukturering af og nye regler for de finansielle markeder på alle niveauer.

1.4 Den europæiske økonomiske politik har erkendt nødvendigheden af, at den hidtidige udbudsorienterede tilgang suppleres med en aktiv konjunkturudjævrende makroøkonomisk politik. Derudover bifalder EØSU også den fokus, der rettes mod en bedre beskyttelse af samfundets svageste grupper og en mere effektiv koordinering af den økonomiske politik. Det samlede omfang af EU's genopretningsplan forekommer imidlertid at være relativt beskedent sammenlignet med tiltagene i andre dele af verden.

1.5 EØSU anser det for afgørende, at de offentlige investeringsprogrammer og programmer til finansiel stimulering, der iværksættes for at understøtte en økonomisk genopretning, også bør spille en rolle i forbindelse med omlægningen til en CO₂-fattig

økonomi, som er nødvendig for fremtiden. EØSU opfordrer Kommissionen og medlemsstaterne til at udforme deres genopretningsplaner og -programmer i overensstemmelse hermed.

2. Fra subprime-krise til global recession

2.1 Der er mange årsager til den nuværende finansielle og økonomiske krise. Stats- og regeringscheferne for G-20 nævnte i deres erklæring fra topmødet den 15. november følgende: penge- og valutakurspolitikker, der fører til en overdreven likviditet, en manglende eller utilstrækkelig regulering af bestemte sektorer eller aktører, jagten på urealistisk høje afkast kombineret med en utilstrækkelig vurdering af eller et manglende kendskab til de dermed forbundne risici fra markedsaktørernes samt tilsynsmyndighedernes side, overdreven gearing, manglende koordinering af de makroøkonomiske politikker samt manglende strukturreformer. På den måde opstod der en uheldig udvikling, der tydeliggjorde behovet for en revision af spillereglerne for aktører, produkter og markeder.

2.2 I USA brød et pyramidespil med realkreditter sammen i midten af 2007, da priserne på fast ejendom ikke længere steg. På et overophedet marked for fast ejendom med urealistisk høje forventninger fik låntagere med lav kreditværdighed bevilliget lån, som bankerne solgte videre. Der opstod nye ugenomskelige finansielle produkter med høj risiko, som ikke var underlagt nogen form for overvågning og regulering. Mange aktører var ikke klar over omfanget af de dermed forbundne risici.

2.3 Kollapset i priserne på fast ejendom i USA, men også i enkelte EU-medlemsstater, resulterede i, at hedge fonde, investerings- og kommercielle banker samt forsikringselskaber blev ramt af en krise. På grund af sammenkoblingen af risici blev den globale finansverden rystet i sin grundvold af en række chokbølger. Usikkerhed og manglende tillid mellem finansinstitutionerne indbyrdes resulterede i, at også i og for sig sunde finansielle virksomheder ikke længere ville give hinanden kredit med den konsekvens at interbankmarkedet gik helt i stå.

2.4 Gennem utallige kanaler fandt krisen på de finansielle markeder til sidst også vej til den reelle økonomi. Blandt konsekvenserne er bl.a. stramme kreditvilkår, højere finansieringsomkostninger, negativ formueudvikling som følge af faldende aktiekurser, faldende eksport, faldende tillid samt nedskrivninger og afskrivninger i regnskaber. I mellemtiden står det klart, at hele OECD ved starten af 2009 befinder sig i en recession, hvis varighed og omfang ikke kan vurderes med sikkerhed, heller ikke af eksperter.

3. De vigtigste udfordringer her og nu

3.1 I første omgang gjaldt det om at standse kædereaktionen på de finansielle markeder. Nationalbankerne, særligt Den Europæiske Centralbank, stillede likvide midler til rådighed for markerne med henblik på at sikre disses videre funktionsdygtighed. På nationalt og internationalt plan blev der udarbejdet talrige redningsplaner, der bestod af foranstaltninger som kapitaltilførsel og overtagelse af ejerskabsandele strækkende sig til en nationalisering af kriseramte finansinstitutioner, offentlige garantier, bedre sikring af indlånskonti mm. Disse foranstaltninger sikrede i et vist omfang, at bankerne kunne fortsætte deres normale forretningsaktiviteter.

3.2 Det andet vigtige skridt består i at styrke den reelle økonomi. Tilliden hos forbrugere og investorer må genoprettes. Derfor er der behov for foranstaltninger til fremme af den indenlandske efterspørgsel og stabilisering af situationen på arbejdsmarkederne. Særligt de lavere indkomstgrupper må styrkes, idet disse i særlig grad rammes af krisens følgevirkninger, men også fordi disse råder over det forbrugspotentiale, som har størst indvirkning på den indenlandske efterspørgsel.

3.3 Derudover må der skabes rammebetingelser, som afbøder krisens følgevirkninger for erhvervslivet. Erhvervslivet spiller som producent, investor, eksportør, og som følge af sine forsknings- og udviklingsaktiviteter, en nøglerolle med hensyn til at genstarte økonomien, og erhvervslivet bidrager på afgørende vis til skabelsen af arbejdspladser og dermed sikring af den indenlandske efterspørgsel. Udover de konjunkturmæssige aspekter bør emner som bæredygtighed og strukturelle forhold imidlertid ikke overses.

3.4 Endvidere er det vigtigt at iværksætte en omstrukturering af den internationale finansarkitektur og en mere effektiv regulering af de finansielle markeder. Også reglerne for tilsynsmyndigheder og koordineringen af disse, for kreditvurderingsagenturer samt regnskabskik og regnskabsaflæggelse skal ændres på en måde, som egner sig til at sikre, at en krise som den nuværende ikke kan gentage sig.

4. Den europæiske økonomiske politiks rolle

4.1 Selvom krisen oprindeligt kun vedrørte USA blev den europæiske økonomi revet med i faldet som følge af det globale netværk. I den forbindelse har euroen bevist sit værd som en stabiliserende faktor. Uden den fælles valuta ville følgevirkningerne for de nationale økonomier have været langt mere alvorlige. En international krise kræver internationale svar. Der er absolut nødvendigt, at den europæiske økonomiske politik viser sig handlekraftig. De udfordringer, som beskrives i afsnit 3, kræver en hurtig, beslutsom, omfattende, målrettet og koordineret proaktiv indsats, indeholdende mange foranstaltninger af midlertidig karakter.

4.2 Det vil være nødvendigt at lære af tidligere erfaringer. Da alle de vigtigste regioner i verden oplevede en kraftig økonomisk tilbagegang som følge af den bristede IT-boble og terrorangrebene i USA i begyndelsen af årtiet, gav den europæiske økonomiske politik, som den eneste, afkald på at fremme den økonomiske vækst gennem finans- og pengepolitik under inddragelse af efterspørgselssiden. Dette var en medvirkende årsag til, at krisen først kunne overvindes efter 4 år, og at store dele af Europa endnu i dag lider under en svag indenlandsk efterspørgsel, der i høj grad har øget sårbarheden over for internationale fald i efterspørgslen.

4.3 Den nuværende krises alvorlige konsekvenser blev opdaget for sent af de ledende økonomisk-politiske instanser. Indtil september udtalte økonomi- og finansministrene i ECOFIN sig skeptisk om en genopretningsplan. Selvom økonomien i eurozonen allerede oplevede tilbagegang i andet kvartal af 2008 hævdede Den Europæiske Centralbank endnu en gang renteniveauet i løbet af sommeren. Også regeringschefernes uenighed på topmødet om den finansielle krise i Paris reducerede håbet om, at man ville nå frem til en hurtig fælles aktion. Også de ukoordinerede nationale tiltag til en bedre beskyttelse af indestående på indlånskonti gav ikke indtryk af fælles handling i EU. Ovenstående gør det klart, at sporadiske tiltag ikke gavner. Tværtimod er der behov for en bedre koordinering af programmer og foranstaltninger på først og fremmest nationalt niveau.

5. Kommissionens europæiske genopretningsplan for økonomien

5.1 Desto mere positivt er det, at Kommissionen nu klart og tydeligt har erklæret sig villig til at handle på beslutsom og koordineret vis. Med strategien til overvindelse af den finansielle krise skal de generelle økonomiske problemer imødegås, og Europa skal spille en nøglerolle i den globale håndtering af den finansielle krise. Derudover anmodede stats- og regeringscheferne Kommissionen om at udarbejde debatoplæg om en koordineret fremgangsmåde til topmødet i december. I slutningen af november blev disse fremlagt i form af »En europæisk økonomisk genopretningsplan«, hvis tiltag skal være rettidige, tidsbegrænsede, målrettede og koordinerede. Som konsekvens heraf vedtog Det Europæiske Råd den 11. og 12. december 2008 i Bruxelles en sådan plan.

5.2 Konkret foreslås det at give økonomien en saltvandsindsprøjtning på 1,5 % af EU's BNP, altså ca. 200 mia. euro i 2009/2010. 170 mia. skal komme fra medlemsstaterne, 30. mia. fra EU-budgettet og Den Europæiske Investeringsbank.

5.3 Ud over en styrkelse af Den Europæiske Investeringsbanks aktiviteter, særligt med henblik på SMV'er, er målet at stille midler fra struktur- og samhørighedsfondene samt fondene for udvikling af landdistrikter til rådighed på et tidligere tidspunkt vha. forenkledede og hurtigere procedurer. Den Europæiske Socialfond skal finansiere foranstaltninger til fremme af beskæftigelsen for særligt de svageste befolkningsgrupper, og Den Europæiske Globaliseringsfonds gennemslagskraft skal øges. Gunstigere betingelser for statsstøtte og foranstaltninger til fremskyndelse af offentlige udbudsrunder indgår ligeledes i planerne.

5.4 Inden for rammerne af den større fleksibilitet i den reviderede stabilitets- og vækstpakt skal medlemsstaternes foranstaltninger i kombination med virkningen af de automatiske stabilisatorer som offentlige udgifter og/eller skattelettelser stimulere efterspørgslen. Kommissionens forslag indeholder en række konkrete eksempler herpå. Hertil hører bl.a. en midlertidig forhøjelse af overførselsudbetalingerne til arbejdsløse eller husholdninger med lave indkomster, offentlige investeringer i infrastruktur og uddannelse, støtte til SMV'er (som lån eller kautionering), foranstaltninger til imødegåelse af klimaforandringerne, en sænkning af skatter og arbejdsmarkedsbidrag for arbejdsgivere og arbejdstagere samt en tidsbegrænset nedsættelse af momssatsen. Foranstaltningernes tidsbegrænsede karakter skal tjene til at sikre, at genopretningsplanen ikke undergraver de offentlige budgetters bæredygtighed på mellemlangt eller langt sigt.

5.5 Medlemsstaternes foranstaltninger skal koordineres, idet udgangssituationen og spillerummet for de enkelte medlemsstater er forskelligt. Tiltagene skal være tidsbegrænsede, idet man på mellemlangt sigt igen må tage højde for de budgetmæssige målsetninger. Foranstaltningerne bør suppleres med strukturreformer, der skal sikre, at markederne fungerer bedre og konkurrenceevnen øges.

5.6 Det bør tilstræbes, at genopretningsplanen i vidt omfang afstemmes med hovedpunkterne i Lissabon-strategien for vækst og beskæftigelse (mennesker, økonomi, infrastruktur og energi, forskning og innovation). Kommissionen har vedtaget en pakke med tiltag til konkretisering af den europæiske genopretningsplan og til styrkelse af Lissabon-strategien for vækst og beskæftigelse. Landekapitlerne, hvori medlemsstaternes fremskridt med hensyn til Lissabon-strategiens gennemførelse vurderes, vil blive vedtaget i det nye år ⁽¹⁾. Genopretningsplanen indeholder derudover en bred vifte af foranstaltninger og alle regeringer opfordres til at vælte de tiltag, som er de mest velegnede nationalt set.

5.7 Et yderligere vigtigt signal i genopretningsplanen er den »grønne« økonomi, dvs. intelligente produkter, som sikrer en lavemissionsøkonomi. Hertil hører investeringer i energieffektivitet, miljø og klimabeskyttelse. Også foranstaltninger til støtte for de sektorer som bilindustrien eller byggebranchen, der er særligt hårdt ramt af krisen, skal kombineres med målsætninger på miljø- og energibesparelsesområdet.

5.8 Sidst men ikke mindst fremhæver planen nødvendigheden af, at man på verdensplan når frem til en koordineret fremgangsmåde, der inddrager vækstøkonomierne, så den økonomiske vækst kan genskabes.

6. EØSU's umiddelbare opfattelse

6.1 Kvalitativ vurdering

6.1.1 Kommissionens dokument identificerer på passende vis de forestående udfordringer og den handling, der er behov for. Europa må være hurtig, sikker, målrettet og ambitiøs i sin handlemåde. Europa bør i den forbindelse være bevidst om sin betydning og gøre hele sin vægt gældende på den internationale scene.

(1) Jf. Pressemeddelelse om Kommissionens beslutninger om Lissabon-strategien for vækst og beskæftigelse (IP/08/1987) for nærmere oplysninger om pakken med tiltag.

6.1.2 Der skal tillid og større efterspørgsel til for at standse den nedadgående spiral. Der bør navnlig sættes hårdt ind mod krisens negative indvirkninger på arbejdsmarkedet og samfundets svageste. Det tidligere makroøkonomiske policy-mix gav ikke noget godt svar på spørgsmålet om de forestående problemer, da det forsømte at tage højde for den interne efterspørgsels betydning for det økonomiske kredsløb. Kommissionen tager nu — bedre sent end aldrig — fat på, hvad EØSU i årevis har anbefalet, nemlig husholdningernes og pengepolitikens aktive rolle for øget efterspørgsel, som kan sidestilles med foranstaltninger på efterspørgselsiden til styrkelse af konkurrenceevnen. Kommissionen og medlemsstaterne har langt om længe indset, at budgetpolitikken skal iværksætte ekspansive foranstaltninger, da de pengepolitiske foranstaltningers gennemslagskraft er yderst begrænset i den nuværende situation.

6.1.3 Det er i den forbindelse interessant, at Kommissionen henviser til stabilitets- og vækstpaktens stærkere fleksibilitet siden dens reform i 2005. En sådan fleksibilitet bør udnyttes, hvilket vil sige, at man under de nuværende usædvanlige omstændigheder med finanskrisen og lavkonjunktur på samme tid må opfatte en overskridelse af underskudsgrænsen på 3 % som en naturlig konsekvens.

6.1.4 EØSU glæder sig over, at Kommissionen fremhæver den positive rolle, ECB udgør til støtte for realøkonomien. Kommissionen henviser i den forbindelse til den store betydning, ECB har haft for at stabilisere markederne ved at yde lån til bankerne, bidrage med likviditet og ved at skabe spillerum for rentenedsættelser.

6.1.5 Det siger sig selv, at man, når krisen engang er overvundet og man når det næste opsving, igen må sætte mellemfristede mål for budgetpolitikken, så det ikke går ud over de offentlige finansers bæredygtighed. Til den tid bør man undgå, at man endnu engang pålægger arbejdsmarkedet ekstra belastninger eller foretager uønskede nedskæringer i serviceudbuddet. Derfor bør man allerede nu overveje nye koncepter, der for eksempel kunne åbne op for nye indtægtskilder. Derudover bør man også gøre sig klart, at en tilbagevenden til det niveau, de offentlige udgifter lå på inden krisen ikke skal være et mål i sig selv. Med en stadig ældre befolkning og høje sociale standarder som i den europæiske socialmodel er et højere niveau i de offentlige udgifter ikke nødvendigvis af det onde. Når alt kommer til alt har også de lande, der generelt får ros for deres vellykkede flexicurity-strategi, statslige udgifter, der ligger over gennemsnittet.

6.1.6 Det er vigtigt, at de nationale tiltag ikke kun suppleres med tilsvarende europæiske, men at de også koordineres. På den måde vil man kunne opnå positive afsmittende virkninger, og problemet med »gratisadfærd« kan forhindres. De stater, der ikke deltager i genopretningsplanen, kan være med til at svække foranstaltningernes effekt, mens de lande, der aktivt arbejder for at stabilisere konjunktoren, risikerer at blive stemplet som syndere på grund af deres underskud. Generelt betraget hviler der et særligt ansvar på de medlemsstater, som på grund af deres størrelse i høj grad påvirker den generelle udvikling, og som råder over relativt store budgetmæssige spillerum.

6.1.7 Det er samtidig et positivt aspekt, at man i relanceringen af økonomien ikke ser bort fra mål som miljø, klimaforandringer og energi, og at man heller ikke standser ved de højt udviklede industrilandes grænser. Globalt set er indsatsen mod uretfærdige, protektionistiske foranstaltninger også vigtig.

6.2 Kvantitativ evaluering

6.2.1 EØSU ønsker i nærværende udtalelse at lægge hovedvægten på den generelle makroøkonomiske vurdering. Det agter dog at fortsætte sit arbejde og nærmere gennemgå og vurdere forslagene og beslutningerne i en senere udtalelse. I den forbindelse er man nødt til at diskutere de nødvendige ændringer af lovgivningen om støtte og Globaliseringsfondens regler. Man er nødt til at kaste et kritisk blik på nogle af de foranstaltninger, der er indeholdt i Kommissionens omfattende »værktøjskasse«. Hertil kommer den ikke helt uproblematisk nedsættelse af arbejdsmarkedsbidragene og momssatsen på arbejdsintensive tjenesteydelser. I den sammenhæng bør spørgsmålet om støtte- og programbevillingers overholdelse af konkurrencereglerne også undersøges nærmere.

6.2.2 Da den økonomiske genopretningsplan skal ledsages af strukturreformer, må man være opmærksom på, at disse ikke strider mod målsætningen om øget efterspørgsel. Strukturreformer skal samtidig udformes på en sådan måde, at de er socialt acceptable og fremmer vækst og beskæftigelse.

6.2.3 Et kritisk punkt er under alle omstændigheder, at beløbet på 200 mia. EUR fordelt over to år virker langt større end det i realiteten er. Mængden af »friske midler« er tydeligvis mindre i den sammenhæng. Med hensyn til midlerne fra EU-budgettet og Den Europæiske Investeringsbank er der for størstedelens vedkommende blot tale om forudbetalinger af allerede afsatte midler. For de nationale midlers vedkommende drejer det sig langt fra om nye, supplerende initiativer, men om en oversigt over foranstaltninger, som allerede var blevet planlagt eller ligefrem vedtaget af de nationale regeringer uafhængigt af EU's genopretningsplan.

Bruxelles, den 15. januar 2009

Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg
Mario SEPI

7. Finansmarkedernes omstrukturering

7.1 To på hinanden følgende alvorlige kriser i løbet af kort tid er tilstrækkelig grund til nye regler for finansmarkederne, handlen, produkterne, aktørerne, overvågningen, kreditvurderingsagenturerne osv. i EU, men især på globalt plan. Dette er nødvendigt for hurtigst muligt at genoprette tilliden til finansieringsinstitutterne, mellem institutterne indbyrdes samt investorerens og forbrugernes tillid. En reform af finansmarkederne og en hurtig genoprettelse af deres funktionsdygtighed er en afgørende betingelse for, at de igen kan udføre deres funktion som realøkonomiens støtte og derved sikre, at de foranstaltninger, der skal sætte gang i økonomien, giver resultater.

7.2 Europa har ukritisk overtaget mange tendenser fra USA lige fra indførelsen af de såkaldte finansielle innovationer til finansieringen af pensionssystemerne og regnskabsregler — med de velkendte dårlige resultater. Fremover skal der lægges større vægt på den europæiske måde at anskue tingene på, Europas stærke sider, erfaringer og traditioner, som også indebærer særlige kendetegn som eksempelvis andelselskaberne. I den sammenhæng bør der gøres større brug af Eurozonens »kritiske masse«, der er blevet større i kraft af udvidelserne. G-20 topmødet i Washington indeholdt positive tegn på, at der nu skal bygges videre på resultaterne på det kommende G-20 topmøde den 2. april 2009 i London.

7.3 Den nødvendige omlægning og nye regulering af finansmarkederne nævnes ikke i Kommissionens genopretningsplan. EØSU håber, at dette blot skyldes, at Kommissionen har planer om i juli 2009 at vedtage et initiativ om »overvågning af finansmarkederne«. I udformningen af de nye rammebetingelser skal der tages højde for de videnskabelige undersøgelser, som hævder, at der på de spekulative markeder og som følge af flokmentalitet skydes over målet i begge retninger, ikke mindst på grund af computermodelbaserede handelssystemer og -beslutninger. EØSU forbeholder sig i den forbindelse ret til på et senere tidspunkt at indgive sine krav og forslag og henviser samtidig til udvalgets egen konference den 22.-23. januar 2009 i Bruxelles om »Rien ne va plus — muligheder for genopbygning af den europæiske sociale markedsøkonomi efter« kasinokapitalismens »sammenbrud«.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs Udtalelse om Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 98/8/EF om markedsføring af biocidholdige produkter for så vidt angår forlængelse af visse tidsfrister

KOM(2008) 618 endelig — 2008/0188 (COD)

(2009/C 182/16)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 5. december 2008 under henvisning til EF-traktatens artikel 95 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 98/8/EF om markedsføring af biocidholdige produkter for så vidt angår forlængelse af visse tidsfrister

KOM(2008) 618 endelig — 2008/0188 (COD).

Da EØSU fuldt ud går ind for indholdet og ikke har nogen bemærkninger, besluttede det på sin 450 plenarforsamling den 14.-15. januar 2009, mødet den 14. januar, med 192 stemmer for og 6 hverken for eller imod at afgive en udtalelse til støtte for Kommissionens forslag.

Bruxelles, den 14. januar 2009

Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg
Mario SEPI

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs Udtalelse om Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om visse dele af og specifikationer for landbrugs- og skovbrugstraktorer (Kodificeret udgave)

KOM(2008) 690 endelig — 2008/0213 (COD)

(2009/C 182/17)

Rådet besluttede den 8. december 2008 under henvisning til EF-traktatens artikel 95 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om visse dele af og specifikationer for landbrugs- og skovbrugstraktorer

(Kodificeret udgave)

KOM(2008) 690 endelig — 2008/0213 (COD).

Da EØSU fuldt ud går ind for indholdet og ikke har nogen bemærkninger, besluttede det på sin 450. plenarforsamling den 14.-15. januar 2009, mødet den 14. januar, med 186 stemmer for, 1 imod og 7 hverken for eller imod at afgive en udtalelse til støtte for Kommissionens forslag.

Bruxelles, den 14. januar 2009

Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg
Mario SEPI

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs »Udtalelse om Forslag til Rådets direktiv om en fælles beskatningsordning for moder- og datterselskaber fra forskellige medlemsstater (kodificeret udgave)«

KOM(2008) 691 endelig — 2008/0206 (CNS)

(2009/C 182/18)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 19. november 2008 under henvisning til EF-traktatens artikel 94 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

Forslag til Rådets direktiv om en fælles beskatningsordning for moder- og datterselskaber fra forskellige medlemsstater (kodificeret udgave)

KOM(2008) 691 endelig — 2008/0206 (CNS).

Da EØSU fuldt ud går ind for indholdet og ikke har nogen bemærkninger, besluttede det på sin 450. plenarforsamling den 14.-15. januar 2009, mødet den 14. januar, med 180 stemmer for, 2. imod og 6 hverken for eller imod at afgive en udtalelse til støtte for Kommissionens forslag.

Bruxelles, den 14. januar 2009

*Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg
Mario SEPI*

ABONNEMENTSPRISER 2009 (ekskl. moms, inkl. normale forsendelsesomkostninger)

EU-Tidende, L- + C-udgaven, kun papirudgave	22 officielle EU-sprog	1 000 EUR pr. år (*)
EU-Tidende, L- + C-udgaven, kun papirudgave	22 officielle EU-sprog	100 EUR pr. måned (*)
EU-Tidende, L- + C-udgaven, papirudgave + årlig cd-rom	22 officielle EU-sprog	1 200 EUR pr. år
EU-Tidende, L-udgaven, kun papirudgave	22 officielle EU-sprog	700 EUR pr. år
EU-Tidende, L-udgaven, kun papirudgave	22 officielle EU-sprog	70 EUR pr. måned
EU-Tidende, C-udgaven, kun papirudgave	22 officielle EU-sprog	400 EUR pr. år
EU-Tidende, C-udgaven, kun papirudgave	22 officielle EU-sprog	40 EUR pr. måned
EU-Tidende, L- + C-udgaven, månedlig kumulativ cd-rom	22 officielle EU-sprog	500 EUR pr. år
Supplement til EUT (S-udgaven), udbud og offentlige kontrakter, cd-rom, 2 udgaver pr. uge	Flersproget: 23 officielle EU-sprog	360 EUR pr. år (= 30 EUR pr. måned)
EU-Tidende, C-udgaven — udvælgelsesprøver	Sprog iht. udvælgelsesprøve(r)	50 EUR pr. år

(*) Enkeltnumre: til og med 32 sider: 6 EUR
fra 33 til og med 64 sider: 12 EUR
over 64 sider: Prisen fastsættes i hvert enkelt tilfælde.

Den Europæiske Unions Tidende, der udkommer på EU's officielle sprog, fås i abonnement i 22 sprogudgaver. EU-Tidende omfatter L-udgaven (retsforskrifter) og C-udgaven (meddelelser og oplysninger).

Der abonneres særskilt på hver sprogudgave.

I henhold til Rådets forordning (EF) nr. 920/2005, offentliggjort i EU-Tidende L 156 af 18. juni 2005, er Den Europæiske Unions institutioner midlertidigt fritaget for forpligtelsen til at udarbejde og offentliggøre alle retsakter på irsk. Irske udgaver af EU-Tidende vil derfor blive markedsført særskilt.

Abonnementet på supplementet til EU-Tidende (S-udgaven (udbud og offentlige kontrakter)) omfatter alle udgaver på de 23 officielle sprog på én cd-rom.

Abonnenter på *Den Europæiske Unions Tidende* kan uden ekstra omkostninger rekvirere eksemplarer af diverse bilag til EU-Tidende (C ... A-udgaver). Abonnenterne gøres opmærksom på udgivelsen af bilagene ved hjælp af »meddelelser til læserne« i *Den Europæiske Unions Tidende*.

Salg og abonnemeter

Publikationer, der er produceret af Kontoret for De Europæiske Fællesskabers Officielle Publikationer (Publikationskontoret) med salg for øje, kan købes gennem vore salgsgenter. Listen over salgsgenterne findes på internettet:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_da.htm

EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) giver direkte og gratis adgang til EU-retten. Via dette netsted kan man konsultere *Den Europæiske Unions Tidende*, og netstedet indeholder endvidere traktaterne, retsforskrifter, retspraksis og forberedende retsakter.

Yderligere oplysninger om Den Europæiske Union findes på: <http://europa.eu>